

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS — Izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/1, telefon 22-284 — Poštni predal 355-VII.
Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din — Št. tek. računa: 501-8-26/1.
Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 29. OKTOBRA 1971
LETO XXII — ŠT. 17

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

Najvažnejša naloga sedanjosti je uveljavitev koncepcije permanentnega izobraževanja v celotnem vzgojnoizobraževalnem sistemu. Permanentno izobraževanje predpostavlja organizacijsko, programsko in metodološko rekonstrukcijo vseh stopenj in oblik izobraževanja.

V sistemu je treba zagotoviti: enakopravnost vseh oblik in poti izobraževanja mladine in odraslih, vertikalno in horizontalno prožnost sistema za vse, ki se žele izobraževati (ne glede na njihove zmogljivosti in starost), napredovanje mladih in odraslih v vertikalni smeri samo glede na njihove uspehe. Treba je nuditi tudi možnost nemotenega prehoda iz šole na delo in iz dela v šolo pa tudi organiziranega ustreznega izobraževanja ob delu.

(Odlomek iz jugoslovanskega uvodnega referata v Dubrovniku)

NOVI NAROČNIKI PO NAŠIH ŠOLAH

Bodonci — 1, Osnovna šola T. Čufarja Jesenice 6 + 1, Kidričevo — 1, Kočevje — 1, Kranj — 1, Lenart v Sl. goricih — 1, Lendava — 1, Libeliče — 3, Ljubljana — 3, Maribor — 1, Nova Gorica — 1, Podčetrtek — 1, Prestranek — 6, Puconci — 1, Ribnica na Pohorju — 4, Ruše — 1, Slov. Konjice — 1, Osnovna šola T. Čeč, Trbovlje — 12, Osnovna šola Turnišče — 7, Osnovna šola Žetale — 1
Skupaj: 55

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA REPUBLIŠKE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI

ČIGAVA SKRBJ JE ŠOLSTVO?

Razprava o predlogu izračuna finančnih sredstev za dejavnosti, ki jih bo v letu 1972 financirala izobraževalna skupnost SR Slovenije, bi lahko imela še druge naslove, npr.: KOM-PROMIS MED HOTENJI IN MOŽNOSTMI — JE PROSVETA DRŽAVA V DRŽAVI? — ZA ŠOLSTVO NE DAMO DENARJA! in podobno.

PODATKI: Izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti je pripravil osnutek finančnega izračuna za leto 1972. Poleg dosedanjih dejavnosti upošteva tudi nove naloge, kot so predšolska vzgoja, podaljšano bivanje, izenačitev A in B programa, reorganizacija srednjega šolstva in razširitev zmogljivosti dijaških domov.

Sredstva za financiranje sedanjega obsega nalog naj bi se v prihodnjem letu povečala za 18 % in bi znašala po sedanjem izračunu približno 865 milijonov dinarjev. (Porast materialnih izdatkov se predvideva za okrog 40 % — deloma na račun modernizacije pouka — predvsem pa na račun podražitev. Osebnih dohodkov pa bodo izračunali na osnovi podpisanih samoupravnih sporazumov — in predvidevajo porast za 21 %. Na osnovi navedenega predstavlja osnutek finančnega izračuna republiške izobraževalne skupnosti za prihodnje leto stagnacijo.) Tem sredstvom naj bi se pridružilo še okrog 100 milijonov dinarjev za nove in razširjene dejavnosti republiške izobraževalne skupnosti v letu 1972.

RAZPRAVA: Na osnovi navedenih števil, ki bi predstavljale napredek za naše šolstvo,

če ne bi bilo pri nas nenehrih podražitev, se je razvila med člani izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti tehtna razprava. Vsem je bilo jasno, da niti dobro pripravljeni načrti za razvoj in izboljšanje našega šolstva (in prosvete sploh) niti premišljeni samoupravni sporazumi ne pomagajo, kadar ni dovolj denarja. Kaj naj zavzame prvo mesto?

Podpredsednik republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slavko Grčar je odločno zagovarjal stališče, da ima prosvetni delavec glede osebnih dohodkov enakoveren položaj z ostalimi delovnimi ljudmi. Razpravljavci so pritegnili s primeri: lahko postavljamo nove zgradbe in kupujemo računalnike — pa ne bomo uspeli — če ne bomo imeli ljudi, ki bi učili!

Učitelji lahko zelo dobro delajo tudi v slabših pogojih — in nasprotno.

Končno spadajo samoupravni sporazumi pod poglavje o prošnji.

In drugo? Hotenje in zahteva po napredku našega šolstva.

Izobraževalne skupnosti bi morale postaviti modernizacijo šolstva na ostrino! Šolstvo ne more stagnirati, ker je to njegova smrt! (Ludvik Zajc, predsednik izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti).

Zahteva po enakovrednem plačevanju prosvetnih delavcev in modernizacija šolstva se sami po sebi prav nič ne izključujeta. Do tega pridele šele dejstvo, da ni dovolj denarja za vse.

Razprava je prinašala misli o prioriteti te ali one šole, dijaških domov, srednjih šol, začelo se je drobno razpravljanje, kako razdeliti drobna sredstva. Spet se je rodil predlog o pametnem kompromisu — kajti prosvetni delavci in vsi, ki se ukvarjamo s prosveto, moramo biti osveščeni in pametni.

„Nima smisla, da pripravljamo in pišemo resolucije — če ni denarja in možnosti za njihovo uresničitev!“ (Ludvik Zajc)

ČIGAVA SKRBJ JE ŠOLSTVO?

Osnovni interes republiške izobraževalne skupnosti, ostalih naših vzgojnih in znanstvenih institucij kot tudi vseh naših šol in vzgojnih zavodov je, da naše šolstvo prekasimo, moderniziramo. Stevilo avtomobilov in vikendov v Sloveniji narašča — šole in bolnišnice pa nazadujejo. Je vprašanje vzdrževanja in napredka šolstva stvar vsakega posameznega občana ali države kot predstavnice teh občanov? Kako naj se tisti, ki delajo v šolstvu in zanj, vsako leto znova prepirajo in bijejo s finančniki za sredstva, s katerimi omogočajo pridobivanje znanja ter vzgojo vsej naši mladini?

Izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti je sklenil, da z objavljanjem v časnikih seznanimo občane s celotnim stanjem naše prosvete, posebej šolstva. Občani naj v razpravah in na sejah, kjer bi sodelovale tudi temeljne izobraževalne skupnosti, potem povedo svoje mnenje, zahteve ter pripravljene prispevati dodatna finančna sredstva za šolstvo — ali pa naj poverijo državo, da na osno-

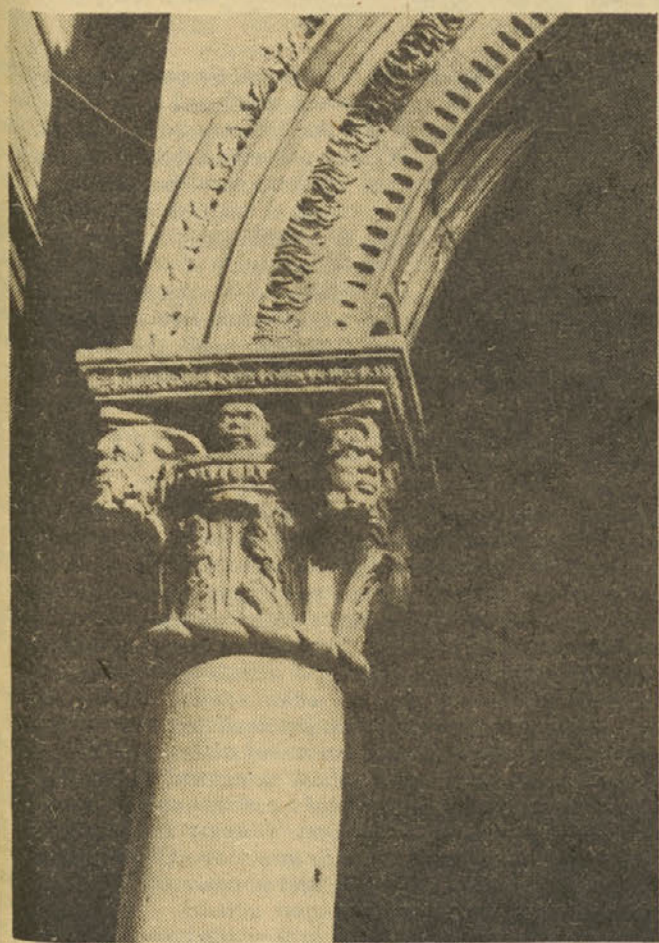
vi kontrole razdeljevanja dodelanih dajatev (davki itd.) ugotovi, ali je možno odmeriti prosveti zadosten delež ali pa bodo potrebne dodatne dajatve. So občine in občani, kjer najdemo možnosti ter pripravljenost dati prosveti, kolikor je treba. So pa primeri, kjer manjka eno ali drugo. In končno so tu še ustanove — pomembne za celotno Slovenijo.

Izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti je razpravljal še o srednjeročnem načrtu razvoja SRS (glede na prosveto in sredstva, ki so za to namenjena), o dodelitvah posameznih dotacij in subvencij na področju prosvete, ter o investicijah v objekte za vzgojo in izobraževanje. (Bil je proti 30 % depozitu ob gradnjah in renoviranju šol, vzgojnih domov in varstvenih ustanov — tako potrebnih v našem šolstvu.) Odporniki so se ustavili tudi ob posameznih primerih podjetij in občin, ki brezpogojno odklanjajo finančno soudeležbo pri gradnji, renoviranju ali vzdrževanju šolskih in vzgojnih objektov. Ne gre za pomanjkanje sredstev, pač pa za tisto: „Nam ta in ta šola, ta in ta dom ni potreben!“ Šola, dom ali ustanova pa se s prošnjo obrača po pomoč na republiško izobraževalno skupnost.

Republiška izobraževalna skupnost pa ima omejena sredstva, ima ozko in strogo določen proračun.

ČIGAVA SKRBJ JE ŠOLSTVO?

NEŽA MAURER

N.N.: V Dubrovniku je bilo od 16. do 22. oktobra letos srečanje predstavnikov sindikatov, organizacij in združenj prosvetnih delavcev iz 18 evropskih držav.

DELO JE RODILO SAD

Nadvse pomembno srečanje v Dubrovniku je potekalo v ozračju razumevanja in medsebojnega sodelovanja. Skoraj dve leti so trajale priprave — in trud je rodil sad. Na straneh sindikalnih in prosvetnih listov bo ostalo zapisano, da so se oktobra leta 1971 sestali predstavniki 26 sindikalnih organizacij in združenj prosvetnih delavcev iz osemnajstih evropskih držav, da bi izmenjali svoje izkušnje in misli o novih pogojih dela, s katerimi se srečujejo dnevno v tem burnem razvoju znanstvene in tehnične revolucije.

Lahko rečemo, da so na to srečanje prišli najodgovornejši voditelji prosvetnih organizacij, voditelji ljudi tega najplemenitejšega poklica vseh časov, prišli so kot odposlanci dobre volje, želje po sodelovanju, razumevanju in prijateljstvu. Srečanje je zmoglo združiti predstavnike različnih narodnosti in usmerjenosti predvsem zato, ker je bila prej skupno pripravljena široka, demokratična in vsebinska osnova srečanja — in še zato, ker je v času priprav na srečanje ta osnova upoštevana brez rezerve, od vseh zainteresiranih v enaki meri.

Bistvo osnove za dubrovniško srečanje je: srečanje naj bo svobodna, demokratična tribuna, na kateri bomo izmenjali vzgojno-izobraževalne izkušnje v demokratičnem, tolerantnem in enakopravnem ozračju. Razprava nas ni razočarala — kljub velikim razlikam ideoloških usmerjenosti, družbeno-ekonomskih in političnih sistemov, v katerih živimo in delamo organizacije — udeležence.

Izbora teme ZNANSTVENA IN TEHNIČNA REVOLUCIJA TER NJEN VPLIV NA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE ima gotovo zasluge pri tem, da se je srečanja udeležilo toliko organizacij. Tudi možnost obdelave teme z različnih zornih kotov potrjuje njeno aktualnost. Uvodni referat je bil poverjen jugoslovanskemu Sindikatu delavcev družbenih dejavnosti in je vzbudil splošno zanimanje. Enako lahko trdimo za ostale koreferate, ki so jih imeli prijatelji iz Velike Britanije, Sovjetske zveze in francoske organizacije SNI. Referat in koreferati so bili tolerantno in strokovno široko zasnovani in so dajali možnost za koristen razgovor.

Srečanje nam je dalo možnost, da se bolje spoznamo — to pa pomeni, da se tudi bolje razumemo. Upam, da predstavljajo srečanje v Dubrovniku, v tem mestu prosvetnih, kulturnih in umetniških ustvarjalcev, prvo od srečanj, ki bodo prihodnje leto v drugih državah prav tako obravnavala najaktualnejše teme, kakršne nam bo prinašalo življenje. Sindikat delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije želi, da bi po svojih močeh tudi v prihodnje prispeval k demokratičnemu načrtovanju srečanj predstavnikov sindikatov in združenj prosvetnih delavcev evropskih držav; želi tudi sodelovati na prihodnjih srečanjih in tako prispevati svoj delež.

Naj končam ta kratek pregled z besedami predstavnika UNESCO v Dubrovniku: „To srečanje predstavlja prvi in pomemben korak za prihodnje sodelovanje prosvetnih delavcev Evrope.“

Upamo, da so udeleženci srečanja poleg občutka tesnega sodelovanja in resnega dela imeli možnost tudi za to, da vidijo ter občutijo lepoto in iskreno srce Dubrovnika in vse naše države kot gostitelja. Želimo, da bi bili njihovi vtisi — tako službeni kot turistični — kar najboljši. Naša sindikalna organizacija in vsi prosvetni delavci želimo, da nastane iz takih srečanj in sodelovanj mozaik prijateljstva, sodelovanja in razumevanja.

MILICA BOŠKOVIĆ
tajnica Sindikata delavcev
družbenih dejavnosti Jugoslavije

Delovno predsedstvo na evropskem srečanju v Dubrovniku

Strokovni izpiti predmetnih učiteljev

Strokovni izpiti so še vedno ena izmed možnosti za preverjanje usposobljenosti pedagoških delavcev za vzgojno-izobraževalno delo. Zaradi tega vsebinsko niso toliko naravnani na ugotavljanje strokovnega znanja, temveč predvsem na preverjanje, kako znajo kandidati ob praktičnem pedagoškem delu uporabljati svoje strokovne in pedagoške veščosti, kakšna je njihova jezikovna kultura in ne nazadnje: kolikšno je njihovo poznavanje družbene in politične ureditve SFRJ ter predpisov s področja šolske zakonodaje.

V preteklem šolskem letu je opravljalo strokovne izpite 136 kandidatov, in sicer 106 predmetnih učiteljev in 30 višjih medicinskih sester, ki delajo kot zdravstveno-pedagoški strokovnjaki na zdravstvenih šolah. Organizacijsko so izpiti nemo-teno potekali. Zaradi velikega števila prijavitelcev so bili s

krajšimi prekinitvami organizirani vse šolsko leto. K nemotnemu poteku je prispevalo tudi dejstvo, da so nam svoje gostoljubje nudile tri osnovne šole ter srednja šola za medicinske sestre in šola za ginekološko-porodniško smer.

Za preverjanje strokovne in pedagoške usposobljenosti kandidatov so kot vsebinska sestavina zelo pomembni učni nastopi in pismene priprave nanje. Kljub temu da so imeli kandidati dovolj le vsebinsko-strokovne skice učne ure brez didaktično-metodičnih podatkov ter psihološko-pedagoških utemeljitev. Mnogi kandidati so sicer pri praktičnih nastopih pokazali, da rutinsko obvladajo klasične učne metode in oblike, ob čemer so tudi dokazali zanesljivo znanje svoje stroke, vendar pa ne moremo trditi, da so težili k ustvarjalnemu uva-
janju sodobnih aktivnih učnih oblik in metod. Domala vsi so

izvajali le frontalno učno obliko z več ali manj enosmernim komunikacijskim procesom. Celotno pri naravoslovnih predmetih, kot so fizika, kemija in biologija, ki že po svoji metodološki naravnosti zahtevajo laboratorijske metode in zato skupinsko ali individualno učno obliko, so kandidati uporabljali le katedrsko oddeljene frontalne demonstracije eksperimentov, brez vodenega opazovanja, kavzalne analize in iz tega izvirajočih posplošitev.

Sodobnim metodam poučevanja tujih jezikov se je najbolj približal pouk angleščine. Kandidati so na podlagi učbenikov in ob uporabi posebnih priročnikov uspešno izvajali načelo avditivnega postopka, ki omogoča, da si učenci osvoje avditivno-oralne predstave ter nato na podlagi imitacije in vaje utrjujejo svoje znanje. Iz teh učnih nastopov, pa tudi iz zagovorov ter metodičnega in strokovnega znanja kandidatov bi mogli sklepati, da je pouk angleškega jezika povsod tam, kjer predmetni učitelji že uporabljajo sodobne metode na osnovni šoli, dosegel tako kvaliteto raven, da ne povzroča več osipa, vsaj ne tolikšnega kot poprej. Na podlagi učnih nastopov ter njihove analize, bi prav tako lahko ugotovili, da so bili metodično in strokovno dobro izvedeni mnogi nastopi iz telesne vzgoje ter likovnega, tehničnega in gospodinjanskega pouka. Tudi to kaže, da so ti predmeti na kadrovskih šolah že izoblikovali osnove specialnih metodik.

Zagovor in analiza učnega nastopa bi morala navajati kandidate na samostojno razčlenitev metodičnega postopka, hkrati pa na strokovno utemeljitev obdelane učne snovi. Vendar so za tako analizo sposobni le redki kandidati, saj se le pustijo voditi predmetnemu eksaminatorju in zagovarjajo svoj postopek bolj intuitivno kot pa z resničnim znanjem, uporabo ustrezne terminologije ter ustvarjalno kritičnostjo. Le redki so kandidati, ki tudi po diplomi redno sledijo strokovni in pedagoški literaturi ter osvajajo novosti, ki nastopajo na pedagoškem ali strokovnem področju.

Slovenski jezik ima pri strokovnem izpitu pomembno mesto. Obvladovanje jezika, njegovo čistost in izrazno bo-

gastvo kandidata ugotavlja slavist-član izpitne komisije že med učnim nastopom ter narčne nepravilnosti in druge napake, pa tudi oblike, obravnava s kandidatom ob ustreznem izpitu. Kljub temu da je večina kandidatov zadostila merilom, ki veljajo za tovrstno preverjanje znanja, bi vendarle mogli ugotoviti, da sta jezikovna kultura in obvladanje slovniških, pravopisnih ter pravorečnih zakonitosti pri mnogih kandidatih skromna. To kaže, da se ti pedagoški delavci tudi ob vsakdanji pedagoški praksi ne trudijo dovolj za čistost in pravilnost učnega jezika, zaradi česar ne prispevajo svojega deleža k jezikovnemu znanju svojih učencev. Kljub navedenemu pa lahko trdimo, da so mnogi kandidati pokazali pri nastopih mnogo boljše obvladovanje jezika, kot pa so pozneje pri ustnem izpitu pokazali znanje jezikovnih zakonitosti.

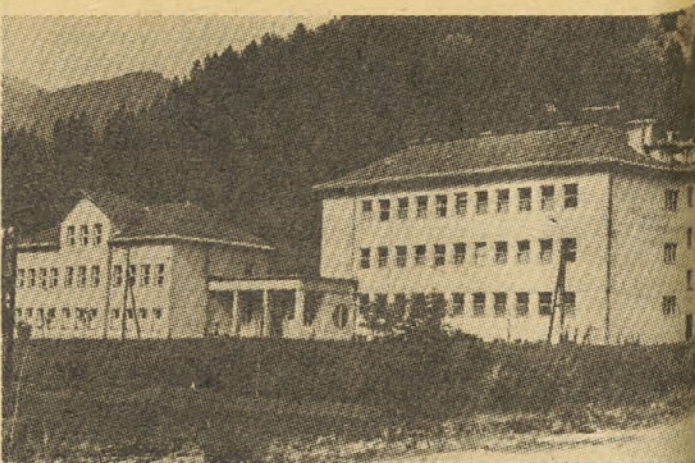
Izpiti iz družbenoekonomske in politične ureditve SFRJ kažejo, da se večina kandidatov z vso resnostjo pripravlja na prekus znanja s tega področja. Po uspehih bi lahko sklepali, da daje ta predmet na pedagoških šolah kvalitete osnove. Zato so kandidati tudi kasneje sposobni predelati snov iz različnih virov, ki pa so zaradi svoje pravne terminologije za pedagoškega delavca vendarle težavni. Podobne ugotovitve bi lahko navedli tudi za preverjanje znanja iz vzgojno-izobraževalnega sistema. Vendar pa je snov s tega področja kandidatom psihološko bližja, saj je neposredno povezana z delom in življenjem šole ali zavoda, na katerem delajo.

Naj ob sklepu tega zgolj informativnega zapisa o strokovnih izpiti predmetnih učiteljev navedem še učne uspehe, ki so jih dosegli kandidati v preteklem delovnem letu:

odličnih	17 ali 12,50 %
prav dobrih	58 ali 42,64 %
dobrih	50 ali 36,76 %
zadostnih	8 ali 5,88 %
ni izdelalo	4 ali 2,94 %

Kljub navednim kritičnim opombam, ki imajo namen opozoriti kandidate na pomanjkljivosti v njihovih pripravah na strokovni izpit pa tudi v vsakdanji praksi, so torej izpitni uspehi več kot zadovoljivi, hkrati pa spodbuda za nadaljnje delo.

DANICA MARION

Osnovna šola na Koroški Beli je letos pričela pouk s pomanjkljivo zasedbo. Ker se je na dve razpisani mesti javil le en kandidat, so morali v podružnični šoli Blejska Dobrava združiti pouk dveh oddelkov. Sicer pa se na šoli lahko pohvalijo z dobrim uspehom, saj je lani izdelalo povprečno nad 95 % učencev. So oddelki, kjer so izdelali vsi. Precej težav je z vozači — kar 130 jih je. Prihajajo Dobrave in Potokov. Zanje so uredili prostor, kjer pod nadzorstvom pedagoga delajo domače naloge in se učijo. Druga težava je pomanjkanje učilnic. Predlagajo, da bi nadzirali telovadnico. Toda za sedaj ni denarja. Če bo prihodnje leto vpis velik, bodo morali v vseh razredih uvesti izmenični pouk. (Na sliki osnovna šola na Koroški Beli — foto in tekst: Branko Blenkuš)

O učitelju izpred 50 let

Če iščeš privatnega učitelja, se dobro informiraj o njegovi kakovosti in o njegovih zahtevah, tako da ti sploh ne bo treba o tem, njim samim govoriti. Mlado dekle ne hodi k učitelju na dom, zlasti ne, če je samski, pa tudi pri pouku na tvojem domu naj prisostvuje starejša oseba. Ne spodobi se puščati neoženjenega učitelja samega s doraščajočim dekletom. Priložnost dela tatove. Z učiteljem se smeš pogajati za honorar, to je zoper dobri ton. Če se ne strinjaš, določenim honorarjem, rajši ne jemlji učitelja. Učitelj sam ne določi, ali hoče dobivati mesečno plačo ali za vsako uro posebej. Če plačuješ učitelja mesečno, mu moraš plačati tudi tiste ure, ki niso izpadle po njegovi krivdi, učitelj pa naj ure, ki jih je zamudil sam, nadomesti. Plačuj točno takoj v začetku meseca in ne čakaj, da te učitelj sam prosi za honorar. Honorar izroči učitelju po možnosti sam, nikoli po otroku, in sicer v ovojki ter v primernem denarju, ne v drobcih. Ako plačuješ honorar po urah, si dobro zaznamuj število ur, da ne prikrajšaš učitelja. — Prekiniti pouk nagloma in brez povoda, ni prav in je včasih celo žaljivo. To stimo le v skrajnem primeru ter se primerno opravičimo. Po končanem poučevanju se zahvali učitelju ustno ali pismeno. — Učitelj ki poučuje doma, naj bo vedno popolnoma in dostojno oblečen in red. Ure oddrži točno, ne zamujaj in ne krajšaj jih brez tega vzroka. Ob ugodnih priložnostih obiskuj starše svojih učencev. In še pripis: v družbi dobrih in vestnih učiteljev lahko tudi nadrejeni — v tem primeru šolski upravitelj — odnese mnogo dobrih in iskrenih se pedagoških resnic!

V Ljubljani, na dan Vernih duš 1932.
(Ponatis iz „Domačega vedeža“)

Dr. NEMČIČ

DRUŽABNO SREČANJE

Sindikata prosvetnih delavcev je minulo soboto pripravil v motelu Čarda družabno srečanje za učitelje pučanske, bodonske in mačkovske šole. Učitelji so se najprej pomerili v kegljanju — ekipno in posamezno. V obeh konkurencah so imeli največ uspeha mačkovski učitelji. Pri posameznikih sta najbolj odlikovala Milan Kofja in Ibekla Kulič — oba mačkovske šole. Po športnem srečanju je sledila skupna čerja, nato pa so se učitelji veselo zavrteli.

J. K.

Občutek manjvrednosti

V šoli ali na treningu radi posvečamo več pozornosti boljše učencem in športnikom, manj pa se ukvarjamo s slabšimi. Tako pri šolski obvezni športni vzgoji velika priložnost, da se mnogi čutiljo zapostavljeni, prizadeti, so pa tudi primeri, ko marsikdo začne obremenjevati prikriti občutek manjvrednosti. Takole ga povedujejo:

— Pri telesni vzgoji je res veliko priložnosti, da ti oblikuje občutek manjvrednosti z mnogimi spremeni pojavi. Že v osnovni šoli so mi zagrenili veselje do vadbe. Spominim se igre — skoraj vsa uro sem bila „gnilo jajce“ — privoščili so se me tudi otroci, pa tudi učiteljica se mi je zdela v tem primeru netaktna. Postala sem čisto steno zavrtja, dobila odpor do predmeta, slovenščina in matematika sta mi bili po urah telovadbe pravi odidi.

— S športom se ne ukvarjam. Čisto dobro niti sama ne vem zakaj. Nikjer se ne morem uveljaviti, sošolke se včasih posmehujejo, kadar nekaj ne znam. Rada bi sodelovala v igri, pa nimam moči, da bi premagala lastno negotovost. Morda sem preveč samoljubna. V športu ne najdem zadovoljstva. Vesela sem takrat, kadar sem sama in vadiam, kadar vem, da me nihče ne gleda.

— Mislim, da so me od športa odvrgli že v prvih letih šolanja določenimi vajami za oceno in neupoštevanjem mojega prizadevanja. Vsake ure me je bilo strah, vedno sproti sem se bala, da bom uspela. V razredu sem bila vedno prva ali med prvimi, telovadbi pa sem zaostajala. To je odbijalo oziroma zavračalo športnega udejstvovanja. Nisem pa tudi imela učitelja, ki bi mi pomagal prek te ovire, pomagal premagati zame zelo negativno stran v mojem značaju.

— Pri telesni vzgoji nisem zaradi postave nikoli uspevala. Pri skrbela sem si zdravniško potrdilo in bila opravičena telovadbe.

Telovadba mnoge navdušuje, za mnoge pa je prava muka. Med njimi sem tudi jaz. Nikjer ne uspem, ne na orodju ne pri igrah. Včasih se počutim neobgledno, večkrat pa me je sram pred sošolci in učitelji.

Res je, pri telesni vzgoji je veliko priložnosti razvijati pojavit občutka manjvrednosti. Učitelji morajo znati prodreti v čustveno svet mladih, znati brati njihove misli in biti dovolj pozorni in taktni do vseh učencev. Saj je veliko zadovoljstvo tudi za učitelja, ko ugotovi, da je znal uspešno premostiti čustvene zavore mladih. Še v športu dovolj primerov, ko so nekateri zaradi raznih pomanjkljivosti postali svetovno znani športniki.

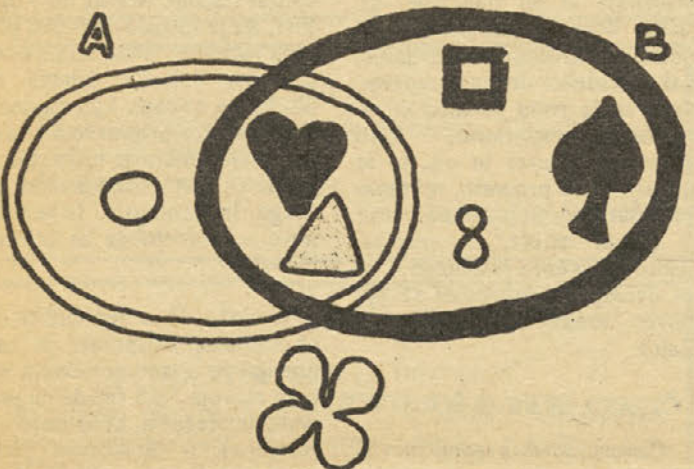
Jože Azman

STOP! NAPAKA!

Prosimo vse prosvetne delavce, ki učijo v višjih razredih osnovne šole, da opozorijo svoje učence na neljube napake, ki so nastale pri tiskanju 3. številke PIONIRJA:

Na str. 89 je pravilna slika takale:

Slika 1

Na str. 90 zgoraj bi moralo pisati:

Slika 2

$$P = A \cap B = \{ \heartsuit, \triangle \}$$

Na str. 76 bi moralo biti v podpisu pod drugo sliko od zgoraj navzdol: Edvard Kocbek, Edvard Kardelj

Uredništvo Pionirja in Tiskarna Mladinske knjige

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

Knjige pa spe v torbici ...

(Misli ob III. srečanju dopisnikov in literatov Slovenije)

To je pesem o tebi, Prekmurje! Dojela sem jo, ko sem devetnajstletna učiteljica, polna idealov in izostrenega čuta za najfinjšje vzgibe v človeški duši stopila v tvoje osrčje.

Prekmurje, človek je na vzhodni strani zarisal madžarsko, na severozahodni pa avstrijsko mejo. Narava pa te je zasipala z griči, kjer se vijajo bele steze in šume srebrni potoki; z zamolklo zelenimi žitnimi polji, z žarečimi makovimi cvetovi.

Krona vsega pa je človek. To je tisti človek, ki je nekoč sklonjen stopal za temno brazdo, žanjica, ki je neustrašno vrtela srp v roki in otrok, ki je pasel na obronku gozda, rezal piščal ali mlinček in pel. In pel so fantje svojim dekletom in vsemu svetu. ...

Pa je izzvenela pesem ... Ni je več ... Nemočno sem prisostvovala njenemu zamiranju ... brez bolečine, kajti tudi ta človek si je zaželel pesmi s plošč, pesem avtomobila ... In tu se začne proza današnjega dne. Zemlja je pretežka, dom pretesen, potoki ozki in osušeni, suha trava trudno šelesti pod bosimi nogami.

Tujina ponuja standard v zameno za krepke roke ... srečo. In sla po sreči je zanihala v duši kot ubrana struna. Človek, stegnil si roki, da bi jo dosegel, naj ti zapoje med prsti. In vzel si potni list ... Sedel si v avtobus s tujo registracijo, sedel si v Adria-ekspres in se odpeljal.

Zalostno vzhaja sonce na tujem, toda samo prvo jutro ... Zvečer je že boljše ... Misli se utapljajo na nečem svetlejšem ... Na mesto očetovih rok se sprimejo z zemljo otroške dlani. Babica je ostala doma in dedek tudi.

Janček strmi skozi šolsko okno na reber. Popoldne bo moral spravljati krompir; zvečer bo pasel. Anici se oči ustavijo na njivi, kjer mati in mlajši brat trgata koruzo. Le zakaj mora sedeti tu pri oknu, da oči videnost uhajajo tja?

„Anica, beri nalogo!“ reče učiteljica. Oči se odtrgajo od polja, zvezek pade na klop, listi vztrepetajo v potnih rokah, ustrnice se plaho zganejo.

„Nimam je.“
In tako je večkrat; v začetku s strahom, pozneje korajžno. Ne samo ona. Tudi drugi.

„Tovarišica, Vanč pa piše samo nemške naloge,“ reče Milan.
„Ja, res je! On bo šel že drugo leto za očetom,“ dopolni drugi sošolec.

„Vanček, saj si šel v šestem razredu,“ de učiteljica.
„Pa se bom tam učil obrti, ni treba imeti osem razredov,“ odvrne glasno.

In Vančkove knjige spe v črni torbi. Velike otroške oči pa ugašajo v klopi. Čez nekaj tednov pa prispe paket. Pisane barvice s tujim napisom in kričeče obarvane peresnice vzdravijo otroško fantazijo.

Anica je prišla v šolo z živo rdečim hlačnim kostimom in z lakastimi čevlji. Sošolke pa z zavistjo spremljajo vso pisano paleto, pozabljajo pa, da bo Anica vse do noči na polju, da bo Janček še v temi gnil s paše in Vanč bo ves popoldan obiral jablane. Zvečer, ko bodo pri sosedovih zabrneli stroji, bo luč zatrepetala in ti učenci bodo rekli: „Lahko noč, knjige! Učili se bomo jutri.“

In ta jutri je neulovljiv. Naslednjo pomlad so otroci še bolj sami. Njive se duše v plevu. Sadovnjakov ni bilo časa poskopiti. Beli in roza cvetovi se otožno pode z vetrom. „Jeseni ne bo treba obirati mnogo sadja,“ se veseli Vanč.

Potem se bodo vrnili: očetje, matere, bratje, sestre. Ta prekmurska zemlja je kakor mati. Vse odpušča. Zorali jo bodo s traktorjem in spet bo rodila. S slamnate strehe in lesenega dimnika bodo pregnali štorčlo, saj bo zrasel nov dom. In v skednju bo stal avtomobil, star ali nov.

Na koncu bo oče celo vprašal: „Sin, si izdelal rezred?“

„Nisem,“ bo odvrnil brez zadrege.

In mati se bo nejevoljno ozrla na svojo na pol odraslo hčer.

„Kaj pa si počela? Vsa blede si in suha.“
„Nič, mati. In vse, kar sem hotela.“

„Nehvaležni ste, otroci. Midva sva garala, vi pa ste se potepali. Pa vsega ste imeli dovolj.“

„Ne vsega! Denarja in obleke že. A vas ni bilo, mati! Babica je ukazovala, a vse pretih je bil njen glas. Nismo je slišali, nismo hoteli.“

Mesto v središču Prekmurja se razcveta. Vsako poletje mu nasuje tisoče cvetočih vrtic. Sem vodijo nove asfaltirane ceste z goričkih hribov in z ravninskih polj. Po njih prihajajo in zopet odhajajo naši zdomci. Ne vsi!

Nemli klic rodne grude je preglušil tovarniške sirene daljnih tujih mest.

KAROLINA KOLMANIČ

NAJBOLJŠE MERILO PRIMERNOSTI ALI
NEPRIMERNOSTI VSEH NOVOTARIJ JE UČNI
USPEH

Učenje tujih jezikov danes

Tako kot učenje matematike je zadnja leta tudi učenje jezikov ubralo nova, znanstveno utemeljena pota. Nekatera spoznanja iz področja metodike (npr. programiranega učenja) in psihologije so nanovo osvetlila nekatere že stare ugotovitve lingvistike, katerim doslej nismo posvečali dovolj pozornosti. Lahko trdimo, da raziskovanja raznih avtorjev o učenju tujih jezikov, na katerih je slonela ta ali ona učna metoda, sodobnih lingvistov ne morejo več zbegati. Namesto o kakšni „najuspešnejši učni metodi“ govorimo danes o metodničnih postopkih pri vajah, pri delu s tekstom ipd., pri čemer koristimo spoznanja že vseh znanih „metod“ ter novosti lingvistike in uporabne psihologije.

Ze staro (de Saussure-ovo) spoznanje, da je treba ločevati med slovnico kot posebnim „kodeksom“ in živim govorjenim jezikom, je sprožilo plaz sprememb. Če namreč priznamo, da slovnica še ni jezik, marveč posebna znanstvena disciplina, ki (lahko) živi brez živga jezika, potem se nam sproži osnovno vprašanje, kaj hočemo naučiti: jezik ali slovnico. Poimenovanje posameznih besed, oblik in zvez ter poznavanje njihove medsebojne odvisnosti nam še ne omogoča, da bi to znanje tudi aktivirali; če pa že, potem govorimo suhoparen, neživljenjski, slovnico papirnat jezik.

Slovnica kot zbirka pravil (kodeks) kakega jezika ima svojo logiko zgradbe, ki temelji na principu od enostavnega h kompliciranemu. Iz množice besed, oblik in zvez so prvi slovniciarji sestavili svoj sistem, imenovan slovnica. Tako je ravnal tudi slovenski misijonar Baraga, ki se je lotil očipješčine (jezik severnoameriških Indijancev). Tak sistem pa je namenjen poznavanju jezika, ne pa njegovemu učenju, in logika od enostavnega h kompliciranemu v tem primeru ni logika učenja, marveč logika prikazovanja tega sistema oziroma slovnice.

Če se hočemo naučiti govorjenega jezika in pri tem upoštevati princip od lažjega k težjemu, od enostavnega h kompliciranemu, ne smemo iti po slovnici poti (razen, če se hočemo naučiti slovnice tega jezika). Drugačne analize pa lingvisti do nedavnega niso imeli.

Tukaj sta vskočili psihologija in moderna pedagoška tehnika. Psihologi so ugotovili, da čim več v nekem jeziku že znamo izraziti oziroma povedati, tem lažje sprejemamo nove pojme in strukture. Lingvisti pa so s pomočjo elektronskih računalnikov izbrali tiste pojme (besede) in tiste slovnice oblike (strukture), ki jih v življenju najpogostejše uporabljamo. Ugotovitve so bile precej presenetljive. Nemci npr. so ugotovili, da z okrog 2.000 tako izbranimi besedami lahko „pokrijemo“ 80 do 95 % običajnega govora. In še več! Tudi v slovenski situaciji, s katerimi se srečujemo, ni tako vidno veliko (okrog 20), da jih ne bi mogli vnesti v običajen, ne preveč zajeten učbenik, če so pravilno izbrane.

Psihologi so posegli še dlje in osvetlili še en problem jezikovnega pouka: pripovedovanje oziroma proste spise. Dokazali so, da je obnavljanje vsebine nekakega teksta, prosto pripovedovanje ali opisovanje, precej učinkovitejše od vsakdanjega go-

vora in da zahteva od učencev tolikšen napor, da je glede na končni rezultat in znanje, ki so si ga s tem pridobili, nesmotrno. Odlika govora, pri kateri človek najbolj osebno prizadeto in neposredno reagira, je dialog.

Posebno pozornost posvečajo današnji lingvisti pristnosti oziroma življenjskosti dialogov v učbenikih. Pri tem brez pridržkov upoštevajo tiste oblike, ki jih govorimo, in ne tistih, ki jih najdemo kot vzorec v slovnici. Seveda pa s tem jezikovni učbeniki ne postajajo učbeniki žargonov ali „popravljalnice“ slovnice, saj avtorji vsako odločitev o izbiri slovnice oziroma govorjene oblike pretehtajo. V novih učbenikih zato ni tako malo oblik, ki jih slovnice bodisi ne poznajo, bodisi označujejo za (manjvredne) pogovorne oblike.

Značilnost teh življenjskih dialogov so tudi kratki, jedrnat, kleni stavki. Vsakdanji pogovor je npr. tak:

A: Greš v kino?

B: Ne, pa ti?

A: Grem, saj imam čas!

Nekdaj bi učbenik takšen dialog predstavil najbrž takole:

A: Ali pojdeš v kino?

B: Ne, ali pojdeš ti?

A: Pojdem, saj imam čas.

Princip od lažjega k težjemu, od enostavnega h kompliciranemu na slovnici osnovi je torej preteklost. Današnji učbeniki so sestavljeni tako, da že v osnovnem delu usposobijo učenca, da se lahko izraža v vseh časih in naklonih, ki jih uporabljamo v vsakdanjem govoru, ter drugih vsakodnevnih oblikah posameznih besednih vrst. Slovnico šolanemu učitelju se je zato težko znajti, saj se mu lahko zgodi, da bo v knjigi našel v čudnem „neredu“ pomešane člene, zaimke, pridevnike ipd., pri tem pa npr. ne bo našel genetiva samostalnikov. Pa vendar: ko bo učitelj po takem učbeniku učil, bo opazil, da mu učenci neverjetno dobro slede in že po nekaj lekcijah presenetljivo veliko povedo, česar prej niti v višjih razredih zlepa ni mogel doseči. Resnica je namreč, da učitelj, ki je že poučeval na slovnici osnovi gradnje učne snovi (me glede na učno metodo), teže sprejme nov način kot njegovi učenci. Šele potem ko „predela“ nekaj lekcij, odpade vsak sum, kajti najboljši merilo primernosti ali neprimernosti vseh novotarij je učni rezultat oziroma uspeh.

Zaporedje učne snovi v novih učbenikih je torej bistveno drugačno od prejšnjega in se ravna po pravilu: Čim več učenec že lahko pove, tem lažje bo sprejemal novo. Osnovni učbenik zato vedno obsega osnovni pogovorni jezik v vseh pojavnih oblikah, pri čemer pa ne posega v globino. To je naloga drugega dela. Tudi pri tem ima psihologija svoje zasluge. Ugotovili so namreč, da z večjo izrazno sposobnostjo učenca narašča tudi (od neke meje dalje) njegova sposobnost dojemanja (perceptivne). Te sposobnosti sicer ni mogoče meriti, ne smemo je pa zaradi tega zanemariti. Sodobni učbeniki v drugi stopnji poglabljajo prvi koncentrični krog učenčevega znanja z dialogi (te mora učenec znati, ne samo dojeti), in izkoriščajo njegovo sposobnost dojemanja s pismenimi sestavki, pri čemer se ne boje niti literarnih tekstov.

prof. LUDVIK JEVŠENAK

KISLE RESNICE

Učitelj na vasi

Vas brez imena. Kratkotako: vas.

In šola. Stanovanj za učitelje ni. Dandanes so šomoštri vsega presiti. Kaj pa še hočejo? Delajo štiri ure na dan, sploh pa imajo vedno počitnice. Suzana, ali kako so ji že pravili otroci, je bila samo pol leta pa je že šla. Saj veš, tista, ki se je prav gosposko nosila. Reva. So pravili, da je do vratu zadolžena. Naučila jih pa ni nič. Kaj bo pa takale naučila?

Vas pa nima le trgovine, šole, župnišča, cerkve in tistih več ali manj pripognjenih hiš, ampak tudi krajevni urad.

Predsednik je iznesel na seji dober predlog. Rekel je, da bo „iznesel“ predlog in ga je. Članarino za Rdeči križ naj bi odslej pobirali učitelji. Vas je treba izkopati iz smeti. Naj pomagajo učitelji. Lepo bi bilo, če bi imeli svoj pevski zbor. Vodil ga bo učitelj. Mladina nam rase čez glavo, popoldne nima kaj početi. Naj učitelji premislijo, s čim jo bodo zaposlili. Tov. Pikec je bil že dve leti predsednik pododbora. Iz važnih razlogov ne more prihajati na seje. Prepričan sem, da bi bil na njegovem mestu najbolj pripraven kak učitelj...

V vasi živi še nekaj intelektualcev velikega kalibra: diplomirani pravnik, zdravnik, inženir, nekaj tehnikov, dekleta, ki so končale ekonomsko šolo, dva zdrava kmečka hrusta, ki študirata na fakulteti, upokojeni sodni svetnik — toda zanje tov. predsednik niti v zadnjem kotičku možganov ni upal upati, da bi hoteli po vasi pobirati članarino.

To bo storil učitelj. Zakaj ga pa imamo? . Dela naj.

Kljun je otrešala

BERTA GOLOB

IV. KONGRES JUGOSLOVANSKIH PSIHOLOGOV NA BLEDU

Most med strokovnjaki in šolstvom

Od 13. do 17. oktobra letos je bil na Bledu IV. kongres psihologov Jugoslavije pod pokroviteljstvom predsednika izvršnega sveta SRS Staneta Kavčiča. To je bil pomemben kulturni dogodek, uveljavitev mladih psihologov, pričevanje kulturnega bogatstva in moči naše družbe. Vsi psihologi so vložili v svoje delo in priprave veliko idealizma, truda in požrtvovalnosti, za kar jim gre priznanje in zahvala. Napredek od prejšnjega kongresa je nedvomen, morda bolj po empirični kot po metodološki strani. Strokovnost je bila zaradi množičnosti nekoliko prikrajšana — tako bi lahko ocenili na kratko referate tega kongresa. Zanj se je prijavilo 518 udeležencev, v resnici pa jih je prišlo več kot 600. Bilo je 140 referatov, 8 simpozijev in 2 posvetovanja za okroglo mizo. Med referati je zbudil največ pozornosti in za-

nimanja referat dr. Ivana Toličiča na temo „Socialno ekonomski položaj družine, otrokove sposobnosti ob vstopu v šolo in uspešnost v šoli.“ (Odločke iz referata bomo objavili v naslednji številki našega lista.) Kongres je organiziralo Društvo psihologov Slovenije, njegov nosilec pa je bil kongresni odbor s predsednikom dr. Vidom Pečjakom.

Na kongresu smo bili priča drobnim, pa kljub temu neopraciljivim pojavom: nekateri predavatelji so zamujali predavanja, izostajali iz opravičilom ali celo brez opravičila. Ne smemo namreč pozabiti, da je Slovenija vsaj glede točnosti na dobrem glasu, ki ga ne gre kvariti. Absurd je bil tudi naslednji primer: za predsednico simpozija iz ene naših bratskih republik, ki je organizirala in zbrala predavatelje, ni bilo denarja za potne stroške! Zadeva ni osamljena, saj je bilo kar 5 takih primerov! Jasno je, da je naš kongresni odbor prispeval potrebna „manjka-joča“ sredstva. Komentar prepuščamo javnosti!

MISLI O KONGRESU

Kongres je končal svoje delo. Lahko ga torej ocenimo: Kongres psihologov Jugoslavije je bil uspešen, pomemben za vso Jugoslavijo, za vso našo družbo. Vse organizacije, ki imajo kakršenkoli stik s šolstvom, bi lahko imele od njega velike koristi (prikrajšane so tiste, ki so poslate svoje predstavnike le na otvoritveni del).

Kongres je bil pravzaprav ilustracija našega vsakdana: na eni strani velika armada dobrih pedagogov in psihologov, sposobnih in požrtvovalnih strokovnjakov — na drugi strani pa naše nepopolno urejeno, nesodobno šolstvo. Kaj pa je vmes? Žal, še vedno praznina. Zgraditi moramo most med strokovnjaki in šolstvom. Še taka strokovnost, še taki znanstveni dosežki ne

morejo živeti ločeno in postati sami sebi namen. Odgovorni smo pred družbo, pred našim šolstvom za koordinirano delo, za trdno povezavo med strokovnjaki, ki delajo za skupno korist. Ukinimo razpravljanje o istih problemih na vseh ravneh, statusih in organizacijah. Vse te forume povežimo v en sam pristojni forum, kjer bomo razpravljali na strokovni ravni o problemih, nato sklepali in nazadnje odločali, kako bi hitreje prišli do ciljev.

Še bodo kongresi na vseh področjih znanosti in kulture. Predstavniki družbe bodisi politični, kulturni ali prosvetni delavci, naj se ne ograjujejo, temveč naj delajo za isti smoter. Le tako bomo dosegli kar želimo: sodobno, urejeno šolstvo.

ŽELIMO SVOJ INSTITUT, NAČRTNO IN USKLAJENO DELO

Za pogovor smo naprosili slovenskega psihologa s filozofske fakultete v Ljubljani dr. Ivana Toličiča in dr. Vida Pečjaka.

Kakšna je povezava med psihologi naših republik? Ali bi lahko povedali, kater od republik ima posebno dobre strokovne in materialne možnosti?

Dr. Vid Pečjak: — Formalne povezave med psihologi iz vseh republik skorajda ni. Najboljša je med oddelki in med posamezniki. Z družbi je povezava le neznatna. Edina prava povezava so kongresi vsako tretje leto.

Dr. Ivan Toličič: — Zaradi bliske povezave smo se borili za skupen jugoslovanski časopis za psihologijo (za raziskovalna

dela). Pred dvema leti se nam je posrečilo dobiti osnove za start. Oziroma odbor je v Zagrebu. Leta 1970 sta izšli dve številki, letos še nobena. Želimo smo, da bi list izhajal vsaj enkrat letno. Morda leži delni vzrok nezadovoljivega uspeha v tem, da ima vsaka republika svoj strokovni psihološki časopis, naslednji vzrok pa je prezaoptimalnost strokovnjakov v praksi-pomanjkanje časa.

Dr. Vid Pečjak: — Lahko bi rekli, da se republike razlikujejo med seboj po usmeritvah, po tehnični opremljenosti, po tradiciji, po zaposlenosti psihologov v šolstvu.

Po usmeritvi je na prvem mestu ZAGREB — psihologija dela, psihofiziologija dela, testologija, industrijska smer.

BEOGRAD — socialna psihologija, aplikativna industrijska psihologija, razvojna psihologija. LJUBLJANA — šolska — pedagoška smer, nekatere bazične raziskave.

Po tehnični opremljenosti je na najboljšem Zagreb, na drugem mestu je Ljubljana, na tretjem Beograd.

Po tradiciji prednjači Zagreb, sledi fakulteta iz Beograda, ljubljanska je najmlajša, saj je bila ustanovljena po vojni, vendar se postopoma širi. V Beogradu je več asistentov in predavateljev kot v Ljubljani, število študentov pa je v obeh mestih približno enako. Po zaposlenosti psihologov v šolstvu izstopa Slovenija.

Kako se zrcali vaše delo v šolstvu?

Dr. Ivan Toličič: — Prav gotovo ne tako kot bi želeli. Naše šolstvo zaostaja. Vzrok za to so resne pomanjkljivosti na relaciji otrok — šola in globlje, človeške pomanjkljivosti. Zahteve in programi se širijo, mi pa nimamo pravega vpliva na korekcijo našega šolstva. Celoten proces gre prepočasno. Če bi hoteli uskladiti zahteve razvoja in programa z našim šolstvom, bi bile potrebne še velike, obsežne aplikativne raziskave, ki pa jih ne moremo opraviti brez svojega instituta za psihologijo. Mnenja smo, da imamo za to primerne kadre. Želimo si svoj institut, želimo si načrtnosti, usklajenega dela.

Kako se zrcali delo najbolj prizadevnih v drugih republikah v njihovem šolstvu?

Dr. Ivan Toličič: — V Srbiji in Hrvaški se delo psihologov v šolstvu sploh ne opaža. V Sloveniji smo na boljšem, ker imamo dobro povezavo z Društvom prijateljev mladine in prek njega nam je uspelo infiltrirati določene stvari. Tudi druge organizacije nas vabijo k sodelovanju.

Dr. Vid Pečjak: — Določeni šolski forumi menijo, da se da z razpravo vse rešiti, kar pa je napačno. Psihologi morajo raziskovati, da bi lahko odgovorili in tako rešili marsikaj.

Opreделите, prosim, vlogo psihologa na šoli.

Dr. Ivan Toličič: — Mislim, da je ta vloga sedaj še pomembnejša kot doslej pri vzpostavljanju pravega odnosa učitelj — učenec. Da bi bilo delo učinkovito, je potrebno pri psihologih in učiteljih več znanja, kar je razumljivo; spreminjajo se programi in zahteve. Zauostajamo v procesu izobraževanja, medsebojni odnosi so hladni, birokratski. Uvajanje tehnologije, programiranega pouka zahteva vse več in več znanja. Psihologe

je treba bolje pripraviti, veliko več pozornosti moramo posvetiti podiplomskemu izpopolnjevanju.

Dr. Vid Pečjak: — Vse šole ne morejo imeti psihologov, ker še vedno nimajo zagotovljenih osnovnih materialnih pogojev. Vse pereče probleme je treba reševati postopno in temeljito. Delo psihologov je odvisno od rešitve materialnega stanja šol in od učiteljev. Preveč smo zaposleni z delom na prvi in drugi stopnji, zato posvečamo premalo časa tretji stopnji, ki je prikrajšana, ker nam primanjkuje kadrov. Kapacitete so petkrat manjše kot možnost glede na število predavateljev, knjig v knjižnici, instrumentarija in prostorov. V I. letniku dela 200 študentov, imamo pa 6 kabin in v vsako gredo samo trije študenti. Samo za 110 stolov imamo prostora. V knjižnici imamo 20 do 30 knjig in učbenikov, ki pa so razprodani. Na to število knjig pride 150 študentov! Ali se vam ne zdi, da je pod temi pogoji poučevanje na akademski ravni čista iluzija? Kdo je za to kriv? Najvišji družbeni forumi, ki na eni strani ne dovoljujejo selekcije ob vpisu, na drugi strani pa ne dajo možnosti za spremembo pogojev. Mislim, da je že skrajni čas, da nastopijo samoupravni odnosi ne samo znotraj univerze, temveč tudi zunaj nje v odnosu do teh vprašanj, sicer bo za nas, univerzitetne delavce samoupravljanje samo farsa!

Tuji zastopniki na kongresu, njihovi vtisi o kongresu?

Dr. Vid Pečjak: Tudi gostje na našem kongresu so bili: Jožef Brožek z univerze Bethlehem Lights iz Amerike, ki je sodeloval pri temi Zgodovina jugoslovanske psihologije in njene razvojne tendence. Dokazal je, da je izraz „psihologija“ prvič uporabljen v Dalmaciji, uporabil ga je Marko Marulić.

Med udeleženci so bili tudi Štefan Slak, ki se je šolal v tujini, Gaetano Kanizsa iz Trsta in Erich Mittenacker iz Graza. Gostje so bili z delom kongresa zadovoljni. Uspeli smo z dogovori o izmenjavi predavateljev med Trstom, Grazem in Ljubljano. Amerika ima najbolj razvito, najsodobnejše visoko šolstvo. Na ameriških univerzah so samostojni oddelki z veliko avtonomijo (departments). V Ameriki lahko dobi zaposlitev predvsem tisti psiholog, ki ima „master degree“ (III. stopnja). Tudi Italija že letos začneja z reformo univerze po ameriškem načinu. (NADALJEVANJE NA 10. STRANI)

Ustanovitelji hrvatskoga pedagoško-književnoga zbora

Sto let delovanja pedagoško-književnoga zbora

Pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza Tita je bila v Zagrebu 27., 28. in 29. oktobra letos proslava stoletnice ustanovitve in delovanja Pedagoško-književnoga zbora, najstarejšega pedagoškega društva na Hrvatskem kot tudi v Jugoslaviji in na vsem Balkanu.

Pred 100 leti, dne 30. septembra 1871, je tedanja deželna vlada v Zagrebu potrdila pravila hrvatskega pedagoško-književnoga zbora. Tako je tudi uradno začelo delovati to najstarejše hrvatsko pedagoško društvo, ki letos proslavlja stoletnico.

Hrvatski pedagoško-književni zbor je ustanovila skupina naprednih hrvatskih učiteljev pod vodstvom Ivana Filipovića, tedanjega zagrebskega učitelja (zavoljo odpora proti germanizaciji je bil pred tem že dve leti v tlemci). Zbrani v „učiteljski zadruzi“ so napredni učitelji čutili potrebo po strokovnem pedagoškem društvu, ki bi s svojim delovanjem dvigalo raven šole, predvsem osnovne šole, ki je ena od osnovnih pogojev za hitrejši razvoj dežele in dvig kulturnih in ekonomskih razmer kakor tudi narodnostne in politične zavesti naroda. Takšna osnovna šola naj bi bila protitež takratni šoli, zelo podvrženi germanizaciji in madžarizaciji ter pod strogim nadzorom cerkve.

Ustanovitelji Zbora so usmerili svoje moči za izdajanje strokovne literature, namenjene učiteljem. Pedagoško-književni zbor je postal najmočnejši izdajatelj strokovne literature pri nas. Izhajala so dela takratnih velikih svetovnih pedagogov, ki so hrvatskim učiteljem približala pedagoško klasiko in sodobna pedagoška dela. Poleg tega spodbujajo Ivan Filipović in njegovi sodelavci domače avtorje in objavljajo njihova dela. Tako nastajajo pedagoška dela Davorina Trstenjaka, posebno pa je treba opozoriti na dela Stjepana Basaričeka, ki je našim učiteljem in učencem učiteljskega kroga predstavil temeljne pedagoške priročnike. Nepristojno povezan s pedagogi ostalih naših narodov, izda Zbor v začetku stoletja „Eksperimentalno psihologijo“ in „Eksperimentalno pedagogiko“ znanega srbskega pedagoga Paje Radosavljevića.

Filipović in sodelavci so organizirali tudi pisanje in izdajanje naše prve „Pedagoške enciklopedije“ (ob koncu prejšnjega

stoletja). Zbor je začel izdajati tudi družinski list „Na domačem ognjišču“, po osvoboditvi pa je bil tudi eden od ustanoviteljev „Školskih novin“.

Ves čas je izdajal strokovne knjige, naj navedem samo „Občjo pedagogiko“ in letos tudi „Pedagogiko“ za študente pedagoških akademij. Dolg bi bil prikaz bogate založniške dejavnosti Zbora. Nujno pa je treba omeniti „Napredak“, najboljši znan hrvatski pedagoški list, ki je začel izhajati leta 1859, a je pod uredništvom Zbora izhajal vse od 1873. Po osvoboditvi se je „Napredak“ spremenil v „Pedagoški rad“, revijo, ki jo zbor še zdaj izdaja.

Zbor je ustanovil knjižnico za otroke in mladino ter bil vrsto let najmočnejši založnik mladinskih knjig v Hrvatski. Poleg prevodov redno izhajajo tudi knjige domačih avtorjev. V Zborovih izdajah so izšla dela Ivane Brlić-Mazuranić, Josipa Radoševića, Ljudevita Krajačevića, Mate Lovraka in drugih. V mladinskem listu „Smilja“ (ustanovljenem leta 1873) je Zbor združeval prevode ter domače avtorje, tako Hrvate kot Slovence, Srbe in druge. Spodbujal je pisce, naj pišejo za mladino — učitelje pa, naj prebirajo ta dela in tudi sami poskušajo sodelovati.

Poleg založniške dejavnosti je Zbor skrbel tudi za strokovno izpopolnjevanje učiteljev. V ta namen je organiziral predavanja in posvete. Sodeloval je tudi pri sestavljanju znanega šolskega zakona leta 1874. Še danes se z enakomerno posveča dejavnosti za izpopolnjevanje učiteljev.

Hrvatski šolski muzej, Centralna pedagoška knjižnica in Pedagoški arhiv, ki so danes samostojne ustanove, so bile ustanovljene in so do pred kratkim delovale pod pokroviteljstvom Zbora.

Člani Zbora — pravi in častni — so bili poleg Hrvatov tudi predstavniki kulturnega življenja v Srbiji, Sloveniji, Bosni in Hercegovini in ostalih predelih. Tu so se srečali: Avgust Senoa, Vladimir Nator, Zmaj J. Jovanović, Vojislav Bakić, Milorad

Popović Šapčanin, Voja Mladenović, Ivan Lapajne, dr. Karel Ozvald in drugi.

Člani zbora so se borili tudi za boljši materialni položaj učiteljev — pa so 1885 ustanovili Zvezo hrvatskih učiteljskih društev, organizirali srečanja učiteljev, kjer so poleg strokovnih razprav pogosto govorili tudi o položaju učitelja v družbi.

S ponosom danes poudarjamo stoletnico ustanovitve in dela Hrvatskega pedagoško-književnoga zbora. Proslava ob stoletnici ni bila samo slava učiteljev in drugih prosvetnih delavcev Hrvatske — to je bila hkrati pomembna obletnica vseh prosvetnih delavcev Jugoslavije.

(Po članku dr. Milivoja Gabelice)

IGRIŠČA

Dajmo otrokom prostor za razgibanje, sicer bodo postali čemerni, brez volje do učenja in dela. Počutili se bodo utrujeni, nesvobodni in nesrečni. Zdravniki trde: za zdrav otrokov psihični razvoj je odločilno dobro zdravstveno počutje. Zanj pa so potrebni ustrezni življenjski pogoji — med katere sodi tudi ustrezen prostor za otrokovo rekreacijo.

Pri tem so še posebno prizadeti mestni otroci. Že tako skop odmerjen površin za otroška igrišča je iz leta v leto manj, zrak okužuje tovarne, zgrajene v mestnih središčih ali njihovi neposredni okolici. Ali ne bi bilo pametno vsaj v prihodnje premisliti, kjer bo stala tovarna, kako bo z zelenicami in igrišči, namenjenimi otrokom vseh starostnih stopenj: tistim najmlajšim, ki rabijo peskovnike in ustrezna igrala, pa tudi mladincem, ki jim je potreben večji prostor za igranje nogometa, košarke, kolesarjenje itn. Igrišča za osnovnošolsko in odraslo mladino torej, tudi za

Otrok, ki opazuje in doživlja neslogo staršev, njuno medsebojno nestrpnost ali hladno ravnodušnost, utegne ob pogledu na doma doživljati olajšanje svoje duševne napetosti. Na tem begu se lahko sreča s skupino vrstnikov, ki ga bo čustveno sprejela, ali pa s skupino, ki krađa ali pa se surovo obnaša. V takšnih okoliščinah otrok lahko sprejme obnašanje članov skupine.

dr. D. BLAŽEVIĆ

srednješolce, učence v gospodarstvu in za študente.

Drugi po svetu imajo rekreacijske prostore za mladino urejene precej bolje kot pri nas. Poleg ustreznega odprtega prostora imajo tudi posebne lope, kjer preživljajo mladi svoj prosti čas tudi takrat, ko je slabo vreme. Tudi rekreacija je pod nadzorstvom starejšega pedagoga — dežurnega, ki neprisljuno usmerja mlade v prostem času.

Pri nas se s problemi rekreacije otrok še največ ukvarja Zveza prijateljev mladine. Za pravilno organizirano delo na bi skrbeli predvsem pedagogi, zdravniki in fizioterapevti. Nekdar brez načrtnosti — tega bi se morali zavedati tudi občinski forumi — ki so materialno odgovorni za to, da bo prosti čas mladih prav uporabljen.

DRAGICA JUREČIĆ-SOJER

Dve razstavi: V Beogradu in Hannoveru bosta razstavi učil in šolske opreme

V paviljonih beogradskega sejma bo od 13. do 21. 11. 1971 druga mednarodna razstava opreme in sredstev za sodobno poučevanje. Obiskovalci si bodo lahko ogledali opremo in sredstva za poučevanje matematike, geografije, geologije, mineralogije, zgodovine, fizike, kemije, biologije; za tuje jezike, za programirani pouk, AV pripomočke; opremo in sredstva za pouk strokovnih predmetov v poklicnih šolah, za prometno vzgojo, za poklicno usmeritev, za tehnični pouk, za gospodinjstvo, za likovni pouk, za glasbeno in telesno vzgojo ter šport.

V Hannoveru (ZR Nemčija) bo od 14. do 18. 3. 1972 razstava 11. DIDACTA. Udeležbo je do sedaj prijavilo skoraj 700 razstavljavcev 25 držav. Razstave DIDACTA so največje te

vrste na svetu in že zato zbujejo posebno pozornost. Razstavljena bodo najnovejša avdiovizualna sredstva, učni stroji, učne knjige, sredstva in pripomočki za pouk naravoslovnih predmetov na raznih stopnjah, pripomočki za glasbeno vzgojo, tehnični pouk, gospodinjstvo, prometno vzgojo, telesno vzgojo in šport, poklicno vzgojo in izobraževanje odraslih. Organiziran bo tudi poseben razstavni prostor, kjer bo konkretno prikazano poučevanje s sodobnimi pripomočki. Med razstavo bosta tudi 4. kongres tehnične didaktike. Razstavo 10. DIDACTA je ogledalo veliko naših učiteljev in strokovnjakov, prav zato zaradi kontinuiranosti na razstavo v Hannoveru še posebno opozarjamo. Upamo, da bodo naše potovalne agencije pripravile posebne aranžmaje. M. A.

Akcijski program za področje vzgoje in izobraževanja

d) Organizacije ZKS v delovnih organizacijah se morajo zavzeti, da se ob pripravi dolgoročnih razvojnih načrtov kritično oceni dosedanja uspešnost, sedanjí kadrovski in materialni pogoji ter možnosti in perspektive lastnega izobraževanja.

14. Pedagoška znanost

Razvijanju sodobne in samostojne marksistične pedagoške znanosti bodo znanstveno-raziskovalni delavci na področju vzgoje in izobraževanja posvetili polno pozornost, saj sta od rezultatov in spoznanj te znanosti vse bolj odvisna kakovost in učinkovitost vzgojno-izobraževalnega dela. Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani pripravlja v sodelovanju s širokim krogom znanstvenih delavcev, v vzgojno-izobraževalni, predstavniki in strokovni inštitucijami ter družbeno-političnimi organizacijami razvojno projekcijo inštituta.

a) Komunisti v pedagoškem inštitutu in pedagoškem oddelku filozofske fakultete se morajo zavzeti, da bo v letu 1971 sprejeta:

— dolgoročna usmeritev dela inštituta, ki bo upoštevala ustrezno sorazmerje med aplikativnimi in fundamentalnimi raziskavami, — konkretni načrt znanstveno-raziskovalnega dela inštituta za reševanje najbolj perečih vprašanj in nalog pedagoške teorije in prakse in — konkretni načrt kadrovskega in materialnega razvoja inštituta.

b) Organizacije ZK v zavodu za šolstvo SRS, izobraževalni skupnosti SRS in republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo so dolžne nuditi — v skladu s sprejetimi stališči in sklepi — komunistom na področju znanstveno-raziskovalnega dela pomoč v njihovih prizadevanjih za realizacijo razvojne projekcije pedagoškega inštituta in sploh pedagoške znanosti v Sloveniji.

c) O razvojni projekciji pedagoškega inštituta in idejno političnih tokovih v slovenski pedagoški teoriji bo razpravljala in zavzela stališče tudi komisija CK ZKS za družbeno-politična in idejna vprašanja znanosti, prosvete in idejno politično usposabljanje komunistov.

15. Šola in cerkev

Sekretariat CK ZKS in komisija CK ZKS za družbeno-politična in idejna vprašanja znanosti, prosvete in idejno politično usposabljanje komunistov bosta v sodelovanju z zavodom za šolstvo SRS in družbeno-političnimi ter znanstvenimi delavci pripravila stališča o aktualnih vprašanjih, ki nastajajo med šolo in cerkvijo ter med vzgojno-izobraževalnim procesom in religijo.

a) Zavod za šolstvo SRS bo izdal tudi zbornik tekstov o filozofskih osnovah religije, marksistični kritiki religije, o evoluciji nauka RKC, o vlogi slovenske cerkve v polpretekli zgodovini in danes, itd. Zbornik tekstov, ki je zamišljen kot učni pripomoček profesorjem in učiteljem ter hkrati namenjen njihovem individualnemu izobraževanju, bo opremljen tudi z malim slovarjem najbolj uporabljenih pojmov in kategorij s tega področja.

b) Vse občinske organizacije ZKS so dolžne v sodelovanju z zavodom za šolstvo SRS in centrom za proučevanje religije in cerkve pri fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo poskrbeti za organiziranje seminarjev z religiozološko tematiko za vse tiste prosvetne delavce, ki v preteklem letu v podobne seminarje niso bili vključeni.

16. Kadrovska politika

Na osnovi stališča 19. seje CK ZKS, da sodi usmerjanje kadrov v učiteljski poklic med temeljne naloge zveze komunistov in vseh naprednih socialističnih sil, bodo organizacije ZK na vseh ravneh, zlasti pa v vzgojno-izobraževalnih inštitucijah, spodbujale naslednje akcije:

a) Izbiranje in usmerjanje nadarjenih ter za pedagoški poklic nagnjenih kandidatov se bo začelo že v osnovnih šolah. Vodstva osnovnih šol morajo načrtovati konkretna prizadevanja v tej smeri. Imena kandidatov za prosvetni poklic bodo zbirale izobraževalne skupnosti in v sodelovanju s skupščinami občin zagotovile stimulativne štipendije že v srednjih šolah. Komunisti v šolah in izobraževalnih skupnostih so neposredno odgovorni za uresničitev te naloge.

b) Vodstva ZKS se bodo v prihodnje bolj ustvarjalno vključila v pripravo in uresničitev najrazličnejših oblik izpopolnjevanja prosvetnih delavcev, ki jih izvaja zavod za šolstvo SRS in izobraževalna skupnost SRS, CK ZKS in občinske organizacije ZK so dolžne, skupno z vodstvi ostalih družbeno-političnih organizacij, zagotoviti kakovostno in aktualno idejno politično usposabljanje in informiranje najširšega kroga prosvetnih delavcev (seminarji, posveti, usmerjanje individualnega študija, itd.).

c) V zvezi s stališčem 19. seje CK ZKS, da je treba čimprej izdelati perspektivni program potreb po vzgojilškem in učiteljskem kadru se s tem akcijskim programom obvezujejo komunisti v zavodu za šolstvo SRS in republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo, da organizirajo izdelavo takega programa, ki mora biti narejen do jeseni 1971.

d) Zavod za šolstvo SRS in pedagoški inštitut bosta v sodelovanju s kadrovskimi šolami poskrbeli za izpopolnitev vsebine, metodike in tehnolo-

gije učno-vzgojnega procesa na kadrovskih šolah (rok za izdelavo programa izpopolnitve je december 1971). Primarna naloga organizacije ZK v teh institucijah med drugim je, da nenehno skrbijo in nosijo polno odgovornost strokovno in idejno politično usposobljenost prihodnjih prosvetnih delavcev.

e) Kadrovska problematika na srednjih strokovnih in poklicnih šolah proučuje komisije IS SRS za izobraževanje strokovnih kadrov v treh posebnih komisijah. Ko bodo te komisije končale študijsko analitično delo (rok december 1971), so dolžne organizacije ZK v ustreznih institucijah poskrbeti, da se o ugotovitvah Komisije IS SRS v najkrajšem času razpravi in sprejme ukrepe, ki bodo zagotovili učinkovito reševanje perečih kadrovskih problemov.

f) Komunisti, delegati izobraževalne skupnosti SRS, se morajo zavzeti, da se do jeseni 1971 prouči, kakšne so stvarne možnosti, da se dodelijo kadrovskim šolam posebna namenska sredstva za nabavo sodobnih učil in drugih opreme. Kakovost pouka je namreč na kadrovskih šolah zaradi pomanjkanja sodobnih učnih sredstev in zastarelih prostorov resno ogrožena.

17. Program investicijske politike na področju vzgoje in izobraževanja

Z nadaljnjim razvojem sistema vzgoje in izobraževanja moramo zagotoviti zlasti pravico do vzgoje in izobraževanja vsem mladim ljudem, s tem pa tudi ustrezno socialno in regionalno strukturo učence se mladine na vseh stopnjah in vseh vrstah šol. Za doseg tega cilja se morajo komunisti v občinskih skupščinah, temeljnih izobraževalnih skupnostih in v srednjih šolah v sodelovanju z ustreznimi republiškimi predstavniki in upravnimi institucijami zavzeti — v skladu s sprejetimi smernicami o razvoju šolske mreže — izdelavo kratkoročnega in dolgoročnega programa izgradnje novih šol (rekonstrukcije sedanjih) vseh stopenj, dijaških domov in vzgojno-raziskovalnih institucij. Pri izdelavi kratkoročnega programa je treba stremeti za tem, da odpro detaširani oddelki večjih šolskih centrov v manjših občinskih središčih. Za realizacijo te naloge so na republiški ravni odgovorni komunisti republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo in izobraževalni skupnosti SRS (rok izdelave kratkoročnega programa: december 1971).

18. Financiranje vzgoje in izobraževanja

Izobraževalna skupnost SRS in republiški sekretariat za prosveto in kulturo pripravljata (na osnovi stališča, da terja dosledna izvedba materialne sanacije vzgoje in izobraževanja tudi izpopolnjevanje v sistemu financiranja) predlog za dopolnitev zakona o izobraževalnih skupnostih in financiranju vzgoje in izobraževanja.

V pripravi predloga teh dopolnitev in nato v razpravi v skupščini SRS bodo komunisti zavzeli za to:

— da se preseže sedanje zaostajanje v investiranju na vzgojno-izobraževalnem področju in počasno odpravljanje razlike med različno razvitimi območji Slovenije;

— da se zagotovi ustrezna valorizacija sredstev, večja funkcionalnost porazdelitvi bremen in navezovanje neposrednejših materialnih odnosov med uporabniki in organizatorji;

— da bodo predšolska vzgoja, „mala šola“, podaljšano bivanje, svobodne aktivnosti in izobraževanje odraslih postali neločljiv del enotnega vzgojnega izobraževalnega sistema;

— da se prouči možnost in zagotovijo ustrezni sistemski ukrepi, s katerimi se bo postopno prekinila praksa delitve vzgojno-izobraževalnega procesa na A in B program. Zveza komunistov se mora zavzeti za celovit učno-vzgojni proces in nenehno opozarjati na posledice, ki jih povzročajo sedanja delitev;

— da se zagotovijo sredstva za osebne dohodke prosvetnih delavcev v višini, ki bo v skladu z družbenim dogovorom o delitvi osebnega dohodka v SRS.

Na osnovi stališč, sprejetih na 19. seji CK ZKS, je treba v okviru priprav na izpopolnjevanje zakona o izobraževalnih skupnostih v jeseni 1971 organizirati posvet „o nadaljnjem razvoju izobraževalnih skupnosti in problemu financiranja vzgoje in izobraževanja“. Cilji posvetovanja morajo biti zasnovani širše kot predvidene dopolnitve zakona o izobraževalnih skupnostih in financiranju vzgoje in izobraževanja (npr.: kako decentralizirati sedanje centralizirani sistem financiranja strokovnega šolstva; kako pospešiti praksu ustanavljanja posebnih izobraževalnih skupnosti; kako zagotoviti stvarne možnosti vplivanja zainteresirane javnosti in dijakov ter študentov na vsebino, usmeritev in delovanje vzgoje in izobraževanja v srednjeročnem in dolgoročnem programu; kako uresničevati stališče CK ZKS, da naj bi izobraževalne skupnosti čim bolj samostojno odločale in mobilizirale različne vire in določale višino sredstev za vzgojo in izobraževanje).

KONEC

Litija: Premalo prostora v posebni šoli

Litijska posebna osnovna šola deluje že od leta 1964. Najprej je bil to oddelek pri osnovni šoli, zdaj pa je že tretje leto samostojna ustanova. V tem šolskem letu ima šola prvič vseh osem razredov, ki jih poučuje osem učiteljev. Obiskuje jo 63 učencev, več kot polovica je takih, ki se v šolo vozijo z avtobusom ali vlakom. Tako prihajajo učenci iz Javorja, Riharjeva, Save, Kresnic, Ribč in Šmartna. Šole pa ne more obiskovati več kot 30 učencev, ki so že kategorizirani, a so preveč oddaljeni od Litije. To so otroci iz okolice Gabrovke in Dol.

Osem oddelkov posebne osnovne šole se otepa s pomanj-

kanjem prostora. Za vseh osem oddelkov imajo eno samo učilnico, ostale pa morajo deliti z glasbeno in osnovno šolo. Pripravljajo adaptacijo stare šmarske šole, za katero ima litijska temeljna izobraževalna skupnost že načrte, po katerih bi v Šmartnem dobili popolnoma preurejeno šolsko zgradbo, v kateri bo pouk in internet za otroke iz oddaljenih krajev. Temeljna skupnost in občinska skupščina Litija kažeta pripravljenost za rešitev tega problema, vendar brez pomoči republiške izobraževalne skupnosti ne bo šlo in v litijski posebni šoli računajo največ na to pomoč.

Miloš Djukić

EVROPSKO SREČANJE SINDIKALNIH ORGANIZACIJ IN ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV V DUBROVNIKU

Permanentno izobraževanje - bistvo sodobnega pridobivanja znanja

V Dubrovniku je bilo od 16. do 21. letošnjega oktobra evropsko srečanje sindikalnih organizacij in združenj prosvetnih delavcev. Srečanje je pripravil Sindikat delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije, udeležilo pa se ga je 54 delegatov, ki so zastopali 25 organizacij iz osemnajstih držav. Med udeleženci so bili tudi znani jugoslovanski strokovnjaki, ki se ukvarjajo s proučevanjem vzgojnoizobraževalnega področja, potek evropskega srečanja pa je spremljalo šest uredništev vseh jugoslovanskih prosvetnih časopisov.

Pri poročanju so sodelovali: Milija Knežević (Prosvetni pregled - Beograd), Nenad Brkić in Djuro Plemenčić (Školske novine - Zagreb), Puniša Kalezić (Prosvetni list - Sarajevo), Svetozar Piletić (Prosvetni rad - Titograd), Gorgi Kalanowski (Prosveten rabotnik - Skopje) ter Neža Maurer in Marjana Kunej (Prosvetni delavec - Ljubljana).

Udeležence srečanja so pozdravili: Ljubica Dukić, predsednica centralnega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije, dr. Avguštin Lah, predsednik prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine in Dušan Petrović-Šane, predsednik sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

Srečanje v Dubrovniku naj prispeva k boljšemu sodelovanju evropskih prosvetnih delavcev in njihovih sindikalnih organizacij, k novim spoznanjem na področju tovrstne dejavnosti. Tako je pozdravil srečanje v svojem nagovoru Dušan Petrović-Šane. Izrazil je zadovoljstvo, da je bila prav na temu sindikatu poverjena namembna poseta. Na njem naj bi didaktični spregovorili o tistih vprašanjih, ki zahtevajo od vseh delavcev družbenih dejavnosti - še posebno pa od učiteljev - ustvarjalne napore: poiskati je treba take rešitve, ki bi ustrezale naprednim in humanističnim tradicijam evropskega sindikalnega gibanja.

Poudaril je, da je od znanstveno-tehnološke revolucije odvisen celoten sedanj in prihodnji razvoj sveta, s tem pa tudi položaj in vloga delovnega človeka. Revolucija obsega materialno proizvodnjo in duševno delo, informiranje, upravljanje in odločanje - zato nujno zahteva odpravo tradicionalne razdelitve na obdobje učenja in obdobje dela pri razvoju mladega človeka. Permanentno izobraževanje - integracija dela, učenja in življenja - že postaja

like razlike v razvitosti posameznih predelov, zgraditi želimo moderno industrijo in promet, posodobiti zaostalo kmetijstvo, razviti turizem in druge dejavnosti, hkrati pa zagotoviti našim občanom temeljito vzgojo, izobrazbo ter zdravstveno varstvo. To ni lahko, vsega ni mogoče hkrati uresničiti. Veliko načrtnosti, treznega premisleka pa tudi potrpežljivosti je treba ob tem, ko se odločamo, kaj naj bi prišlo prej na vrsto.

Pri tem smo prosvetni in znanstveni delavci vsestransko družbeno aktivni; rešitve iščemo skupaj z gospodarstveniki in drugimi družbenimi delavci. Trenutno so v središču naših skupnih prizadevanj: medsebojni odnos in sodelovanje univerze in gospodarstva, izgradnja sistema informacij, vprašanja družbeno-moralne vzgoje, modernizacija pouka v skladu z novimi dognanji ter srednjeročnim in dolgoročnim družbenim razvojem. Veliko bo treba še storiti za izboljšanje kadrovske strukture in tehnično opremljenost šol. Zato seznanjamo z navedenimi problemi in dilemami vse naše družbene dejavnike. Od vašega posvetovanja veliko pričakujemo, ker boste gotovo spregovorili o odprtih vprašanjih in možnih rešitvah, ki nastajajo v vaših deželah. To pa bo nedvomno zanimivo tudi za nas.

Kaj je znanstveno-tehnološka revolucija?

Na vprašanje, kakšne so značilnosti znanstveno-tehnološke revolucije in kakšen je njen vpliv na vzgojo in izobraževanje, je v uvodnem referatu odgovorila predsednica centralnega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije Ljubica Dukić. Za znanstveno-tehnološko revolucijo je značilno izredno povečanje znanstvenih disciplin, ki je povezano s povečano integracijo in diferenciacijo znanosti; hitro prodiranje znanosti na vsa področja družbenega dela in življenja, posebno pa v gospodarstvo in ekonomiko; preraščanje znanosti in izobraževanja v neposredno proizvodno moč dela in družbe ter njun revolucionarni vpliv na tehnološke procese.

Razvoj znanosti, tehnike, tehnologije in organizacije dela povzroča vsebinske spremembe v vseh vidikih človekovega dela. Prihaja do intelektualizacije dela, do ustvarjalnosti pri delu, hkrati s tem pa tudi do intelektualizacije poklica. Tako kot je industrijska revolucija devalificirala in diskvalificirala roko delstvo, tako sedaj znanstveno-tehnološka revolucija vse hitreje izpodriva paralizirano, intelektualno osiromašeno delo. S tem ko se pri delu človek osvobaja privajenosti, ponavljajočih delovnih operacij, pa raste človekova vloga v ustvarjalnih fazah proizvodnega in delovnega procesa.

Hitre spremembe v sredstvih in načinu dela, v tehnologiji obdelave in predelave materiala in informacij, ki so bile značilne še za obdobje pred nekaj desetletji, so imele za posledico tudi hitre spremembe v izobraževanju: v njegovem sistemu, strukturi, vsebini in metodah, predvsem pa v tem, da je postalo izobraževanje človeku dostopnejše (predvsem srednje in višje izobraževanje). V tridesetih, posebno pa v petdesetih letih, je prišlo v državah, kjer je industrija nenehno naraščala, do velikih sprememb v izobraževanju: vse več otrok je deležnih predšolske vzgoje in obvezne osnovnošolske izobrazbe. Glede na to, koliko učencev je vpisanih v srednje šole, doživlja tudi srednje šolstvo izreden razvoj. To je privedlo do velikega pritiska na visoko šolstvo, ki je ob koncu preteklega desetletja v posameznih industrijsko raz-

vitih državah zajelo tudi do 30 % populacije.

Ekspanzija izobraževanja je privedla do hitrega naraščanja finančnih sredstev, namenjenih za izobraževanje, in do porasta deleža teh sredstev v narodnem dohodku. Sredstva za izobraževanje naraščajo v mnogih državah dvakrat hitreje kot narodni dohodek.

Pod vplivom tehnizacije dela in življenja pa v področje vzgoje in izobraževanja nezadržno vdira tehnika kot dejavnik, ki vodi k intenzifikaciji vzgojnoizobraževalnega dela in k povečanju njegove učinkovitosti. Proces modernizacije tehnologije izobraževanja in uvajanja drugih novitet v sistem vzgoje in izobraževanja je postal zahteva današnjega časa, ki bo v prihodnosti še pomembnejša. S tem začnjenja prodirati znanstveno-tehnološka revolucija v eno od najpomembnejših dejavnosti - na področje, ki pripravlja človeka za nadaljnji in hitrejši razvoj v znanosti, tehniki, tehnologiji in organizaciji dela.

Družbena kriza v izobraževanju

Problemi in protislovja na področju izobraževanja in vzgoje, oziroma tisti, ki nastajajo v družbi - zaradi izobraževanja - se spominjajo v svojevrstno „družbeno krizo izobraževanja“. Vsaka država - ne glede na to, kakšen družbenopolitični sistem ima, kakšno stopnjo tehnično-tehnološke in ekonomske razvitosti, doživlja elemente in značilnosti te krize. To so: nasprotje med vedno večjo individualno potrebo po izobraževanju in ekonomskimi možnostmi družbe, da zadovolji to potrebo; dualizem meril v tem, kako se lotevamo izobraževanja mladine in odraslih; zapreke v sistemu izobraževanja in vzgoje - kar zadeva dostopnost višje izobrazbene ravni (monopolni položaj nekaterih vrst šol pri usmerjanju učencev v nadaljnje šolanje); počasnost pri podirjanju šolskega sistema in izgrajevanju vzgojnoizobraževalnega sistema, zasnovanega na konceptu permanentnega izobraževanja; majhna učinkovitost finančnih virov, vloženih v izobraževanje (ponavljanje, osip, neredno končana osnovna šola); prevladovanje enciklopedizma in „dvomljivo ustreznega“ sistema pouka; neskladje med potrebami razvoja dežele in kvalifikacijsko strukturo „izobraževalne reprodukcije“; premajhna povezanost med izobraževanjem in drugimi področji dejavnosti; premočan vpliv različnih posrednikov med osnovnimi subjekti izobraževanja (učenci in študenti, učitelji in drugimi občani); neskladje med resničnim pomenom izobraževanja in zagotavljanjem potrebnih finančnih sredstev.

Čeprav je družbena kriza izobraževanja precej odvisna od ekonomske moči vsake dežele, moramo vendarle iskati rešitev v temeljiti spremembi družbenega položaja izobraževanja tako glede njegove organizacije, financiranja in celotnega dela in življenja vzgojnoizobraževalnih zavodov.

Najvažnejša naloga današnjosti je uveljavitev koncepte permanentnega izobraževanja v celotnem vzgojnoizobraževalnem sistemu. Permanentno izobraževanje predpostavlja organizacijsko, programsko in metodološko rekonstrukcijo vseh stopenj in oblik izobraževanja. V tem sistemu je treba zagotoviti: enakopravnost vseh oblik in poti izobraževanja mladine in odraslih, vertikalno in horizontalno prožnost sistema za vse, ki se žele izobraževati (ne glede na njihove zmogljivosti in starost) napredovanje mladih in odraslih v vertikalni smeri samo glede na njihove uspehe. Treba je nuditi tudi

Dušan Petrović-Šane med govorom na srečanju

možnost nemotenega prehoda iz šole na delo in iz dela v šolo, pa tudi organiziranega ustreznega izobraževanja ob delu.

Avtomatizacija, širša uporaba atomske energije, kibernetike ter drugih tehnoloških dosežkov ter moderna organizacija dela in življenja zahtevajo novo vsebino izobraževanja. Čedalje močnejši medsebojni vpliv med znanostjo in proizvodnimi procesi in vse hitrejša praktična uporaba znanstveno-tehničnih dosežkov zahtevata temeljito spremembo učnih načrtov in predmetnikov. V njih je treba

vost o izobraževalnem procesu. To so programerji - posebno tisti, ki izdelujejo gradiva za programiran pouk - potem metodiki, strokovnjaki za organizacijo izobraževalnega sistema, šolski psihologi in pedagogi, socialni delavci, večje šole pa potrebujejo tudi logopeda, psihiatra, ekonomista, pravnika itn.

Temeljito je treba posodobiti in razviti tudi dejavnosti in institucije, ki zunaj šole skrbijo za izobraževanje. Predvsem mislimo na prosvetno-pedagoško službo, ki bo morala obogatiti

Pogled na dvorano v Dubrovniku ob evropskem srečanju

hitreje opuščati enciklopedizem ter sprejemati novosti, ki jih prinaša napredek v družbi, znanosti, ter tehniki in tehnologiji.

Ne samo pasivni opazovalci

Zahteve, pred katerimi je danes šola, terjajo tudi od učiteljev, da niso samo pasivni opazovalci, temveč da tudi sami ter spremembe usmerjajo in usklajujejo z višjimi cilji izobraževanja in svojimi poklicnimi interesi. Učiteljska organizacija lahko s svojo aktivnostjo: vpliva na mnenje, na morebitna napačna razmišljanja o prihodnosti izobraževanja in učiteljskega poklica, sodeluje z izvajalci reforme, vpliva na delo tistih, ki uvajajo v šolstvo novosti in preprečuje morebitne nezaželene posledice pri uvajanju novih tehničnih sredstev. Prav ta organizacija lahko predlaga, kako je treba reševati probleme iz delovnega procesa in jih zato prav učitelji najlažje rešujejo, ter vpliva na izobraževanje - na modernizacijo izobraževanja prihodnjih učiteljev. Kadrovske profile na področju vzgoje in izobraževanja se spreminjajo; tudi na te spremembe naj učiteljska organizacija opozarja, vpliva na njihovo izbiro in na prekalifikacijo učiteljev. Lahko ustvarja ugodno klimo za sprejemanje šolskih reform, vpliva pa tudi na nagrajevanje učiteljev: zahteva in zagotavlja, da je to nagrajevanje v skladu s spremembami in povečanimi zahtevami, ki jih postavlja sodobna izobraževalna tehnologija.

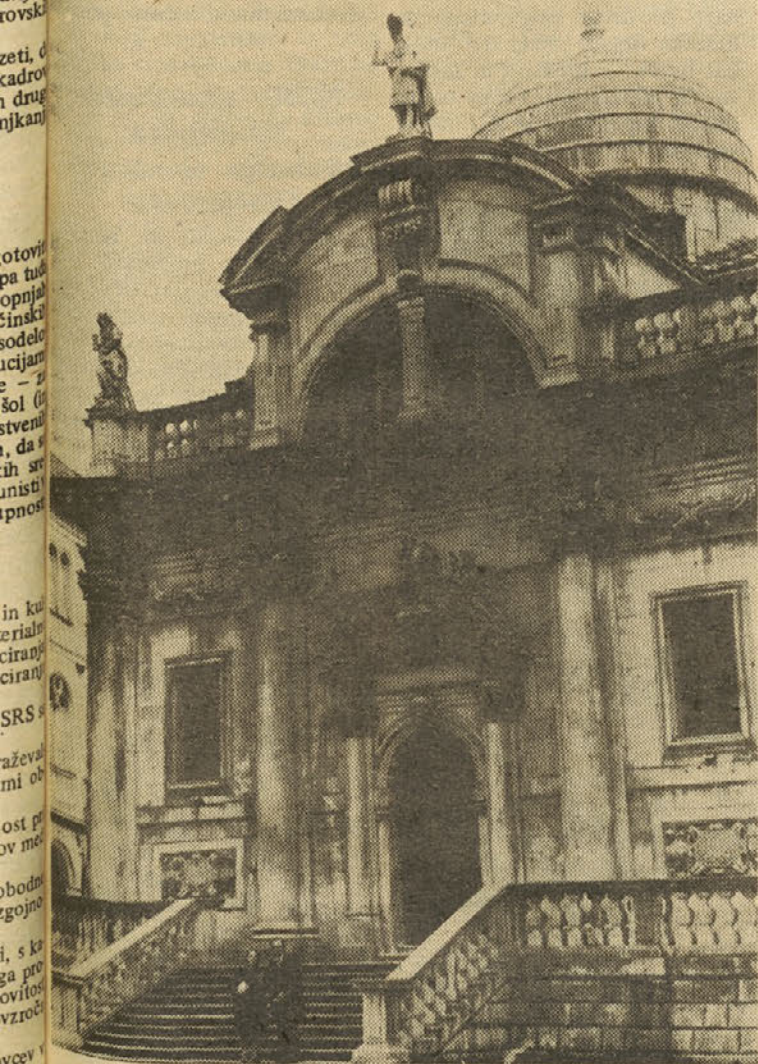
Sedanja in prihodnja šola potrebuje tudi strokovnjake, ki načrtujejo in pripravljajo no-

različne oblike strokovne pomoči šolam in drugim ustanovam ter se usposobiti tudi za širše pomembno raziskovalno dejavnost.

Solska televizija in uvajanje računalnikov v pouk bosta zahtevala nove vodstvene, strokovne in tehniške strokovnjake. Enako velja tudi za načrtovanje in ekonomiko izobraževanja, za upravljanje celotnega izobraževalnega sistema, za izdelavo učil, opreme in drugih učnih pripomočkov. Tudi strokovna društva, javne in specializirane knjižnice, šolske muzeje, razstave učbenikov in učil ter druge družbene potencialne (na primer materialne in kadrovske zmogljivosti gospodarskih organizacij, posebno pa še ustanov za izobraževanje strokovnih kadrov) bo treba vključiti v modernizacijo šolstva.

Gotovo je, da niti učitelji danes še niso ustrezno usposobljeni, da bi lahko sodobno organizirali in vodili pouk in v njem uspešno uporabljali novo tehnologijo. Po vsej verjetnosti smo prav sedaj v položaju, ko se še poglablja prepad med tem, kako učitelje usposabljammo in kaj od njih pričakujemo. Zato je treba vzporedno z drugimi spremembami, ki jih uvajamo v šolstvo, tudi temeljito reformirati usposabljanje učiteljev. Prihodnji učitelj bo pač moral imeti dovolj solidno teoretično in praktično znanje z določene področja znanosti ali umetnosti, poleg tega pa obvladati tudi osnove pedagogike, psihologije, metodike in družbenoekonomskih ved.

Znanstveno-tehnološka revolucija se pod nobenim pogojem ne sme izroditi v stihijo, ki bi se izmuznila človeku iz rok in po-

bistvo vzgojnoizobraževalnega sistema. S tem se temeljito spreminja tudi vloga vseh dejavnikov v vzgojnoizobraževalnem procesu: ni več tistih, ki dajejo, in onih, ki sprejemajo. Vsi so soustvarjalci. Nesmiselno je pričakovati, da se ob vsem tem učiteljeva vloga in odgovornost zmanjšujeta. Le spreminjata se - in prav posvetovanje naj bi bilo tudi začetek tesnega sodelovanja evropskih učiteljev in njihovih sindikalnih

Znanstveno-tehnološka revolucija in njen vpliv na vzgojo in

stala sila nad družbo. Tako kot sama obvladuje naravne sile ter se okorišča z njihovimi zakonitostmi, tako mora človek obvladati sociološki fenomen, ki ga znanstveno-tehnološka revolucija tudi predstavlja. — Prav kakovostno izobraževanje pa je nedvomno tisto pomagalo, prek katerega se bo človek usposobil, da bo lahko spoznal in uravnaval naravne in družbene procese — je na koncu uvodnega referata poudarila Ljubica Dukić.

Velika Britanija: modernizacija metod in tehnik

— Prihajamo iz različnih dežel, iz različnih zgodovinskih in ekonomskih pogojev ter političnih sistemov; vsi pa si želimo napredka in vsi vemo, da je kakovostno izobraževanje prvi pogoj slehernega razvoja. — Tako je pričel Jack T. Jones, predsednik Nacionalnega združenja učiteljev Velike Britanije svoj koreferat na temo: „Vpliv ekonom-

Ljubica Dukić, predsednica centralnega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslaviji

skega in socialnega razvoja na vzgojo in izobraževanje: modernizacija metod in tehnik“.

Udeležence je opozoril na osnovne misli referata, ki so ga vnaprej prejeli: — Prej je bilo izobraževanje privilegij manjšine. Koliko časa in boja je bilo treba, da je postalo pravica

vseh! Ekonomski položaj posameznika se neposredno zrcali v izobraževanju. Kjer vlada beda in je otrok lačen, je težko govoriti o otrokovi vzgoji in izobraževanju — je poudaril Jack Jones. Prek tega smo sicer v Veliki Britaniji v glavnem prešli — tako kot v večini dežel sodob-

mečko mladino. Učenci, ki uspešno končajo pripravljane tečaje in seminarje, lahko študirajo brez posebnega sprejemnega izpita. Pri tem ima sindikat pomembno vlogo, saj je njegova prvenstvena skrb pomagati mlademu človeku, da najde ustrezno mesto v družbi ter svoje osebno zadovoljstvo, ker bo tako skupnosti največ koristil. Raziskave številnih svetovskih znanstvenikov so potrdile, da ne more vsakdo biti učitelj, ker je za ta poklic potreben niz določenih sposobnosti ter ustrezna socialno-psihološka predispozicija. Poklicno usmerjanje je zato nujno — s pomočjo tega je treba mladega človeka že v rani mladosti pripravljati psihološko na prihodnji učiteljski poklic.

Učiteljskemu poklicu je v SSSR posvečena izjemna pozornost — tako zaradi njegove množičnosti (2.700.000 učiteljev!) kot zaradi njegovega vsestranskega družbenega pomena. Prihodnost vsakega naroda zahteva, da je na vsaki široko in solidno organizirano usmerjanje v učiteljski poklic. V dobi družbenega in znanstveno-tehnološkega napredka je izredno pomembna naloga — temeljita znanstvena analiza zahtev, ki jih pred učitelja postavlja sodobno vzgojnoizobraževalno delo. S tem se ukvarjajo v SZ, Angliji, Italiji in drugod.

Sistem izobraževanja učiteljev v sovjetskih višjih šolah obsega štiri cikle predmetov: splošno izobraževanje, družbene, strokovne in pedagoške. Z učnim načrtom se določa medsebojni odnos deleža teh ved in učne prakse, nomenklatura in logično zaporedje učnih predmetov ter njihov časovni obseg.

Pomembno mesto v izobraževanju učiteljev v SZ pripada tudi univerzam, pedagoški akademiji, tako imenovanim mestnim in rajonskim metodičnim kabinetom, strokovnemu in pedagoškemu tisku, ki izhaja v milijonskih nakladah ter še posebej najrazličnejšim „pedagoškim srečanjem“, ki jih organizirajo pedagoška akademija ZSSR, prosvetni organi in sindikati.

— Rešitev najpomembnejših nalog, ki so pred sodobno šolo

Tretji koreferat na temo „Vloga sindikata in učiteljskih združenj v pogojih znanstvene in tehnične napredka“ je podal Andre Ouliac, generalni sekretar Nacionalnega sindikata za srednje šolstvo v Franciji (SNI). V svojem prispevku je opozoril na francoske politične razmere in na prizadevanja sindikatov pri reševanju osnovnih vprašanj s področja šolstva ter družbenega položaja francoskih prosvetnih delavcev.

— Šola naj ne rabi takšnemu ali drugačnemu družbenopolitičnemu sistemu, temveč je namenjena človeku; temu naj pomaga, da se bo vsestransko usposobil, da bo premagal svoj egoizem in da bo zavestni soustvarjalec.

To pa pomeni, da mora šola: — vsakemu dati „orožje znanja“, ki je veliko bolj v sposobnosti samostojne kritične presoje stvari kot pa v kopičenju informacij, ki tako hitro zastareva;

— da goji željo po novih spoznanjih, ki je potrebna za lastno permanentno izobraževanje;

— da razvija ljudi svobodnega duha, ki so vedno pripravljeni ustvarjati in dvomiti, ne pa robote, ki so se ugnezili v udobju — ne da bi se ga sploh mogli prav veseliti.

Samo s skladno povezavo pouka, znanosti in umetnosti, družbenega in ekonomskega izobraževanja ter estetske in telesne vzgoje bo lahko šola zadostila temu, kar od nje z vso pravico pričakujemo. — Tako je poudarjeno v prispevku francoske organizacije SNI.

Andre Ouliac je označil prizadevanja francoskih sindikatov z nekaj besedami: osmisliti, informirati, predlagati, zahtevati in se boriti. Skratka, menil je, da mora sindikat po skrbni proučitvi odprtih vprašanj zgraditi svojo koncepcijo, svoja stališča ter svojo doktrino in s tem najprej seznaniti svoje članstvo, nato pa druge organizacije in državne organe. Nato naj sindikat te rešitve predloži in zahteva, da jih uredijo. Če pa to ne zaleže, naj se bori za to z vsemi sredstvi — tudi s stavkami.

družbenih razmer v Franciji ni sploh — posebno pa kar zadeva šolstvo — in ostro polemičen dialog — politike na tem področju. Zanimivo je, da je bil ta ton razprave značilen za vse francoske in tudi italijanske delegate, medtem ko so drugi le mimogrede spregovorili o širši družbenopolitični vprašanji.

Dejal je, da se znanstveno-tehnološka revolucija seveda močno zrcali v vsem življenju — tako v socialističnih kot v kapitalističnih deželah, da pa njen vpliv na vzgojo in izobraževanje pri obojih vendarle bistveno drugačen: v socialističnem svetu postaja zaradi njene šola čedalje pomembnejši dejavnik za dvig splošne življenjske ravni, medtem ko pomeni kapitaliste boljša šola še vedno prvenstveno boljše usposobljen delovno silo in s tem večje možnosti za njihov lastni dobiček.

Zanikal je resnično demokratičnost njihovega sedanjega šolskega sistema, ker je le-ta vedno izrazilo dualističen delovni mladine (praviloma otrokom privilegiranih slojev) zagotavlja visok kvantum znanja in močnost vsestranskega razvoja, izrazito krivičen pa je do delavskih mladine, ki jo usposablja za manjvredna dela in načrtoma izpostavlja intelektualnemu siromašenju. To se kaže tako v organizaciji celotnega šolskega kot v tehnični opremljenosti posameznih vrst šol in celotnega načina izobraževanja učiteljev. Tisti, ki so namenjeni za kakovostne šole, se lahko med študijem res temeljito usposobijo, drugi (imenovani jih je učitelje-monitorje) pa glede na predizobrazbo, ki so je deležni, lahko kvečjemu reproducirajo določena znanja otrokom, brez opazne lastne ustvarjalnosti in vsaj kritične misli.

Razumljivo je, da je v takih pogojih osnovni cilj francoskih sindikatov brezkompromisni boj za resnično demokratično šolo, ki bo vsej mladini zagotavljala enake pogoje za razvoj položaj v družbi. V skladu tem se tudi odločno bojuje enoten sistem izobraževanja učiteljev za vse šole in za njihovo enakovredni družbeni položaj.

NDR: znanstveno-tehnološka revolucija ni naravna katastrofa

Heinz Hoffmann, predstavnik Sindikata prosvetnih delavcev nemške demokratične republike je najprej osvetlil vpliv znanstveno-tehnološke revolucije z družbenega in ideološkega vidika. Ugotavlja, da bistvo danega obdobja vendarle ni znanstvena in tehnična revolucija, temveč da so to globok socialne spremembe po vsem svetu. Tako je v socialističnih deželah, v deželah v razvoju in visoko kapitalistično razviti državah. Od družbene ureditve v posameznih deželah je tudi odvisno, čigavim interesom prid in na kakšen način je uporabljen znanstveno tehnični razvoj: kako vpliva na ljudi in kako ga ti sprejemajo.

Tudi celotna usmeritev vzgojnoizobraževalnega sistema ima svoje najgloblje korenine v družbeni ureditvi. Zato v socialistični družbi ne obdružuje znanstveno-tehnične revolucije kot nekakšne naravne katastrofe, ki smo ji izpostavljeni in ki se ji moramo hoče-noče prilagoditi, temveč kot proces, ki ga delovni ljudje sami oblikujejo in usmerjajo.

Gre torej le za osnovno vprašanje — je menil predstavnik NDR, ali bo človek obvladal tehniko ali pa bo večina človeštva čedalje bolj odvisna od tehničnega razvoja, ki ga usmerja majhna skupina tako, da bo imela od njega čim večji dobiček. To pa je temeljno sociološko in politično, ne pa tehniško vprašanje. Pri različnih šolskih reformah, ki jih ponekod podpirajo veliki trusti, je zato treba biti previden, kaj

V DUBROVNIKU: Zastopniki sindikatov in vseh pomembnejših učiteljskih organizacij

Na evropskem srečanju predstavnikov sindikatov in organizacij prosvetnih delavcev so posamezne države zastopali naslednji udeleženci:

Nona Petrova Klisareva (predsednica) in Ivan Balčev sta bila predstavnika Sindikata bolgarskih učiteljev (SBU); Zdenek Vanek, predsednik regionalnega komiteja in Viktor Kosco (Zvezni komite Bratislava) sta prišla v imenu Sindikata prosvetnih in kulturnih delavcev Čehoslovaške (OSZSK). Združenje danskih učiteljev (DTA) je poslalo na posvet dva učitelja: Carla Dyrbjerga in Margaret Oestergaard, Sindikat za pouk in prosveto (GUE) iz DR Nemčije pa na mestnika predsednika Centralnega odbora — Heinza Hoffmanna in člana Centralnega odbora prof. dr. Helmuta Kleina. Iz Finske je prišel v imenu AKAVA Teuvo Soljanto, podpredsednik in pomočnik ravnatelja šole.

Največ predstavnikov je poslala Francija. Narodni sindikat učiteljev srednjih šol (SNES) so zastopali: Gerard Alaphilippe, Francois Blanchard, Françoise Regnaut, Jean Petite in Andre Drubay, Narodni sindikat za tehnični in poklicni pouk (SNETP-CGT) — generalni sekretar Charles Ravau, Narodni sindikat za visoko izobraževanje FEN Daniel Monteux, Narodni sindikat učiteljev (SNI) pa: Andre Ouliac (generalni sekretar), Rene Labes (stalni sekretar), Jacques Pommataut (stalni sekretar), Robert Dernelle (stalni sekretar — blagajnik).

Splošna zveza učiteljskega osebja Holandije (ABOP) je poslala v Dubrovnik Hansa de Booisa (sekretar — blagajnik) in Everta Steenbergna. Italijo so predstavljali zastopniki treh organizacij: Narodne zveze učiteljev srednjih šol — FNISM (Edvige Bestazzi, profesor književnosti in zgodovine), Sindikata izobraževanja — CGIL (prof. Eugenio Capitani, generalni sekretar, prof. Adriana Buffardi — sekretarka, prof. Aldo Bondioli — predstavnik Konfederalnega biroja za izobraževanje) in Sindikata učiteljev srednjih šol — SISM (Piergiovanni Damiani, generalni sekretar).

V imenu Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije so se udeležili svetovnega srečanja: predsednica Ljubica Dukić, sekretarka CO Milica Bošković, predsednica RO Hrvatske Jelka Čirić, direktor Jugoslovanskega zavoda za proučevanje šolskih in prosvetnih vprašanj, dr. Dragutin Franković ter podpredsednik komisije SIV za izdelavo dolgoročnega programa razvoja izobraževanja in kadrov Stvan Bezdanov.

Sindikat madžarskih učiteljev sta predstavljala Lambert Szaloki (sekretar centralnega odbora) in Geza Knapcz (strokovni sodelavec), Sindikat norveških učiteljev Randi Nordback-Molsen in Trond Johannessen, Sindikat učiteljev Poljske dr. Stanislaw Krawcowicz (sekretar centralnega odbora) in mgr. Antoni Jackowski (šef mednarodnega oddelka), romunsko Zvezo sindikatov izobraževalnih, znanstvenih in kulturnih ustanov (USIESC) Marija Stanescu (predsednica), Vasile Bunescu (član biroja zveze — učitelj) in Toma Radu (asistent na fakulteti — prevajalec). Zvezna republika Nemčija je poslala predstavnike dveh svojih učiteljskih organizacij: Sindikata za izobraževanje in znanost (GEW) — zastopala sta ga podpredsednik Herbert Enderwitz in Annelies Hoppe — ter Zveze nemških učiteljev — DL, ki sta jo predstavljala dr. Wilhelm Ebert (podpredsednik) in Wolfgang Albrecht (predsednik komisije za mednarodne zveze). Zastopniki Sindikata prosvetnih delavcev v višjih šolah in znanstvenih institucijah SSSR sta bili predsednica Tamara Januškovskaja in vodja oddelka za mednarodne zveze Galina Medvedjeva. Pedagoško društvo romanske Švice je poslalo učitelje: Georgesa Bobilliera, Andreeja Georgesa Lerescheja in Ginette Bain, Zveza švedskih učiteljev (SFL) Carla Erica Sandbalda (sodelavca za izobraževanje), britansko Združenje učiteljev tehniških institucij (ATTI) predsednika R. Broadbridgesa in generalnega sekretarja T. Driverja, Narodna zveza britanskih učiteljev (NUT) pa predsednika Jacka T. Jonesa.

nega sveta, a tu in tam smo le še priča siromaštvu. Zato se morajo sindikati najprej borovati za izboljšanje življenjskega standarda delovnih ljudi, saj je to prvi pogoj za resnično enakopravnost vseh občanov pri izobraževanju.

— Nekvalificirano delo izginja. Bližamo se obdobju, v katerem neukih sploh ne bo več mogoče zaposliti, vse bolj pa bo primanjkovalo visoko izobraženih strokovnjakov (zdravnikov, učiteljev, inženirjev, raziskovalcev itn.). Ne bomo smeli šolati samo najbolj nadarjenih, temveč tudi poprečno in podpoprečno nadarjene. Danes delavci ne morejo biti več neosveščeni avtomati: med študijem in na delovnem mestu morajo dobiti temeljito strokovno izobrazbo. Spremeniti moramo tudi način izobraževanja — poudariti njegovo vsestranost ter privzgojiti sposobnost za prilagajanje vedno novim razmeram.

Govornik je v nadaljevanju kritiziral teoretike, ki zaradi svojih razrednih interesov zanikajo vpliv ekonomskih dejavnikov ter poudarjajo, da je otrokov uspeh odvisen le od njegove nadarjenosti. S tem posredno trdi, da so bogati tudi nadarjeni ter da drugi pač ne uspejo zato, ker niso sposobni. Zakladnica talentov pa je v resnici celotna mlada generacija. Za to spoznanje se morajo boriti vse napredne sile!

Prišel je čas, v katerem moramo vsi učitelji spremljati proces tehnološke revolucije, tako zaradi sebe kot zaradi učencev, ki naj bi jih usposobili za življenje v prihodnosti. Moramo poznati nove informacije, novo tehniko in tehnologijo, ker bomo le tako lahko zagotovili nenehen napredek v šolstvu — je dejal ob koncu Jack T. Jones.

Predstavnica Centralnega odbora prosvetnih delavcev ter delavcev v visokih šolah in raziskovalnih zavodih SSSR Tamara P. Januškovskaja je imela koreferat: „Znanstveno-tehniški in socialni napredek ter usposabljanje učiteljev“.

Z željo, da bi to posvetovanje pripomoglo k boljše medsebojnemu razumevanju evropskih učiteljev ter da bi bilo koristna izmenjava mnenj v današnjem dinamičnem času, je seznanila udeležence z nekaterimi izkušnjami pri izobraževanju sovjetskih učiteljev.

— V mnogih deželah se napredne učiteljske organizacije borujejo za to, da bi tudi delavski in kmečki otroci imeli objektivne pogoje za vpis na visokošolske zavode. V socialističnih deželah je to že zagotovljeno. V Sovjetski zvezi so ob univerzah in 99 pedagoških institutih organizirane posebne pripravljavnice za delavsko in

Naloga francoskih sindikatov: brezkompromisen boj za demokratično šolo

Jean Petite, predstavnik francoskega združenja srednješolskih učiteljev (SNES) je bil v svoji razpravi zelo kritičen do

in izobraževanje

večkrat gre v prvi vrsti za to, da bi postal človek „bolj uporabno proizvodno sredstvo“, pri čemer pa je sam degradiran v nekaj privesek tehniškega razvoja.

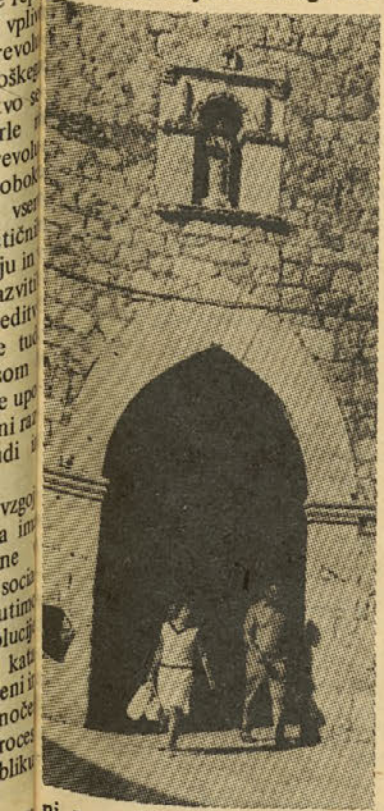
V nadaljevanju je navedel vrsto podatkov o bistvu in vsestransko uspešnem razvoju šolstva v NDR v zadnjem obdobju: v obvezno desetletno šolanje je letos zajete že 85 % mladine — v kratkem pa bo vsa; slehernemu je odprta pot do najvišje izobrazbe. Dovolj prepričljiv dokaz za to je že v tem, da je socialna struktura študentov na univerzi praktično enaka kot pri vsem prebivalstvu; široko so se razvile najrazličnejše oblike permanentnega izobraževanja; preko ustreznih učnih načrtov, organizacije strokovnega šolstva, proizvodnega dela in še posebej zelo kakovostne politične izobrazbe (na prikazu le-te je bilo težišče prispevkov) je ustvarjena skoraj idealna povezava med šolstvom in gospodarstvom... Izvenelo je, da v NDR s šolstvom nimajo omenbe vrednih težav.

Bolje pozno — kot nikoli

„Veselim se našega srečanja, hkrati pa se čudim, da do njega ni že prej prišlo,“ je rekel v svojem pozdravu delegatom predstavnik UNESCO. Po njegovem so učitelji malo zakasneli — kajti predstavniki oblasti se že vrsto let sestajajo in dogovarjajo o splošnih, strateških vprašanjih vzgoje in izobraževanja. „Potem ko smo dvajset let poslušali izjave z ene in druge strani Evrope, je zdaj napočil čas dialoga. Čeprav smo nekoliko kasni, je vendar bolje pozno kot nikoli; še je čas, da odstranimo predhodke, ki so nam preprečevali, da se sestanemo in pogovorimo o skupnem delu,“ je sklenil predstavnik UNESCO.

vedno ne govorimo istega jezika

Delegat sindikata iz Holandije Evert Steenbergen je dejal: „V besedah nekaterih delegatov sem čutil separatizem in celo poizkus razdeljevanja držav na kapitalistične in socialistične, kar je preveč preprosto slikanje Evrope.“ Zanimal je možnost delitve Evrope na „črni“ in „beli“ del ter poudaril, da je odnos med znanstveno tehnično revolucijo na eni ter vzgojo in izobraževanjem na drugi stra-

ni za evropske države mnogo pomembnejši od ideoloških razlik. Poleg tega kapitalizem ni tako enoten, da bi za neko državo bil že njena karakteristika; pa tudi socialistične države se med seboj dokaj razlikujejo — in tako ta oznaka ne pove ničesar konkretnega o neki državi.

V primeru, če se bodo vsi delegati počutili predvsem kot pedagogi, bo srečanje gotovo obrodilo sadove.

Madžarski delegat je govoril o organizaciji in strukturi njihovega šolstva na osnovah demokratičnega centralizma. Poudaril je, da so na Madžarskem šole s tisoč nitmi povezane z družbo — ne le s starši, temveč tudi z delavci, pa z družbenimi in političnimi organizacijami.

Ko je govoril o šoli v ožjem smislu, je poudaril, da slednji podatek — ne glede na to, iz katerega področja je, lahko dobi svoje mesto v učnem predmetu šole po temeljitem pedagoškem pretresu — kajti drugače bi šoli grozila enciklopedičnost. Zakaj nujno je, da traja osnovna šola čim dlje — le tako lahko do učencem solidno podlago za kasnejše strokovno znanje. Pri posredovanju splošnega znanja ni mogoče dajati prednosti ne prirodoslovnim ne humanističnim predmetom. Izredno važno pa je, da dobijo takšno splošno znanje, na katero bodo tudi sami lahko gradili stavbo znanja, s permanentnim izobraževanjem. Pri vsem tem pa se je treba zavedati, da je „objekt“ vzgoje tisto, kar je najpristnejše človeško — to je mladina. Pedagogika je bolj kot katerakoli druga znanost spoznala, da je smoter vzgoje — človek in da morajo proizvodnja in tehnika služiti človeku, ne pa nasprotno.

V pravi čas

Predstavnica bolgarskih sindikatov Nina Petrova-Klisareva je dejala, da je dubrovniško srečanje za bolgarske pedagoge ravno v pravem času: z vsemi močmi si prizadevajo, da bi vso mladino zajeli v sodoben način izobraževanja. Predvsem želijo učence naučiti čim več samostojnosti, da bi tako zmogli zajeti naraščajoče znanje tehnične revolucije.

Poleg dobrih strani prinaša znanstveno tehnična revolucija tudi negativne, razdiralne vplive — je v razpravi naglasila Randi Nordback-Madsen, delegatka iz Norveške. „Toda v naših šolah se prav ničesar ne more spremeniti, dokler ne reče svoje besede sindikat. Tako so prav sindikati prosvetnih delavcev zagotovili, da bodo pridobitve tehnike usmerjene človeštvu v korist.“

Sindikati pred novimi dilemami

Angleški delegat T. Driver je prikazal poslušalcem vrsto najrazličnejših tem in dilem, s katerimi se srečujejo njihovi prosvetni delavci. V Veliki Britaniji je — po njegovem — končana razprava o tem, ali lahko tehnika zamenja učitelja ali ne. Mnogo važnejše je vprašanje, kako naj se učitelji s pridom poslužujejo tehničnih pripomočkov za čim naprednejši pouk.

Otroci današnjega časa so že od mladega obdani z višjim standardom in s tehničnimi pripomočki v domačem življenju. Kljub večji demokratizaciji je vendarle eno izmed osnovnih vprašanj angleške šole še vedno: Ali vzgajati maloštevilno elito na najvišji ravni — ali omogočiti izobraževanje vsem. Toda to je bolj problem celotne angleške družbe kakor samih prosvetnih delavcev.

Znano dejstvo je, da povečana skrb (in sredstva) za osnovno šolo kot nujno zahtevajo večjo skrb in sredstva tudi za vse ostale stopnje. Tako z izredno naglico naraščajo stroški izobraževanja — in to lahko privede do krize, če se ne najdejo novi viri financiranja ali če ne racionaliziramo šolanja.

Naraščajoče težave s financiranjem izobrazbe so pripeljale nekatere na misel, da bi se skrajšal čas šolanja — hkrati pa bi se finančno podprlo odrasle za nadaljnje izobraževanje. Sindikat pedagoških delavcev je proti temu. Podpira pa misel, naj se čim bolj olajša permanentno izobraževanje odraslih.

Uredniki in novinarji šestih republiških prosvetnih listov spremljajo potek razprav na evropskem srečanju v Dubrovniku

Vključevanje mladih ljudi še med šolanjem v moderno tehnologijo in v praktično delo je po mnenju njihovega sindikata koristno. Vendar je treba paziti, da ne vzklije najmanjša možnost eksploatacije.

Sedanji čas prinaša vedno nove zahteve, tako v obdelavi kot v številu učnih predmetov. Tako kot v Angliji opažajo tudi v nekaterih drugih evropskih državah, da je profesorjev nekaterih smeri preveč — ker njihovega znanja sedanji čas preprosto ne potrebuje več.

Skupna odgovornost

Ena naših najvažnejših nalog je, da se srečujemo in porazgovorimo. To pomeni mnogo več kot samo branje knjig, časopisov in referatov — je rekla Annelies Hoppe, predstavnica ZR Nemčije. Kar zadeva izobraževanje, nikakor ne smemo govoriti o neki eliti! Ne smemo in

ne moremo del otrok prepustiti neznanju.

Kar zadeva šolske načrte, je potrebna ostra revizija: preglejmo, kaj vlečemo za seboj kot breme pod naslovom napak razumljene tradicije. Mlademu človeku je treba nuditi takšno izobrazbo, ki mu bo pomagala do samostojnosti, kritičnosti ter mu bo opora pri samostojnem razvoju in delu. To pomeni: prvo nam mora biti vzgoja, ki bo oblikovala takšnega človeka, ki bo zmožen samostojno misliti ter prevzemati odgovornosti, kakršne mu bosta nalagala družba in življenje. Dosežke tehničnega napredka je treba narediti dostopne vsem ljudem — a smoter naj nam bo mir in napredek.

Odgovornosti učiteljev niso in ne morejo biti ujetje v meje določene države: lastne so vsem — zato se o njih lahko pogovorimo na takšnih srečanjih, je poudarila predstavnica ZR Nemčije.

Šola je živi organizem

Kriza šolstva ima povsod po svetu isti imenovalec: pravzaprav je to kriza celotne kulture, pogojena s temeljnimi spremembami družbenih struktur in načina življenja — je rekel italijanski delegat, Eugenio Capitan. Današnja šola, kakršna je, ni zmožna spremljati pospešenega razvoja. Mladina je prva opozorila na ta problem, sindikati pa so takoj začeli iskati zdravilo za to bolezen.

Šola mora biti povezana z vsemi družbenimi pojavi in spremembami — in prav glede tega imajo sindikati dosti zalug. Odkar so problemi šole vključeni v sindikalne, lahko beležimo marsikak napredek. Zakon o enotni šoli (iz leta 1963) se do neke približuje cilju o brezplačnem in obveznem šolanju za vse. Zdaj pripravljajo re-

formo šol druge stopnje — in tudi tu se pojavlja zahteva, naj bodo le-te dostopne vsem, brez vnaprej določene selekcije. Eden izmed bistvenih smotrov izobrazbe je tudi na tej stopnji: omogočiti mlademu človeku vsestranski kulturni razvoj.

Napak je, če jemljemo učitelja zgolj kot posrednika znanja. Prav tako pa je napak, če glorificiramo njegovo avtoriteto. Šola mora biti živ organizem in mi smo proti sleherni izolaciji med njo in družbo.

Človeku je treba pomagati, da postane gospodar v novih razmerah

Delegat Švedske Carl Erich Sandblad je prav tako zavzel z vprašanjem: Koliko in kako morejo in morajo šola ter učitelji pomagati človeku, da bo obvladal pogoje, ki jih je

ustvaril sam — in da bo namesto strahu pred novimi dosežki v sedanjem, svet „plaval kot riba v vodi“. V visoko industrializirani Švedski se pojavlja še ena tema (do švedskega delegata je ni nihče omenil): globoke spremembe v družini, ki je izpostavljena vplivom sedanosti in se zelo hitro prilagaja novim razmeram. Vzganjanje otrok za prihodnje družinsko življenje, za enakopravne odnose v družini, za enakopravno delitev dela — to postaja prava naloga švedske šole. Te teme ne smemo vzeti prelahkotno — na Švedskem je že vključena v obvezni del šolskega izobraževanja.

Pri tem ne smemo zanemarjati niti najmlajših v predšolskem obdobju, saj odrasčajo v tehničnem okolju.

Vloga šole se ne zmanjšuje — temveč veča

Nasproti zanikanju vloge šole v času znanstveno-tehnične revolucije je delegat iz Italije Aldo Bondioli, optimistično dejal, da se družbena in kulturna vloga šole veča. Šola, vzgoja in izobraževanje postajajo vsebina razrednih nasprotovanj in prizadevanj. Bolj kot kdaj koli se ob šoli srečujejo dva svetova: eden hoče omejiti vpliv šole in znanja — dočim vidi drugi v šoli dejavnik splošnega družbenega napredka.

Družbena nasprotja italijanske družbe se zrcalijo pomnožene v vzgoji in izobraževanju. Sedanja Italija ima namreč dosti družbenih dilem in kriz — ena med njimi je kadrovska. Še vedno 30 % otrok ne konča obveznega šolanja in italijanska industrija temelji še vedno na srednje izobraženih ter nekvalificiranih kadrih. Še vedno se izobrazba deli bogatim obilno in siromašnim skop.

Človek in izobrazba

Stevan Bezdanov je govoril o stanju v naši, jugoslovanski družbi. Tudi tu se srečujemo s krizo izobraževanja ali bolje: z izobraževalno krizo družbe. Naša družba hoče zamenjati položaj z znanjem — ter s tega vidika kritično proučiti naše izobraževanje.

Po vsem svetu danes poudarjajo enakopravne pravice do izobrazbe — a pogosto ostaja samo pri deklaracijah. Eden nadaljnjih problemov je: ali dati pri izobraževanju prednost mladim ali odraslim ljudem. Pri nas tega problema ni: vsaka naslednja generacija se izobražuje v novih pogojih — in če računamo, da družba napreduje ekonomsko — torej dobi tudi mesto. Ker pa tudi odrasli stremijo za družbenim uveljavljanjem — se torej tudi oni izobražujejo.

Velik problem naše družbe in šole pa je, da človek spoznava v šoli našo stvarnost polepšano, neresnično, tako imenovane „čiste vrednote“. Doma, v tisku, radiu in televiziji, na ulici pa se mlad človek srečuje z resničnim življenjem. Tako nastaja homo duplex. Je takšen človek sposoben ustvarjalno delati ter danes ali jutri spremeniti družbo, v kateri živi? Prišli smo do sklepa, da je treba mladega človeka seznaniti z resničnim življenjem in ne družbenih nasprotij takoj razlagati kot napake.

Razpravljali smo, kako vnesti v naše družbene okvire splošne zakonitosti znanstvene in tehnične revolucije — kajti naša država živi hkrati v preteklosti, sedanosti in prihodnosti; naša proizvodnja ima vse stopnje od obrtniške do avtomatizirane. Resolucija zvezne skupščine ki je bila pred časom sprejeta, daje skupno stališče, na katerem se bodo gradile spremembe načina in vsebine izobraževanja. Delovanje sindikata se vključuje v skupna prizadevanja.

Šola igra družbeno, ekonomsko in ideološko vlogo

Francoski razpravljavec je opozoril na bistvo dubrovniškega posveta: „Šola igra družbeno, ekonomsko in ideološko vlogo,“ je poudaril. — „zato se ne more oddaljati od družbenega, gospodarskega in političnega življenja države.“

Dejal je: „Ne nameravam razporejati držav na rdeče in črne, na bolj ali manj kapitalistične. To je delo sindikata. Sindikat naj bi razvil akcijo, v kateri bi določili cilje in metode ter oblike dela. Analizira naj probleme, ki postajajo že politični.“

Razumljivo je, da demokratične šole ni mogoče izoblikovati v nedemokratični družbi, tako kot ni možna modernizacija šolstva v konservativni družbeni ureditvi. Poglejmo, npr., kako je s strokovnim izobraževanjem mladih v Franciji. Od nove generacije, ki konča osnovno šolo, jih ostane 2.150 brez kakršne koli strokovne izobrazbe. Tem se pridružijo še tisti, ki predčasno izstopijo iz uka. Vsem preti nezaposlenost. Ni dovolj, da damo mladim samo tehnično in strokovno izobrazbo, temveč jih moramo usmeriti v življenjsko stvarnost. To je pri nas težko, ker imajo

francoski partonati svoje koncepcije, ki so povsem drugačne kot koncepcije učiteljstva in prebivalstva. V naši industriji je pogost pojav izkoriščanja mladih, ki morajo za majhen denar opravljati delo.

Vmešavanje patronata v diplome, določila in odredbe šolskih programov ter celo v izgradnjo šol, ustvarja vse mogoče prepreke. Zato je nujna sprememba šolskega sistema.

Permanentno izobraževanje odraslih je zahteva današnjega časa. V naše šolstvo je nujno vključevati poleg znanja tudi logične in metodološke elemente, ki edini omogočajo prilagajanje novim tehnikam. Srečujemo pa se s politiko, ki vsebinsko osiromaši šole I. in II. stopnje.

Francosko učiteljstvo je pred kontradiktornimi resnicami: država je delodajalec, odgovorna za izoblikovanje in uresničitev šolske politike, hkrati pa mora doseči prioriteto pri uvrščanju v vladni proračun.

Sindikati niso politične partije. Iz lastne aktivnosti ustvarjajo koncepte in jih želijo kar najbolje uresničiti. Mnogi konkretni problemi so skupni in postajajo vse številnejši.

Pomembna je predvsem skupna ocena problemov, ne glede na to, v kateri državi nastajajo in kakšni so: formiranje permanentnega izobraževanja, potreba po visoko kvalificiranem učiteljskem kadru (predvsem v naravoslovnih vedah, matematiki) in tehnologiji izobrazbe.

Sindikati in šola

Italijanski razpravljavec Antonio Tedesco je poudaril, da vloga sindikatov v njihovi deželi ne gre v korak s tehniko in znanostjo. Govoril je o borbah njihovih sindikatov, ki so oblikovali več štrajkov ter postavil zahtevo po realizaciji strukturne reforme italijanske družbe. Reforme so usmerjene na uresničenje novih združenj, ki naj bi zamenjala fašistična združenja iz preteklosti.

Med zahtevami je najbolj aktualna prav šolska reforma. Šola je bila in je še zaprta v slonokoščeni stolp — ni demokratično odpirala vrat in kultura je bila dostopna le nekaterim. Mladi so odločno zahtevali, da upravljajo šolo, to pa je bila hkrati zahteva vseh delovnih ljudi (Do leta 1969 je bila politična oblast usmerjena na realizacijo lastnih interesov, katerim je vse podrejala).

Učitelji bi morali ob tej priložnosti odigrati določeno vlogo, pa je niso. Bili so izločeni iz reforme šolstva. Italijanska levica je vse bolj napredovala s perspektivo, da nudi ljudem nove oblike samoupravljanja. K razvoju levice je pripomogla vse večja migracija, hkrati pa popolno pomanjkanje izobrazbe — tako splošne kot strokovne. Proletariata niso upoštevali pri sprejemanju odločb. Sindikalno gibanje je imelo vse oblike sektaštva: zavrgli so možnost boja za reformo. Menili so, da je položaj učiteljev dober in so bili na obstoječe šolstvo celo ponosni. Niso mislili o tem, da je položaj šole v celoti vse težji in težji in da je reforma možna samo s sodelovanjem delavskega in kmečkega razreda.

Premalo smo govorili doslej o bojazni učiteljev, da bi stopili iz

Znanstveno-tehnološka revolucija in njen vpliv na vzgojo in izobraževanje

okvirov svoje kaste, ki je ostal nekdanjih sindikalnih združenj. Dokler ne bomo tega premagali, ne bomo mogli govoriti o napredku gibanja prosvetnih delavcev. Sindikat naj bi se skupaj z delavskim razredom zavezal za enakopravnost do učnega in dela; imel naj bi tudi možnost vplivanja na razpolaganje z učiteljskimi kadri; postavil osnovo, da se začne dialog o zahtevah in potrebah za radikalno spremembo šolskega sistema.

Če ni mogoče najti take sindikalne politike, ki bi pomagala šoli izvirati iz pretenzionalnih okvirov, bodo naša srečanja ostala na ravni prijateljskih srečanj, ki nas ne bodo privedla do enotnih sindikalnih stališč. Takih, ki bi pomagala šoli z ozkih poti v areno življenja: Kjer so ljudje — je tudi šola — in kjer je šola, je tudi humanizem.

Revščina šole je v prepadu med teorijo in prakso

Hotel bi spregovoriti o dveh pojmi, pomembnih za reformo izobraževanja: diskrepanco med pedagoško teorijo in prakso; med tem, kar se od šole zahteva in tem, kar v resnici je, je dejal dr. Wilhelm Ebert (ZR Nemčija).

Izobraževanje je največja zahteva naše družbe: dobro izobraževanje ustvari dobro družbo, slabo izobraževanje pa vsako družbo pokvari.

ljalnica učencev na obvladovanje prihodnosti. Učitelj bo namesto informatorja postal modernizator in terapevt. Njegova vloga postaja dinamična. Nikoli pa ne sme postati agent kakršnekoli moči in prisile, pa tudi ne stroj za povečanje ekonomske proizvodnje v neki deželi. Ne sme pozabiti humanitarnega vidika. Ti cilji niso enaki za vse družbene skupacije. Postavljamo se v službo konsekvenc in „Človekovih pravic“ (Združeni narodi). Hočemo novo vlogo učiteljev v smislu splošnih človeških pravic.

Poudarjam pomembnost svobode učiteljev: kvalificirani so, da posredujejo znanje, zato morajo imeti pravico za sodelovanje pri sestavljanju učnih načrtov, knjig in učbenikov.

Šola naj se modernizira vsaj toliko, kot so se kuhinje

Pri sodobnejšem pouku sam entuziazem še ni dovolj. Sodobni učni pripomočki so nujni, saj edino s temi lahko racionaliziramo pouk. Naj bi se učilnice toliko posodobile, kot so se kuhinje — je dejal naš razpravljalac Milan Bakovljec.

Pedagoge, ki vpeljujejo v pouk moderne učne pripomočke, bi bilo treba bolje nagajevati. Tako bomo premagali odpor do modernizacije, ki zahteva poleg denarja tudi mnogo učiteljevih naporov.

Za moderen pouk je treba navdušiti in usposobiti tudi mlade učitelje. Mnogi od njih

napor je treba usmeriti v splošno izobrazbo. Vsaka specialna izobrazba mora temeljiti na trdnih temeljih splošnega znanja.

Kako pomagati celotnemu izobraževalnemu sistemu — s stališča univerzitetnih delavcev?

Da omogočimo nenehno usposabljanje čim večjemu številu učiteljev; da se borimo za demokratizacijo, ki ni samo pravica, temveč tudi edina možnost, da mladi uresničijo svoje načrte in razvijejo svoje sposobnosti.

V Franciji je permanentno izobraževanje eno od glavnih prizadevanj našega sindikata. Nekatere naše šole vključujejo tisoče delavcev, ki nimajo dokončane srednje izobrazbe — da se dokvalificirajo. Pojem rentabilnosti nam je tuj — vendar s širjenjem znanja koristimo tako posameznikom kot skupnosti.

Učitelj — usklajevalec dela

Z uvajanjem tehnike v učni proces prihaja do nove delitve dela — tudi to je del znanstveno tehnične revolucije — je v svoji razpravi poudaril dr. Vladimir MUŽIČ. V šoli se pojavljajo programerji in kompjuterji. Šole uvajajo posebne službe: psihologa, pedagoga, socialnega delavca — vsi ti usklajujejo šolsko delo. Učitelji — izvajalci pa skrbijo, da izvajanje učnega načrta v redu poteka.

Vzemimo za primer sestavljalce učbenikov: učitelj je prej moral skrbeti za izbiranje gradiva in metodo obdelave. Danes sestavljajo neposredno sodelujejo pri pouku — saj oni predlagajo način obdelave in teme glede na učni načrt.

Z uvajanjem novih učnih pripomočkov sodeluje pri poučevanju vse več ljudi — npr. televizija zahteva sodelovanje tehnikov in televizijskih izvajalcev. Vse to usklajuje učitelj z učnim načrtom. Ta nova učiteljeva vloga je pomembna in učitelj — kot najodgovornejši faktor pouka — si mora z vsemi silami prizadevati, da zbere čim več pomožnega gradiva, da se poveže s posebno službo za teste in da po možnosti uporablja avtomate za preverjanje znanja.

Takšno delo gotovo prinaša večjo učinkovitost — hkrati pa skriva v sebi nevarnost, da učitelj izgubi pregled in oblast na celotnem vzgojnoizobraževalnem procesu. Zato mora postati ustvarjalni realizator: povsem pripravljen učne enote mora zavestno prenašati na učence. To je velika vloga — hkrati pa nekakšno osiromašenje njegove vloge. Lahko se zgodi, da pride do trenja med njim in ostalimi nosilci poučevanja — kar pa se v nobenem primeru ne bi smelo dopustiti. Žrtve so potem otroci.

Znanstveno-tehnološka revolucija je menjala delovne odnose

Predstavnik francoskega sindikata osnovnošolskih učiteljev (SNI) je naglasil, da imajo znanstveni dosežki pač povsod po svetu velik vpliv na izobraževanje. S seboj prinaša tudi zahtevo po čim širšem sodelovanju prosvetnih delavcev — v tem je tudi pomen dubrovnškega srečanja.

Razvoj tehnike in znanosti je vplival na delovne odnose (govori za Francijo, a velja na splošno) — saj je tehnika prinesla avtomatizacijo, povečala proizvodnjo in tako skrajšala delovni čas. V šoli z uvajanjem tehničnih pripomočkov prav tako pridobimo čas in tudi večjo učinkovitost podajanja. Učitelj je zdaj zato tukaj, da pravilno usmerja delovanje vseh teh modernih pripomočkov za čim bolj učinkovito pridobivanje znanja. Nekdaj so učitelji sanjari in si želeli učnih pri-

pomočkov. Zdaj morajo z vso odgovornostjo uporabljati dosežke, katere jim nudi znanstveno tehnična revolucija.

V zvezi s tem je omenil nasprotovanje vlade glede uvajanja učnih pripomočkov — češ da vnašajo dehumanizacijo v učiteljevo delo, prek tega dehumanizacijo mladine. V tem primeru je posredovanje sindikata nujno, če hoče zaustaviti takšno izkrivljanje dejstev.

Da bi razvoj izobraževanja šel v pravo smer, je dolžnost sindikata, da se bori za čim številnejše permanentno izobraževanje, da bi tako sedanji učiteljski kadri dohitevali razvoj znanstveno tehnične revolucije.

Medsebojna odvisnost znanstveno-tehnološke revolucije in izobraževanja

Delegat ZR Nemčije je govoril o vse večjem zapiranju ljudi vase — svet okrog nas postaja neprozoren. Mladi pa hočejo čim več spoznati. Nova dognanja in zakladnice znanja naraščajo — a mladi se pri osvajanju znanja srečujejo z velikimi težavami. Naše proklamacije niso v skladu z našimi dejanji. Mladina hoče spoznanj — in njen vstop v družbo postaja vse težji. Ni dovolj, da ji samo ponujamo znanje in končna dognanja, moramo jo naučiti, kako se uči in kako se objektivno presoja.

Drugi problem je birokratizacija našega življenja. Tej smo podvrženi vsi — tako delavci v tovarnah kot učitelji. Vloga sindikata je, da se bori proti anonimnosti in proti tistim, ki jo zagovarjajo.

Permanentno izobraževanje je rešitev

Delegat iz Poljske je v kratkih besedah podal težko stanje poljskega šolstva po vojni — primanjkovalo je učiteljev. Razumljivo je torej, da so najprej gledali na kvantiteto, medtem ko se po letu 1966 prav s permanentnim izobraževanjem pridobiva tudi v učiteljskih vrstah vse boljše, res usposobljene kadre. Pri tem pomagajo strokovne službe, univerze, pedagoški inštituti, pa celo organi oblasti in partije. Glavni nosilec pa so centri za strokovno izpopolnjevanje učiteljev. Poudarek je na nenehnem usposabljanju do konca delovne dobe. Takšno nepretrgano izpopolnjevanje je jamstvo, da bodo mladi rodovi dobili več sodobnega znanja.

Kdo je zadolžen za strokovnost?

O strokovnem usposabljanju učiteljev je govoril tudi delegat nacionalnega sindikata iz Francije. Ker je to problem skoraj v vseh državah, bi bilo dobro formirati nek poseben odbor, ki bi proučeval oblike in pogoje strokovnega izpopolnjevanja — seveda s sodelovanjem in pomočjo sindikatov.

Prejšnjim razpravljalcem se je pridružil še razpravljalac iz Romunije (iz Sindikata znanstvenih delavcev). Usposobljenost učiteljev je najvažnejša komponenta pri uvajanju znanstveno-tehnične revolucije v učni proces. Prikazal je proces izpopolnjevanja v njihovi državi. Poleg pedagoških inštitutov tudi ostali univerzitetni profesorji načelno skrbijo za strokovno raven učiteljskega kadra. Poleg tega imajo poseben komite za strokovno izpopolnjevanje učiteljev.

Učitelji in profesorji, ki opravijo zahtevane tečaje in izpite, dobijo nazive I. ali II. stopnje — odvisno od izpitov, ki so jih opravili. Med učitelji je veliko zanimanje za izpopolnjevanje in napredovanje — kar je zagotovilo, da v tej naši dobi tehnične

in znanstvene revolucije ne bodo zaostali za razvojem znanosti. To pa je v interesu šole in v korist učencev.

Zveza med demokratizacijo izobraževanja ter materialnim in družbenim položajem prosvetnih delavcev

Kadar govorimo o aktivnosti sindikata glede demokratizacije izobraževanja ter izboljšanja materialnega in družbenega položaja prosvetnih delavcev, lahko trdimo, da je bilo to vpra-

šanje v žarišču pozornosti vseh naših sindikalnih organizacij, od šole do zveznega organa — je v svoji razpravi poudarila Milica Bošković (tajnica Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije). Razlogi za to skrb so:

Prvič — ker je v naši družbi utrjeno stališče, da je izobraževanje sestavni del družbene produkcije (kakor vse ostale dejavnosti). Gospodarske in negospodarske dejavnosti morajo biti enako upoštevane — morajo imeti isti status, materialni in družbeni. To pomeni: vsi delovni ljudje naj prejemajo plačilo na osnovi dosežkov svojega dela — tako tisti, ki so zaposleni v šoli, kot oni, ki delajo v drugih delovnih organizacijah.

ALI BOMO PONAVLJALI LANSKE NAPAKE?

Starši učencev in dijakov obtožujejo nekatere šole in nekatere učitelje zaradi napak, ki so se pojavljale na šolah. Ti starši so se skrili za anonimnost, ne žele javno govoriti in razpravljati o tem iz bojazni, da se ne bi maščevanje zliło nad njihove otroke. Zaprili so me, naj pišem o tem. Med ostalimi bi lahko našli deset napak, ki so se prejšnja leta ponavljale na šolah.

- Šole zahtevajo od učencev poravnano škodo za polomljene predmete, za poškodbe zgradbe in prostorov. Stroški poravnave so od 2000 do 10.000 starih dinarjev letno na vsakega učenca, ne glede na njegovo vedenje. Namesto da bi vzgojno vplivali na učence tako, da bi znali paziti na šolsko opremo kot na svojo, se je ustalila kazen tudi za tiste, ki niso nič krivi.
- Šole zahtevajo od učencev plačevanje tako imenovanih prostovoljnih, v resnici obveznih prispevkov. Prav posebno zamerijo starši pobiranje prispevkov, za katere so se enkrat letno že oddolžili. Starši si želijo pri teh, včasih nujnih akcijah, razumno mero.
- Šole naročajo učence na mnoge časopise in liste — ne glede na njihovo kakovost in namen. Namesto množične naročnine na razne otroške publikacije pripravljajo starši aktivnejše delo šolskih knjižnic, kjer

Drugič — ker so bili osebni dohodki prosvetnih delavcev v nekaterih predelih znatno nižji od osebnih dohodkov delavcev z enakimi kvalifikacijami v gospodarstvu in drugih dejavnostih. To je zahtevalo osredotočenje sindikalne dejavnosti na reševanje tega vprašanja. Sindikat ni stremel samo za izboljšanjem osebnih dohodkov prosvetnih delavcev, temveč tudi za izboljšanjem materialnega stanja šolstva sploh.

Na osnovi demokratične javne razprave je narejen in sprejet nov sistem financiranja izobraževanja, ki je uzakonjen v republiških in pokrajinskih zakonih. Kadar se bo ta sistem financiranja uresničil, bo postala šola samostojna delovna organizacija, v kateri bodo delovni ljudje, prosvetni delavci in drugi zaposleni v šolstvu — odločali o vseh vprašanjih dela in življenja v šoli. Bistvo tega sistema je, da se finančna sredstva — katere vsi občani od svojih prejemkov dajejo za izobraževanje — stečejo v fonde samoupravnih izobraževalnih skupnosti. To so samostojna družbena sredstva, ločena od državnega proračuna. Razporejajo jih in v izobraževalni skupnosti z njimi upravljajo predstavniki tistih delovnih organizacij, ki zaposlujejo prosvetne delavce.

Milica Bošković je prikazala navzočim način razdeljevanja tude sredstev po šolah in tudi stroške izobraževanja. Poudarila je, da so razlike po šolah obstajale zaradi različnih pogojev življenja in dela ter ne bi smele biti zapreka na poti k izenačevanju pogojev za šolanje. Nasprotno, v procesu intenzivnega medsebojnega povezovanja različni pristopi kot posledica neenakih pogojev — lahko samo pripomorejo k afirmaciji izenačevanja.

Predpostavljam, da je to naše prvo srečanje samo košček v poslanem mozaiku naših stremenj, je dejala Milica Bošković. Prepričana sem, da bomo za nadaljevanje začete dela tudi po tej naši dovolj volje, moči in niti, saj razvijamo mednarodno poslanstvo za boljše medsebojno razumevanje. Skupno si bomo prizadevali, da dosežejo prosvetni delavci družbi tisto mesto, ki jim gre.

bi bili na voljo omenjeni časopisi in listi.

- Šolske knjižnice slabo delujejo. Niso preskrbljene ne količinski ne po kakovosti, ki potrebna za dijaško branje, slabo organizirane, zato se učencih ne razvijata navada smisel za studiozno branje literarno izpopolnjevanje.
- Obisk gledaliških predstav postal za učence obveznost. Obisk je upravičen, pravijo starši, le da ni upravičeno plačevanje, še vstopnic. Dajate se za stroške povečujejo, tako da je obvezno šolanje postalo izredno drago.
- Učbeniki za matematiko in druge učbeniki. Starši menijo, da mnogi učbeniki za matematiko postajajo zgolj zbirke nalog, ne pa mnenj strokovna pedagoška dela, ki bi menjena otrokom ne pa odraslim.
- Nekatere šole in predavatelji vsiljujejo „svoje“ učbenike. Menim, da je to zgrešeno, ker se tem ne kaže le njihova samovolja, primitivizem, temveč tudi koristoljublje, če sodelujejo v akvizitiriji za prodajo učbenikov in priročnikov, katere pedagoški svet ni odobril za uporabo.
- Šole so dvignile roke od vzgojnega dela. Tako mislijo (Nadaljevanje na 10. strani)

Šola mora postati mesto, kjer otroci rastejo: ne le v znanju, več tudi v želji po znanju in razumevanju. Revščina šole je v prepadu med teorijo in prakso, med željami in stvarnostjo. Ugotavljamo, da po vsem svetu zahtevajo kvantitativni in kvalitativni razvoj šole. Vsa dokumentacija — celo jugoslovanski referat — dokazuje to dejstvo. Vedno bolj je v ospredju problem, ali je tehnika obvladala ljudi — in ali so učitelji sposobni tehnologijo obvladati v splošno človeško korist. Vsako

nimajo dovolj ustrezne izobrazbe. Pri temeljiti organizaciji vseh stopenj izobraževanja bi moral prizadevno sodelovati tudi sindikat.

Univerza ne more biti zaprti grad

Univerze so vrh izobraževalnega sistema — in so dolžne, da uresničijo kontinuiteto izobraževanja učnega kadra, je poudaril francoski predstavnik sindikata visokih šol. Delo univerz ne more biti ločeno od družbe-

izobraževanje mora biti znanstveno usmerjeno k resnici; teorija in praksa povezani (enako kot strokovno in splošno izobraževanje). Vsa mladina naj ima enoten start v življenje; socialne, politične, gospodarske, regionalne in individualne razlike je treba odpraviti.

Šola ne sme ustvarjati strahu. Učitelj mora vpeljati v učni proces take metode, ki spodbujajo učence k aktivnosti in ustvarjalnosti. Šola v tehničnem svetu ne bo inštitucija za prenašanje znanja, temveč priprav-

nih potreb in podvrženo privatnim (ali vladnim) interesom. Sindikat francoskih univerzitetnih delavcev hoče uskladiti svoja prizadevanja z naslednjimi načeli: — enaka možnost izobrazbe za vse;

— demokratizacija in svoboda pri sestavljanju učnih načrtov;

— vključevanje svojega dela v družbeni razvoj.

Na ravni univerz si je treba prizadevati za primerjanje in usklajevanje načrtov, ki naj sledijo dosežkom znanosti. Glavni

SINDIKAT
ZNANSTVENIH IN
PEDAGOŠKIH
DELAVCEV (GEW) —
ZR NEMČIJA

Odlomki iz referata

Na področju izobrazbe učiteljev in vzgojiteljev si sindikat prizadeva naslednje: izobrazba naj bo univerzitetna, povezana strokovno, družboslovno, didaktično in s prakso; razlike po predmetih ali stopenjskih merilih naj v vrednotenju oziroma pri nagrajevanju odpadajo, razen v primerih naknadno dopolnjenih kvalifikacij; učitelji naj dobivajo vsako peto leto polletni plačan študijski dopust (kjer to še ni uveljavljeno).

Za organizacijo šolstva in za potreba sredstva naj utemeľjuje sindikat takole: Enotna šola naj obsega vsaj desetletno obveznost v dveh stopnjah, 6 +4 leta. Z dodatnim šolanjem v naslednjih dveh letih učenci usposobijo za neposreden prehod v gospodarske poklice ali v službe terciarnih dejavnosti. Morebitno nadaljnje šolanje naj jih pripravlja za prehod na univerzo, ob tem jim pomagajo tudi izvenšolske izobraževalne ustanove, dopisne šole, delavske univerze in podobno.

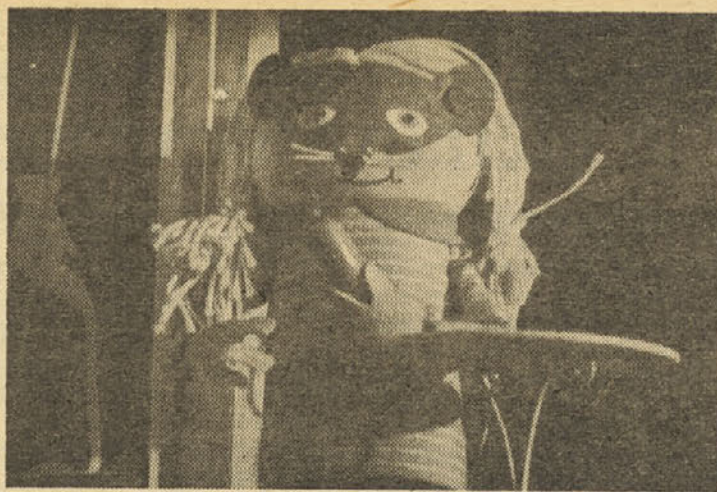
Družbeni ugled in materialni status učitelja sta bila v zgodnjem kapitalizmu nizka. Vedno večje pedagoške naloge, ki jih šola prevzema od družine in od drugih družbenih dejavnikov, tudi vedno večje zahteve po strokovni izobrazbi v razdobju tehnične revolucije spreminjajo to situacijo na bolje: pri tem ne gre za privilegije temveč za pravice.

Število tedenskih učnih ur je preveliko. Poleg priprav na pouk opravljajo učitelji v razredu še drugo delo, poleg umskega še fizičen napor glasnega govora, kar se rado pozablja. Delovni čas v proizvodnih panogah se je trajal, šolsko delo pa te vrste napredka ni bilo delezno.

POPRAVEK

K članku „150-LETNICA PRIRODOSLOVNEGA MUZEJA“ smo pomotoma objavili problem Narodnega muzeja iz ljubljane. Opravičujemo se!

UREDNIŠTVO

VZTRAJNO DO CILJA:
Povsem odstraniti tuberkulozo

Od 27. septembra do 3. oktobra je bil v Jugoslaviji teden boja proti tuberkulozi. V tem času proslavljamo v Sloveniji tudi 50. letnico inštituta „Golnik“ in 25 let sodelovanja in pomoči RK in boju proti tuberkulozi.

Začetek „Golnika“ je leto 1919, ko so v ta grad (iz 16. stoletja) postavili 40 postelj. Takrat je „Komisija za preskrbo vračajočih se vojakov“ poslala tja na zdravljenje tuberkulozne vojne invalide.

Ena največjih akcij je gotovo fluorografiranje vsega slovenskega prebivalstva od 15. leta dalje (v teh letih 5-krat), nato besežiranje — zavarovanje otrok in mladine do 25. leta starosti. Razumljivo je, da je ta organizirana akcija rodila ogromen uspeh: epidemija tuberkuloze je upadala vse bolj in bolj. Do 1. 1960 je bil Golnik predvsem protituberkulozna ustanova, odslej se preusmerja na področje netuberkuloznih obolenj: pljučni karcinom, bronhitis, astma in akutna obolenja pljuč.

Temeljni cilj delovanja pa je še vedno: povsem odstraniti tuberkulozo kot socialno bolezen. Preventivni ukrepi, ki so pomembni za dokončno odstranitev TBC so BCG (besežiranje), fluorografija (preslikavanje pljuč), kemoprofilaksa (ambulantno zdravljenje) in hospitalizacija (zdravljenje v bolnišnici). Kdo je torej danes bolnik, okužen s pljučno tuberkulozo in kakšni so njegovi socialni problemi?

Še vedno so to predvsem mladi fizični delavci, ki delajo 10 do 12 ur, v sezoni pa tudi do 16 ur dnevno, ker se prekomerno telesno in duševno izčrpavajo. Med bolniki so še starejši kmetje, zgarani od dela, preužitkarji, ki velikokrat živijo od miloščine, upokoјenci z nizko pokojnino in slabo oskrbo. Njihovi socialni problemi so med drugimi: nizki dohodki,

slaba in nezadostna prehrana ter slabe stanovanjske razmere. Socialno problematiko rešujemo na več načinov. Socialne službe delujejo skoraj povsod: v podjetjih, šolah in bolnišnicah. RK je nosilec akcije v boju proti tuberkulozi. Temeljna naloga RK je zdravstvena vzgoja prebivalstva. Organizira zdravstveno vzgojno predavanje o škodljivosti alkoholizma in kajenja v višjih razredih osemletke in v srednjih, strokovnih in vajeniških šolah. Važni so preventivni ukrepi za odkrivanje obolenih oseb in zaščito cepljenje. Zdravstvenim delavcem, organizacijam RK in prosvetnim delavcem so pri akciji boja proti TBC na voljo naslednji pripomočki: brošura „Beseda o tuberkulozi“ (cena 3,20 din), slikanica „Kaj je fluorografija in kaj nam pove“, Bilten RKS letnik VI, št. 9/1970 in Lotrinski križ-značka (cena 0,20 din).

Polepšana homška osnovna šola

V tem koledarskem letu je poslopje homške osnovne šole polepšano. Kljub težavam sta se kolektiv in vodstvo šole odločila, da zbereta denar za obnovo šole. Tako je dobila šola potrebne ogrevalne naprave, preuredili in polepšali so vsoto notranjost šolskega poslopja. Predračun za predvidena dela je znašal sprva 160.000 din, naprava centralne kurjave 130.000, beljenje in pleskanje pa 35.500. Za kritje teh investicijskih del je dala domžalska temeljna izobraževalna skupnost 100.000 din posojila, šola sama pa je prihranila 30.000 din. Pri tem nam je pomagala tudi kamniška temeljna izobraževalna skupnost. Tudi šolsko igrišče je spremenjeno, prostornosti je, odkar so ga preuredili na vzhodni strani šole, nakupili pa so tudi najpotrebnejšo opremo. Denar zanj je poklonilo šoli

republiško Društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam.

Z novim šolskim letom je nastala v homški osnovni šoli tudi kadrovska sprememba: po upokoјitvi dolgoletnega ravnatelja Naceta Vodnika je prevzela ravnateljsko mesto Ema Škerjančeva. Vsem vodstvom posebnih osnovnih šol na Slovenskem in vsem centralnim osnovnim šolam v kamniški in domžalski občini, zavodu za zaposlovanje delavcev v Kamniku, vsem kadrovskim službam v tovarnah in podjetjih v obeh občinah, obema občinskima skupščinama in njunim organom se za tovariško razumevanje, sodelovanje in pomoč najiskrenejše zahvaljuje dosedanj ravnatelj šole z željo, da bi ostalo tako tudi vnaprej!

NACE VODNIK

Zakaj ne več filmska,
temveč avdiovizualna vzgoja

Oh rob mednarodnemu posvetu

Pred enajstimi leti so se prvič zbrali ob mannheimskem filmskem festivalu pedagogi, ki so se praktično ukvarjali s filmsko vzgojo. Z njimi so dneve in večere predsedali tudi filmski teoretiki in ustvarjalci, psihologi in sociologi. Jedro je ostalo do danes isto. Isti ljudje iz svojih vsa-

kodnevnih izkušenj razvijajo nove oblike in metode dela, teorijo prilagajajo potrebam in nasprotno: iz nastajajočega ustvarjajo teorijo. To je trenutno v Evropi najbolj živ mehanizem, ki skuša zajeti problematiko v njenem porajanju, jo reševati in posredovati čim širšemu krogu.

Izmenjava izkušenj poraja nove ideje. Predstavniki iz okrog 20 dežel se vsako leto vračajo domov z novim ognjem za skoraj povsod nepriznано delo, ga izpolnjujejo, spreminjajo in pripravljajo poročila o novih dosežkih za prihodnje leto.

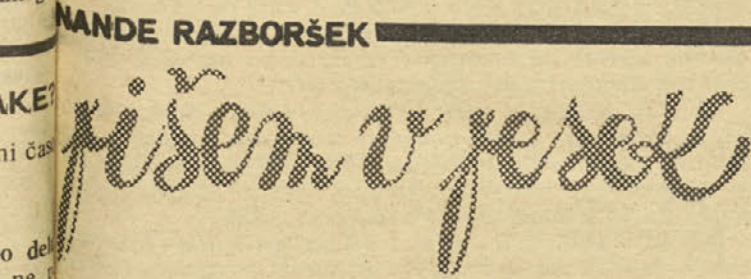
Enajst let ni veliko. Vendar kratek pregled dela te skupine kaže na temeljite spremembe v odnosu do filmske vzgoje, ki so posledica modernizacije vzgoje in izobraževanja nasploh. Začelo se je nekoliko z varuških pozicij. Mlade ljudi naj bi se obvarovalo pred nepravilnim dojemanjem filmskega sporočila. Zato so jih skušali seznaniti predvsem z govorico slik, z njeno morfologijo, sintakso in pravopisom. V ta namen je bilo izdelano tudi več bolj ali manj uspešnih učnih pomagal. Film so začeli poučevati kot tuj jezik. Vendar je bil ta način preveč formalističen, da bi se prodrlo v čisto strukturo filma in njegovega sporočila.

Življenje okrog filmske vzgoje pa je šlo svojo bliskovito pot po drugih tirnicah. Zabavni tisk in glasba, televizija in reklame na vsakem koraku so povzročale pomembne spremembe v načinu, kako dojemajo mladi svet. Porodila se je neka nova senzibilnost. Razumevanje avdiovizualnega sveta je postalo samo po sebi umevno. Ni bilo več osnovni in izhodnišni problem. Nesmiselno je postalo obravnavati film izolirano od ostalih medijev, katerim je večina pedagogov občutljivih za nastajajoče spremembe, odvzela poglobitveni pomen. Začel se je uporabljati termin vzgoje za množična komunikativna sred-

stva. Ta vzgoja je poleg filma vključevala tudi televizijo, zabavni tisk s posebnim poudarkom na stripih, zabavno glasbo ter reklame. Pri tem pa sta bili očitni dve smeri. Ena se vedno varovala in druga, ki je zahtevala predvsem potrošnika, ki ne bo vsega prihajajočega mehanično sprejemal ali odklanjal. Sposoben naj bo z vsem vzpostaviti komunikacijo, to se pravi sprejemati in odklanjati na temelju presoje, ki izvira iz ocene pridobljene informacije v okviru njegovega znanja in osebnih izkušenj. To pa pomeni, da je odnos potrošnika do vsega, kar pridobiva, aktiven, da zavestno sprejema neke nove izkušnje in jih vnaša v svoj odnos do okolja.

To pa je porodilo zahtevke po novih oblikah in metodah dela. Nekaj let se je govorilo o poizkusih. Letos se je izkristaliziralo. Perspektiva ni več varstvo, temveč priprava mladega človeka na čim popolnejšo in čim bolj vsestransko komunikacijo s sredstvi množičnega obveščanja. Logična posledica tega je tudi njegova boljša komunikacija s svetom zunaj nje. To pa zahteva predvsem ustvarjalen odnos do raznih medijev. Vse več in več je bilo letos demonstracij dela, kjer se skuša razviti vizualno kulturo, ki naj omogoča prej omenjeno komunikacijo. Pristopi so bili različni: prek fotografije, stripa, pri šolski uri likovnega ali glasbenega pouka, v okviru materinščine, v centrih za izvenšolske dejavnosti. Ob bliskovitem razvoju super 8 tehnike in video-recorderjev, ki postajajo vse bolj in bolj enostavni in pripravljeni za uporabo, se pripravljala na tem področju prava revolucija. To ni več ozko področje filmske vzgoje. Cilj ni le filmska kultura, temveč avdiovizualna kultura mladih, zato se je letos govorilo o avdiovizualni vzgoji. Vendar v mnogo širšem pomenu kot to danes pojmuje — mogoče ne bi bilo napak, da tudi mi o tem razmišljamo nekoliko bolj intenzivno.

MIRJANA BORČIČ

prizanašate v nedogled. Če ne zna odličnjak, je to le spodrselj, ki se nikamor ne zapiše, če pa zna slab učenec, je gotovo prepisoval ali pa so mu prišepetavali sošolci, kar se pa spet nikamor ne zapiše, ali pa se ocena zniža na dve. Tudi mnogo postavljanja v kot je še med nami in čepenja z rokami na hrbtu ali v kakšni drugačni poziciji, klečanja na pesku, klofut in drugačnih žalitev otrokove osebnosti.

Potem pa tista strašna vprašanja: Kdo te je pa učil v osnovni šoli, da nič ne znaš? Kdo te je pa imel v srednji šoli, da te ni nič naučil? Kdo te je pa imel na univerzi, da si popoln laik?

Ste že vprašali kdaj kaj podobnega? Ne niste? Pomislili ste pa najbrž že mnogokrat. Poznam primere, bolje je reči: so primeri, ko učenci to kar naprej poslušajo. Poslušajo pa tudi čudaštva, ki so jih baje zagrešili prejšnji učitelji, ki so jih učenci po svoje spoštovali, ob poslušanih čudaštvih pa so užaljeni dvakrat. Zaradi sebe in njih. Zardijo in povesijo glavo. Posebno med raznimi inštruktorji po strokovnih delavnicah je mnogo grobosti. Učenci mnogokrat slišijo, da se bo zdaj začela nova muzika. Nič več v rokah, dragi moji. Tako je življenje. Kdo vas bo kar naprej pestoval! Ko sem se jaz učil, me je mojster vsak dan nadrl, pogosto pa je tudi padlo po meni! Otrok še ni človek, sem kar naprej poslušal. Do starejših moram biti previden, mi je govoril, hvalabogu, da ga je že hudič vzel, otroke pa moraš garbati, sicer bodo oni tebe. Da, tudi o splošnem izražanju deklet se tu in tam kaj sliši, samo sliši, ukrepi pa so redki kot dimnikar v beli halji.

Njegova stara mati je zblaznela v celjskih zaporih, ker so jo okupatorjevi vojaki mučili in jo silili, da bi kaj izdala. Blazno so vrnili domov. Doma je počela čudne stvari. Nekoč je svoje tri otroke namočila na velik lopar in jih skušala poriniti v krušno peč — odsev grozljive pravljice. Odpeljali so jo in neke v Avstriji je izginila sled za njo. Ljudje so govorili, da delajo Nemci iz takih milo za umivanje. Njen najstarejši sin je odrasel in rodila sta se mu dva malčka. Iz tovarne je možak odnesel vodovodni pipi, tudi drugi so počenjali isto, pa so ga dobili in zasliševali. Tudi z odpovedjo so mu zagrozili zaradi lepšega. Po tem dogodku pa je šlo z njim navzdol. Ljudje so stikali glave, zmajevali in v vsem njegovem početju iskali podedovanost. Pritikali so nanj z besedami in dejanji, z nenormalnimi sosedskimi odnosi in šepetanju. Žena je imela večkrat s solzami zaznamovane oči. Neki večer pa se je pred blokom ustavil avtomobil in ga odpeljal. Čez sedem mesecev je okolica prisilila ženo, da je odšla v Nemčijo, otroka pa pustila svoji sestri. Lepo je skrbela zanj, mati pa ju je obiskovala ob nemških praznikih. Polno radosti je bilo takrat pri njih in polno igrač in pisane robe. Ob takih dneh so jima okoliški otroci zavidali, da imata mater v Nemčiji.

V šoli sta imela vse nemško, le knjige so bile naše. Na zunaj sta bila zaznamovana z nemškim oblačenjem, o njuni notranjosti so ljudje šepetali. Smilila sta se jim. Bog ve, če ne bosta šla po oč-

tovih stopinjah. Posebno starejši je nekam čuden. Zadnjič je vstal sredi noči, odprl okno in pel o pomladi. Sredi jeseni pa pesem o pomladi! Ne, ne bo se zanj dobro končalo. Sosedu so bili po tem dogodku popolnoma zaskrbljeni. Vse tovarišice in tovariši so bili seznanjeni z njegovo nočno nenavadnostjo. A vseeno so vsi ravnali z njim obzirno in potrpežljivo. Sošolci so kar teknovali, kdo mu bo povedal kaj bolj veselega, da se bo nasmehnil, da bo pomiril svoje zbegane oči. Tovariši so mu nalagali majhne obveznosti, za katere se učenci pripravljajo. Iz razreda v razred je pogosto nosil potrebne in nepotrebne okrožnice, v pisarno je hodil po kredu, če jo je v razredu slučajno zmanjkalo, tovarišicam je posojal natifna peresa, če so jih pozabile v zbornici, ob pisanju šolskih nalog je pobiral po razredu zvezke. Po petem razredu so se mu vsa ta dejanja uprla. Ni hotel več in najraje je sedel sam v zadnji klopi. Med njegovimi učenci se je začela širiti vest, da je njegov oče sestavljal v umobolnici novo državno vladu. Sebe je določil za ministra neodvetelih sončnic. Doma so to slišali, starši so jim v šali povedali. Ob tej novici sta morala prenesti od sosedov in sošolcev

VELIKO PRETRESLJIVIH POGLEDOV IN
NAMIGOV

Sredi maja je pritekel starejši v šolo v novem podloženem plašču. Malo čudno so ga gledali sošolci, potem pa so izvedeli, da ga je za veliko noč prinesla mati. Kupila ga je ob spomladni razprodaji in fant ni mogel počakati nove zime. Hotel ga je vsem pokazati. Ljudje pa vik in krik! Zmesalo se mu je, je šlo po ulici. Spet so pogrevali usodnost, ki je gotovo nad fantom. Ne, mlajši ni zaznamovan, starejši pa — kaj se to pravi, sredi pomladi pa v plašču in sandalih! Za vse je postajal zanimivost in uganka. Zanj ni pomoči, se je na splošno govorilo.

V šoli je bilo z njim vse v redu. Delal je z veseljem, čeprav mu je šla včasih senca čez obraz. V osmem je trdil, da ga zadnja klop pomirja. Učitelji so pozabili na ljudske predsodke in predvidevanja, ga spoštovali zaradi resnosti in bili prepričani, da se ne bo uresničila ljudska vera, da jabolko ne pade daleč od drevesa.

V poklicni šoli, kamor se je vpisal, pri teoriji ni imel težav, pri praksi pa je že prvi dan od inštruktorja zvedel, da sploh ne zna dostojno pozdravljati. Naslednji dan je slišal, da je umski revček, tretji dan je bil bumbar, ki ga v osnovni šoli niso nič naučili, četrti dan pa ga je vprašal, kako je kaj z očetovo vladavino. Po delavnici je odmeval strašen krohot, ki je fanta pognal na ulico. Se isti dan so ga odpeljali za očetom.

Neka starejša ženska, učilni posebež, je zvečer rekla sosedu: Kdo ve, ali bo mlajši vzdržal vse to? Prepričana sem, da ljudje lahko iz normalnega človeka napravijo nenormalnega, če ne spoštujejo njegove osebnosti. To je šlo potem od ust do ust. V mestu so ugotovili, da je fant zanje odslej pravzaprav mrtev.

„Pospravljanje kuhinje“ (Sinti Rado — 11 let, Kostanjevica na Krki)

Grafični bienale jugoslovanskih pionirjev

V Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici na Krki bo v soboto, dne 30. oktobra 1971 ob 9.30. uri dopoldne slovesna otvoritev II. grafičnega bienala jugoslovanskih pionirjev. Razstavlja 138 učencev, ki zastopajo 49 šol iz vse Jugoslavije. Razstava je prirejena v okviru XVI. prireditve Dolenjskega kulturnega festivala. Pripravili so jo: Občinska zveza prijateljev mladine in občinski odbor JPI Krško, XVI. Dolenjski kulturni festival in Gorjupova galerija iz Kostanjevici na Krki pod pokroviteljstvom akademika Franceta Miheliča. Otvoritvene slovesnosti se bodo udeležili tudi razstavljalci. Prireditve bo poslej stalna; z njo je Kostanjevica pridobila še eno akcijo s področja kulture.

Še nekaj misli o dnevu prosvetnih delavcev v Kranju

Ni dolgo tega, kar smo imeli prosvetni delavci v Kranju svoj praznik. Kar lepo število se nas je zbralo v veliki dvorani kina Center. Svečano smo se počutili v lepo okrašenem prostoru. Saj to je bil vendar naš praznik. Za en dan bomo odvrgli vsakdanje skrbi in pokramljali s svojimi stanovskimi tovariši. Da bi bila stvar še bolj svečana, je prišel tudi „mož od vrha“. Pripravil je govor in to kakšen govor! Pošteno nam jih je povedal — med vrsticami, pa tudi kar naravnost... Na koncu smo mu ploskali, resda bolj medlo, ampak vendar.

Morda je „mož z vrha“ govoril v najboljši veri, da reši državo gospodarskega propada, če na račun kulture in prosvete prihrani nekaj milijonov. Mi smo neproduktivni, ne moremo se primerjati z onimi iz proizvodnje, je med drugim dejal.

Kako je vse to kratkovidno! Brez vzporednega razvoja kulture in gospodarstva so vsi naporji nični. Kako pa naj ustvarja nekulturen človek? V vseh velikih obdobjih zgodovine je z gospodarstvom cvetela tudi kultura. Danes samo jemljemo, ničesar ne dajemo. V 20. stoletju zapiramo gledališča, štedimo na račun šolstva, rekreacije, do iznemoglosti izčrpavamo delavca, brez trohice duševne hrane. In kako naj bo potem zdrav?

Tisti, ki bi na tem področju lahko največ storil, je zapostavljen, od družbe ne dobi nobenega priznanja, še na njegov praznik sramotijo njegovo neproduktivno delo.

LENKA KRIŠELJ

ALI BOMO PONAVLJALI LANSKE NAPAKE?

(Nadaljevanje iz 6. strani)

starši. Jasno je, da to ne velja za vse šole in vse učitelje. To mišljenje opozarja, da nekaj ni v redu z občutkom odgovornosti nekaterih šol in nekaterih prosvetnih delavcev. Na primer: kopičenje denarja od raznih izpitov, celo od izpitov učencev osnovne šole, podkupnine, verski predsodki učencev, itd. Skrb za vzgojo otrok je skupna dolžnost staršev in učiteljev.

9. Razen osnovnošolskih učiteljev, prosvetni delavci niso dovolj aktivni pri delu. Po mojem je to najtežja obtožba, ki je zadelo šole in prosvetne delavce. Starši so poudarili, da so pri tej obtožbi izvzeti učitelji nižjih razredov osnovnih šol, razumljivo, da tudi nekateri iz višjih razredov osnovnih šol in šol II. stopnje. Starši niso konkretno prikazali te obtožbe, jasno pa je, da so jih o tem obvestili že otroci.

dela. Skrajni čas je, da postane poklic osnovna skrb prosvetnih delavcev.

10.

Šole ustvarjajo biznismene — matematike. Tako mislijo nekateri starši in to tisti, ki so prisiljeni v poletju ali pa že pozimi iskati inštruktorje in plačevati dodatno poučevanje svojih otrok, največkrat iz matematike. Starši zamerijo učiteljem matematike, da so nesposobni v 175. urah med šolskim letom naučiti učence svojega predmeta, so pa zato „sposobni“ isto delo opraviti v 20. do 30. urah med poletjem z obljubo, da učenec „mora popraviti“.

Starši so nakazali napake, ki so jih opazili zadnja leta na naših šolah. Njihove besede so dobronamerne, saj želijo, da se te napake ne bi ponavljale.

„O greškama u prošloj školskoj godini“

VUKAŠIN RADONJIĆ

MOST MED STROKOVNJAKI IN ŠOLSTVOM

(NADALJEVANJE S 3. STR.)

Dr. Ivan Toličič: — V sodelovanju z univerzo v Texasu bomo delali pri petletnih projektih za proučevanje „Kako vpliva socialno ekonomski status na način reševanja osebnostnih problemov“. Ta projekt, s katerim se ukvarjamo že štiri leta, je spremenjen v nov projekt: to bo raziskava, ki bo odgovorila na mnoga neresena vprašanja o vseh otrocih na Slovenskem, tako iz kmečkih, delavskih in mestnih družin. Potrebna so še tri leta dela. Finančna sredstva za raziskavo je odobrila Mednarodna organizacija.

PREDLOGI: 1. psihologi nujno potrebujemo svojo institucijo za raziskave; 2. predlagamo koordinacijo dela in delitev nalog z vsemi predstavniki politične, kulturno-prosvetne in ekonomske dejavnosti; 3. želimo pravega sodelovanja z ostalimi strokovnjaki; 4. predlagamo pospešeno uvajanje aplikativnih in bazičnih raziskav; 5. želimo ustanovitev centralnega foruma, ki bo strokovno, politično in ekonomsko pristojen za reševanje skupnih problemov. Tako da ne bi istih problemov reševali na vseh ravneh.

Pogovor pripravila:

TEA DOMINKO

Tretje srečanje pionirjev dopisnikov in literatov Slovenije

Letošnje srečanje je bilo 15. in 16. oktobra v Murski Soboti. Pod pokroviteljstvom Pomurske založbe v Murski Soboti so ga organizirali: Zveza prijateljev mladine Slovenije, Občinska zveza Društva prijateljev mladine, Zavod za šolstvo SRS, uredništvo mladinskih oddaj RTV Ljubljana ter uredništva časopisov: Pionirski list, Pionir, Kurirček, Ciciban, TV-15 in Delo. Srečanja so se udeležili najboljši pionirji dopisniki iz vse Slovenije pa tudi iz zamejstva s svojimi mentorji. Ob tej priliki je bila v Klubu mladih v gradu pripravljena tudi razstava letošnjih in starejših šolskih glasil, ki jo je pripravil Slovenski šolski muzej. Letos so prejela nagrado naslednja osnovnošolska glasila: prvo nagrado — pisalni stroj je prejelo uredništvo Brstičev, osnovne šole v Bakovcih, drugo nagrado — fotoaparat aparat glasilu Z bregov Krke, osnovne šole v Žužemberku, tri knjižne nagrade pa so prejela glasila: Naše poti iz Železnikov, Solkanske sapice iz Solkana ter Valovi Mure iz Veržetja. Ta glasila se odlikujejo po bogati in živahni vsebini ter so skrbno in domiselno urejena.

Pionirji vseh treh osnovnih šol iz Murske Sobotice in učenci glasbene šole so svojim gostom pripravili lep kulturni program. Mentorji pa so imeli 15. oktobra v študijski knjižnici v Murski Soboti posvetovanje. Najprej je upravnica Pionirske knjižnice iz Ljubljane

Martina Širceljeva podala razvoj slovenskih mladinskih glasil od četkov, to je od Vedeža leta 1848 in dijaškega lista Sprotule vijolice leta 1846 pa do današnjih glasil. Prof. Stefan Sedolj, upravnik študijske knjižnice v Murski Soboti je navzoč seznanil razvoj knjižnice ter podal prikaz premurske književnosti prvih protestantskih tiskov leta 1715 pa do današnje premurske književnosti. Ob tem posvetovanju je bila v študijski knjižnici pripravljena tudi manjša razstava najstarejših in najpomembnejših premurskih tiskov.

Naslednji dan, to je 16. oktobra, so gostje tretjega srečanja pionirjev dopisnikov prisostvovali prireditvi v počastitev občinskega praznika in otvoritvi razstave „Panonija“ v paviljonu „Arh. vaka“ ter se nato po skupnem kosilu v hotelu „Zvezda“ razšli.

Drugo leto bo srečanje pionirjev dopisnikov v Trebnjem na lenjskem.

TATJANA HOJNA

Beg iz prosvetne službe

V obalnih območjih je v srednjih šolah zaposlenih 208 prosvetnih delavcev, v osnovnih šolah pa jih je za nedoločen delovni čas zaposlenih 350; 60 jih je zaposlenih za določen čas in takih, ki so sklenili šolo civilno pravno razmerje. Na osnovnih šolah jih je letos odpovedalo službo 39, na srednjih 13, skupno torej 52. Iz prosvetne službe je odšlo letos 13 učiteljev. Sem niso všteti tisti, ki so odšli v dijaške domove ali v razne poklicne šole. Nekateri so se zaposlili tudi v šolskih centrih, ki ustvarjajo lastna finančna sredstva in s tem možnosti za višje osebne dohodke.

(Iz razprave Vere Vezovnikove na III. kongresu Sindikata delavcev družbenih dejavnosti)

Vozli družinske vzgoje

Pisca številnih pedagoških razprav, člankov ter več knjig dr. Franca Pedička, direktorja Pedagoškega instituta pri Univerzi v Ljubljani, našim bralcem ni treba posebej predstavljati. Njegova dela se odlikujejo po prostem izražanju, lepem in jasnem stilu ter smotrnem nizanju dejstev, ki se zlijejo v logične, povzemajoče in na vsebino opirne sklepe. V teh je vedno po ena ali več tehtnih pedagoških misli, ki so plod avtorjevih razmišljanj, trdno naslovljenih na pedagoško in na živo vsakdanjo prakso. To sta dva mogočna izvira, ki se pri avtorju vedno zlivata v en sam v sebi sklenjen tok, vsebinsko bogat po zbranem gradivu ter vznemirjajoč hkrati; pisec namreč vedno terja od nas, da tudi sami razmišljamo, si izdelamo določeno stališče ter potem tako obogatimo nadaljnjemo svoje delo z jasnejšimi pogledi in večjo notranjo odgovornostjo in prizadevnostjo.

Takšno je tudi najnovejšo dr. Pedičkovo delo „VOZLI DRUŽINSKE VZGOJE“, posvečeno „staršem in učiteljem v zahvalo za razumno strogost in človeško dobroto“, kot je to zapisano na uvodni strani celotnega besedila.

Avtor izhaja iz človeka. Le-ta mu je središče vsega; od vzgojenosti oziroma nevgzgojene človekove osebnosti je odvisna ne samo sreča posameznika, marveč tudi bitje in žitje celotne družbe, vsega človeštva. Spomnimo se samo, kako strašne naravne sile si je človek v atomski dobi že podredil in kaj se lahko zgodi, če bo z njimi upravljali pomanjkljivo in napačno osebnostno oblikovan človek. Nedavne zgodovinske izkušnje o tem, do kakšnih pošastnih dogajanj mora priti, če so na vodilnih mestih značajsko zmaličene osebnosti, so dovolj zgornje...

Središče in zametek celotne vzgoje pa vidi avtor v družini. V tem majhnem, toda tujim očem skritem okolju, kjer je človek vse, kar res je, se namreč oblikujejo ne samo temeljni nastavki vzgoje in poznejše vzgojenosti, temveč celotne človekove sposobnosti. Vse poznejše vzgoje so na družinski vzgoji zgolj nacepljene, tako šolska in potem družbena. Četudi utegne to, kar je dala družinska vzgoja kasneje obledeti, njen torzo še vedno živi in deluje. Semper aliquid haeret!

Poleg pedagoških odlik, ki prikažejo notranje bistvo družinskih vzgoj ter na videz nedolžne začetke njihovega nastanka odlikuje najnovejšo poljudnoznanstveno, vendar obenem strokovno delo tudi lep jezik. Avtor se, kjer je to le mogoče, izogne tujkam in jih nadomesti s primerno slovenjeno domačo besedo.

Delo „VOZLI DRUŽINSKE VZGOJE“ (294 str.) je izdala Državna založba Slovenije v Ljubljani. Cena knjige je 42 din.

VIATOR

Od kmečkih uporov do slovenske državnosti

Že naslov publikacije, ki jo je uredil Ivan Kreft, izdala pa pred nedavnim založba Obzorja, pritegne bralčev pozornost. 124 strani besedila in slikovnega gradiva je dosti preskromen obseg za kaj več kot krajše razprave in spominske črtice, od katerih pa vsaj nekatere svoje problematiko tudi znanstveno analizirajo. Urednik si je zastavil zelo širok koncept, saj se je poskušal oddolžiti jubilejem znamenitih mož — svojih rojakov — iz Slovenskih goric, hkrati pa povežati tiste pozitivne silnice, ki so med stoletji v tem okolju zrasle.

Počastitev že minule 450-letnice največjega slovenskega kmečkega upora z že objavljeno, a delno spremenjeno Grafenauerjevo razpravo o štirih velikih kmečkih uporih na Slovenskem, ki jih šteje avtor med najpomembnejše prelomnice v slovenski zgodovini, in s ponatisom enega predavanja s to tematiko v društvo kmečkih fantov in deklet se smiselno povezuje z revolucionarnima letoma 1848, 1849, ki ju je opremil s slikicami zgodovinskih dogodkov v navedenem okolju znameniti videmski rojak Fran Ilešič. Stoletnice rojstva znanstvenika in publicista Ilešiča se spominjajo v svojih kratkih prispevkih Janko Jurančič, Božidar Borko, Bratko Kreft in Leon Kavčnik. Slovenjgoriški kolorit nosita tehtni razpravi s tematiko iz zgodovine časnikaštva in šolstva. Fran Vatovec analizira delovanje dveh znamenitih časnikarjev na Štajerskem. Preloga in Špindlerja, Ostankova razprava, ki razvija mnogo sklepov iz drobnih podatkov šolske kronike v Vidmu ob Ščavnici, pa podaja historiat te šole in njene uspehe. Kreftovo „srečanje z Jožetom Lackom“ sklepa spomine na znamenite moč Slovenjskih goric ali njene bližnje okolice.

Kljub skromnemu obsegu in ob znanstveni neambicioznosti spominskih prispevkov je uspešno uredništvo s precejšnjo mero publicistične iznajdljivosti predstavilo podobo nekega kraja in pokrajine s stoletno kontinuiteto revolucionarnega duha.

GUIDO STRES

Naš priljubljeni Toni Gašperič z nevidno „teto Maro“ med otroci

RAZSTAVE

2X GO

V galeriji Mestne hiše v Kranju je skoraj ves oktober razstavlja skupina „2 x GO“ (pomeni 2 krat Gorica: stara — italijanska nova — naša Gorica), ki jo predstavljajo slikarji obeh Goric: Fulvio Monai, Ignazio Doliach, Silvester Komel, Nedeljko Pečanac, Sergio Altieri, Rudi Pergar (na sedanji razstavi ni sodeloval) in Tiziana Pazza.

Pojav skupin v slovenskem slikarstvu ni nov, je pa že od nekega časa uspešnost in kakovost. Posebno razveseljuje rojstvo skupine „2 x GO“, ki vključuje poleg želje po kakovosti še tudi obsejnejšo enakovredno sodelovanje in prispeva k dvigu splošne kulture ravni. Nedvomno je, da vsebuje tako delovanje zelo pozitivno, čeprav nenamerno politično noto. Skupina praznuje svoj drugo obletnico obstoja: rodila se je na nastopni razstavi 1. 1968. Idriji, sledile so razstave decembra v Novi Gorici, avgusta 1970. Genovi, oktobra istega leta v Benetkah, 1. 1971 pa v Kranju.

Obsejni katalogi vseh sedmih slikarjev so zgovoren dokaz njihovih uspešnih in samostojnih razstavah pri nas in po svetu pred združitvijo v sedanjo skupino „2 x GO“.

FULVIO MONAI — rojen v Puli, živi in dela v Gorici. Njegovo ime je omenjeno v enciklopedijah in biografskih leksikonih. Edinstveno je njegovo doživljanje krasa in Istre. Opojnost ognjenih bojk se spreminjajo v vijoličasto-modre odtene in nam pričajo o slutni morja, je dodal slepečo belino kraške skale.

IGNAZIO DOLIACH — rojen v Vidmu, živi in dela v Krmini Gorici. Za svoja dela je prejel mnogo nagrad in priznanj. Tokrat nam je predstavil z govorico temnih barv: prevladuje črna, ki dopolnjujeta zelena in modra. Izraz spominja na barvno grafiko.

SILVESTER KOMEL — rojen v Gorici, živi in dela v Novi Gorici. Je uspešen likovni pedagog in prizadeveni vodja mladolikovnikov. Njegove slike žarijo v zlato-rumeni barvi, ki ji je priložen pretesen. Mojsrsko jo je umiril s črno barvo in dahnil oranžno. Vsem trem je skupna zelo prepričljiva likovna govorica barve, ki zaslužena z obliko.

NEDELJKO PEČANAC — rojen v Drvarju, živi in dela v Novi Gorici. Dodati moramo, da je restavriranje; njegova dela so razstavljeni tudi v galeriji moderne keramike „Ruota“ v Albissoli. Na sedanji razstavi v Kranju ga zastopajo njegove monotipije reliefnem tisku. Njegovi listi: jesenski, trini in smokvin se na zdijo kot iztrgani iz vedno svežega, žarečega herbarija. Deluje izredno dekorativno.

SERGIO ALTIERI — rojen v Koprivni pri Gorici, kjer tudi živi in dela. Poznan po svojih razstavah v tujini in pri nas. V razstavah njih delih nas je popeljal v nevsiljivo prelest žametnih barv: temno-rjave, prek vijoličaste do črne.

TINO PIAZZA — rojen v kraju Noale pri Benetkah, živi in dela v Gorici. Študiral je zidno slikarstvo, specializiral freskantstvo. Prejeto je že številne nagrade in diplome. O njegovem uspehu nam pričajo njegovi sivo-srebrni reliefi, ki se nam zdijo, kot svez pozdrav starih antike.

Samorastnik

V galeriji Prešernove hiše v Kranju je pred nedavnim razstavljal tudi slikar Boris Lavrič, ki pripada veliki družini samorastnikov pri nas. Rodil se je v Naklem pri Kranju. Po poklicu je telefonist, mehanik. Imel je samostojni razstavi v Naklem in Visokem pri Kranju. Sodeloval je na številnih razstavah v Jugoslaviji. Letos se udeležil tudi „Ex Tempore“ v Piranu, kjer je prejel diplomu.

„Mamica, glej pravilice!“, je dejal triletni obiskovalec razstave, dvignil svoj pretek kviku. Res je, svet Borisa Lavriča je sanjski svet fantazijski svet, predstavljen na nek planet, v vesolje, polipolno zmaj in petelin v družbi stvarne človeške podobe, so videti posrečena menažerija, vzeta iz otroškega sveta. Na slikah na platnu in steklu prevladujejo rdeča, modra in rumena barva.

Tea Dominko

Tone Sosič

Ugasnilo je življenje našega obreda in iskrenega tovariša Tonea Sosiča. Rodil se je na Krasu, kjer živijo trdni in vztrajni ljudje, ki zlepa ne klonajo; zato tudi Tone Sosič ni klonil na svoji življenjski poti. Ta pot se je pričela pred 67. leti v Hrpoljah na Krasu. Takoj po končanem šolanju je okusil nezaposelnost. Poklic, ki ga je bil tako zelo rad, mu je prišel na roko. Ni bilo lahko v tisti dobi, ko je moral zaradi brezposelnosti okusiti preganjanje in zapostavljanje. S takratnimi ukrepi banke uprave so ga napotili v razne kraje v okolici Ljubljane (v Kokro, Dole pri Ljubljani) in celo v Makedonijo. Med vojno je občutil trdo delo nemškega in italijanskega

okupatorja. L. 1942 je postal prvi politkomisar narodne zaščite pri Sv. Križu. Svoje napredne delovanje pa je moral kmalu prekiniti: zaprl so ga in ga odpeljali v internacijo v Treviso in kasneje v Gonars, kjer je ostal do razpada takratne Italije.

Po vojni se je z vso vneto lotil dela: služboval je v krajih osvobodene Primorske — v Ajdovščini, Ilirski Bistrici, v Tolminu, na Štajerskem v Šmarju in v Celju. Po vojni je delal na odgovornih službenih mestih kot nadzornik ali kot načelnik prosvete.

Največ delovnih let je preživel v kolektivu III. osnovne šole v Celju, po upokojitvi pa je preživel zadnja leta v Celju ali pa v Trstu.

Pesimizma ni poznal, saj je bil resničen pedagoški delavec z velikim pedagoškim zanosom in s še večjim pedagoškim optimizmom.

JAKA MAJČEN

Razširjajte svoj list

Danica Kogoj

Pred tednom dni je odšla Danica Kogojeva, znana prosvetna in družbenopolitična delavka in nosilka spomenice 1941, zadnjičkrat iz šole. Ni se vrnila. Ne bo je več med nami in ne bomo je mogli več obiskovati na domu, kamor smo se vsi zatekali, kadar smo bili zadovoljni, da je z nami delila radost; kadar smo rabili nasvet, tolažbo ali pomoč. Bogato in plodno je bilo življenje Danice Kogoj.

Rodila se je 15. oktobra 1915 v Kneži pri Tolminu. Odraščala je v prelepi, a zasuhli Tolminski, v zavedni slovenski družini. Po končanem učiteljskem letu 1937 več let ni dobila stalne službe. Ko je leta 1940 le dobila zaposlitev v Plužnah pri Cerknem, je morala mesto kmalu zapustiti, ker je govorila slovensko in širila slovenske knjige, ki jih je na skrivaj dobivala čez mejo.

Ljubila je Baško grapo in njeno ljudstvo, zato ni oklevala in se je leta 1941 vključila v boj za osvoboditev zasuhljene domovine. Bila je kurirka in članica odbora OF. Fašisti so prišli njenemu delu na sled ter jo marca 1943 aretirali in zaprli. V zaporu so jo strašno mučili, a ni klonila. Kapitulacija Italije je preprečila obsodbo in že na poti domov se je priključila Goriški brigadi. Zaradi oslabelosti je bila poslana na terensko delo in je kot ilegalna opravljala pomembno delo, kot članica odbora OF za Idrijsko in bila referentka za prosveto. Organizirala je slovenske šole na Primorskem, januarja 1945 pa je odšla na delo v Slovensko Benetico.

Po osvoboditvi je delala na okrajnem komiteju KP Kobari, nato pa dve leti kot referentka za slovenske šole v okrajnem odboru SIAU Milje pri Trstu.

Želela je nadaljevati študij in je v letih 1948 — 50 končala pedagoško akademijo v Ljubljani. Nato je poučevala v goriških Brdih in na učiteljskem v Tolminu.

Zaradi svojih organizacijskih sposobnosti je morala šolo zopet zapustiti in prevzeti druga

delovna mesta. S svojim prizadevanjem je dosegla, da so na Tolminskem začeli obnovljati in širiti šolska poslopja in graditi nova, obenem pa so pri njej vedno našli razumevanje in pomoč prosvetni delavci tega območja. To delo je nadaljevala v Kopru kot načelnica oddelka za kulturo in prosveto in direktorica zavoda za prosvetno-pedagoško službo. Bila je članica okrajnega komiteja KPS, delala v organih družbenega upravljanja in v množičnih organizacijah.

Vendar: Danico je vlekle nazaj na šolo in vrnila se je med nas kot ravnateljica osnovne šole Janka Premra — Vojka Koper. Še vedno jo vidimo v učilnicah, na hodnikih, v pisarni in v zbornici. Nikdar utrujena, vedno pripravljena pomagati, svetovati, nam učiteljem staršem ali učencem. Kako prepričljivo se je zavzemala za učence, predvsem za tiste, ki niso imeli nikogar, da bi jih spodbujal.

Pred leti se je poslovila od nas, da bi uživala zasluženi pokoj. Toda nismo ji dali te možnosti. Na šoli ni bilo dovolj učiteljev in poiskali smo jo, da je še dalje učila. Vsa ta leta nem je bila nujno potrebna — do zadnjega dne. Učila je na šoli Janka Premra — Vojka, v Dekanah in na delavski univerzi Ivan Regent. Čeprav je vedela, da je njeno delo začasno, dokler je ne zamenja kdo drug, se je vsa predajala učencem kot učiteljica in kot svetovalka za življenje. Največje zadoščenje in tudi edino plačilo ji je bil prijazen pozdrav nekdanjega učenca, ki je že opravljal poklic.

Vsakega dela se je lotila, vse je znala. Vsi smo se pri njej učili vztrajnosti, marljivosti in premagovanja težav. O svojem delu ni govorila, šele na pogrebu smo videli njena odlikovanja, ki jih je dobila med vojno in po vojni. Za vedno nam bo ostala svetla vzgled borbenosti, skromnosti in delavnosti. Te vrline so njena dragocena zapuščina nam, ki smo jo imeli radi in žalujemo za njo.

Cirila Mesec

NIČ VEČ „PROSVETNI“, TEMVEČ „PEDAGOŠKI“ DELAVEC

Na letošnjem zborovanju prosvetnih delavcev obalnih občin (2. oktobra) so učitelji menili, da izraz „prosvetni delavec“ danes več ne ustreza. Izraz je iz časov, ko je bil učitelj edini prosvetitelj v svojem okolju. Glede na zahtevnejše naloge sodobne in prihodnje šole kot vzgojne in izobraževalne ustanove bi bil za učitelja ustrenejši izraz pedagog — pedagoški delavec. Toliko v razmislek delavcem v šolstvu in strokovnih službah.

T. ŠAREC

VPRAŠANJE — 15. novembra mi bo potekel poročniški dopust. Ravnatelj šole zahteva, naj takoj začnem delati s polnim delavnim časom in mi obljublja ob koncu šolskega leta neko nagrado, če se ne bom poslužila skrajšanega delovnega časa. Obenem trdi, da znaša moja polovična obveznost 4 ure po 60 minut, poleg vseh ostalih

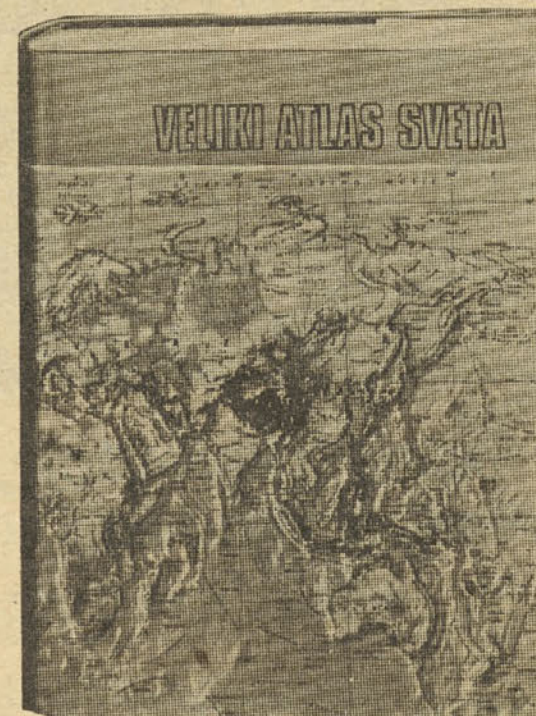
obveznosti. Ne želim se izmikati delu, vendar se nočem odpovedati pravicam, ki mi gredo po zakonu. — J. M.

ODGOVOR — Delavka z otrokom, starim do 8 mesecev, ima pravico delati 4 ure dnevno, če to zahteva. To svojo pravico lahko torej brezpogojno uveljavite, če je taka vaša volja. Skrajšani delovni čas znaša 4 ure dnevno. V tem času je za jeta vaša učna obveznost, kot tudi priprave in drugo delo v okviru delovne obveznosti (razredništvo, roditeljski sestanki in podobno). Po mnenju zveznega sveta za delo bi se moralo učitelji priznati 90 minut dnevno za pripravo in druge izvenučne dejavnosti. Vaša učna obveznost bi lahko torej znašala največ 3 šolske ure dnevno. — T. ŠAREC

mladinska knjiga

Po sto letih zopet slovenski VELIKI ATLAS SVETA

Izdala ga bo založba MLADINSKA KNJIGA, pripravljen pa je po kartografskih osnovah, ki sta jih izdelala Geographical Projects, London in Kartografski inštitut Bertelsmann. Slovensko izdajo je pripravil dr. Jakob Medved s sodelavci.

VELIKI ATLAS SVETA PRIKAŽUJE SVET TRIDIMENZIONALNO

Atlas je delan po novi kartografski metodi. Svojevrsno senčene reliefne karte prikazujejo posamezne kontinente, večja področja in države v tridimenzionalni tehniki.

VELIKI ATLAS SVETA obsega okoli

500 strani
217 zemljevidov, od tega:
29 reliefnih štiribarvnih kart
36 reliefnih dvobarvnih kart
56 štiribarvnih gospodarskih kart
30 zgodovinskih in političnih zemljevidov
151 barvnih fotografij, 30 barvnih skic
37.000 imen v seznamu

VELIKI ATLAS SVETA JE RAZDELJEN V DVA DELA

V prvem delu so barvni zemljevidi posameznih kontinentov, politične in zgodovinske karte, karte širših regij kontinentov in dvobarvne karte držav, skice z naravnimi, gospodarskimi in zgodovinskimi značilnostmi posameznih kontinentov in diagrami z natančnimi podatki o temperaturi, padavinah in vlagi. V prvem delu so tudi štiri reliefne karte oceanov in posebna karta Antarktike. Posebej so obdelana posamezna industrijska področja, prikazani najpomembnejši rudniki, svetovni promet, podatki o prebivalstvu, nacionalni dohodek evropskih držav itd.

V drugem delu VELIKEGA ATLASA so zbrani vsi najpomembnejši statistični podatki posameznih držav. Ta del obsega 250 strani, ki jih spremlja 151 barvnih fotografij. Vsi podatki so zbrani iz zadnjih popisov posameznih držav.

INDEKS S 37.000 IMENI

pomaga pri iskanju kateregakoli kraja na svetu, ki je označen v Velikem atlasu sveta. Indeks spremlja na 10 straneh še posamezne mednarodne okrajšave in razlage geografskih pojmov, ki omogočajo branje kart.

VELIKI ATLAS SVETA bo tiskan v velikem formatu 30 x 23 cm, vezan v umetno usnje in opremljen z barvnim ščitnim ovitkom. Ne samo po vsebini, tudi po izgledu bo to enkratni priročnik, ki si ga bo želela vsaka družina.

Prednaročniška cena 260 din velja do 31. oktobra 1971.

Če se boste odločili za nakup VELIKEGA ATLASA, vam svetujemo, da ne zamudite prednaročniškega roka, kajti kasneje bo za 60 din dražji.

VELIKI ATLAS SVETA lahko naročite v vseh knjigarnah, pri zastopnikih in poverjenikih na šolah, pri akviziterjih ali neposredno pri Mladinski knjigi, Direktna prodaja, 61000 Ljubljana, Titova 3 s priloženo naročilnico.

NAŠI RAZGLEDI

ENJENE BRALKE IN BRALCE OPOZARJAMO NA NASLEDNJE SESTAVKE V 20. ŠTEVILKI NAŠIH RAZGLEDOV:

Jože Goričar: Socialna diferenciacija (str. 597)
Davorin Jernejčič: „Non vogliamo minoranza slava, non vogliamo scuola slava...“ (str. 602)
Miha Likar: O napovedih in napovedovalcih (str. 603)
Dr. Živko Šifrer: Naši delavci na tujem po narodnosti (str. 603)
Peter Vodopivec: Knafljeva štipendijska ustanova za Kranjce (str. 605)
Ivan Potrč: Pogovor o partizanski literaturi (str. 606)
Janko Čar: Slavisti o sodobnem knjižnem jeziku (str. 611)
Sindikat in merila v družbi (intervju — str. 616)
Pet komunizmov (str. 617)
Znanstvenik v 20. stoletju (str. 618)
Politika znanosti za sedemdeseta leta (str. 626)
Industrijska vojna (str. 627)

Težave v sporazumevanju s starši

Učiteljski kolektiv osnovne šole Mačkovci je pred nedavnim razpravljal o osnutku novega učnega načrta ter o sodelovanju med šolo in domom. Ravnatelj je predstavnik javnosti seznanil s tem, da so imele nekateri šole na Goriškem, med njimi tudi šola v Mačkovcih, v preteklem šolskem letu težave, ker nekateri starši niso hoteli pustiti svojih otrok, da bi v prostem času opravljali družbeno

koristno delo. Mačkovska šola je v lanskem šolskem letu izvedla pogodbeno akcijo z učenci višjih razredov. Poleg tega, da so učenci opravili pomembno družbeno koristno delo, so zaslužili tudi precej denarja za izlet. Če bo potrebno, bo šola tudi letos sodelovala v takih akcijah, naloga celotnega učiteljskega kolektiva pa je, da te akcije prikažejo staršem kot koristne in potrebne. J. K.

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

VPRAŠANJE: Učiteljica je med šolskim letom izkoristila poročniški dopust in do konca leta delala skrajšan delovni čas, ker otrok še ni dopolnil osem mesecev starosti. Čas 4-urne delovne zaposlitve bi se ji iztekkel 17. avgusta. Učiteljica se zdaj zahteva, da ji omogočimo izkoristiti še ostanek rednega delovnega dopusta in trdi, da ga je imela le 12 dni (od 17. avgusta do 31. avgusta 1971). Če pa ji tega ne moremo omogočiti, pa izkoristiti bi ji dopust plačali. Šola meni, da je njena zahteva neutemeljena. Od 1. julija je bila učiteljica brez vseh delovnih obveznosti, ker je to čas rednih letnih počitnic in je zato lahko v tem času izkoristila svoj redni dopust.

ODGOVOR: Redni poročniški dopust je učiteljica izkori-

stila med šolskim letom. Nato je izkoristila še možnost skrajšanega delovnega časa, ki gre delavki samo takrat, če to sama zahteva.

Učno in vzgojno osebje na šolah in drugih vzgojnih zavodih izrablja praviloma letni dopust med letnimi šolskimi počitnicami. Le če učitelj iz objektivnih razlogov (vojaške vaje, bolezenski ali poročniški dopust in podobno) ni mogel izkoristiti letnega dopusta med letnimi počitnicami, mu je treba omogočiti, da izkoristi letni dopust oziroma preostali del letnega dopusta izven šolskih počitnic.

Pravica, ki gre delavki z otrokom starim do 8 mesecev, da dela le 4 ure na dan, se ne šteje kot poročniški dopust, ki bi

predstavljala objektivni razlog, zaradi katerega učiteljica rednega dopusta ni mogla koristiti med šolskimi počitnicami. Učiteljica je tako imela možnost izkoristiti letni dopust med šolskimi počitnicami; zato nje njena zahteva neutemeljena. Po temeljnem zakonu o delovnih razmerjih tudi ni mogoče skleniti dogovora o plačilu nadomestila za neizrabljeni dopust.

T. ŠAREC

VPRAŠANJE — 15. novembra mi bo potekel poročniški dopust. Ravnatelj šole zahteva, naj takoj začnem delati s polnim delavnim časom in mi obljublja ob koncu šolskega leta neko nagrado, če se ne bom poslužila skrajšanega delovnega časa. Obenem trdi, da znaša moja polovična obveznost 4 ure po 60 minut, poleg vseh ostalih

NAROČILNICA

Podpisani(a)
Natančen naslov
Zaposlen(a) pri
Št. osebne izkaznice izdane od
Nepreklicno naročam VELIKI ATLAS SVETA.
Prednaročniško ceno 260 din, ki velja do 31. 10. 1971, bom poravnal(a) — naenkrat — v petih zaporednih mesečnih obrokih po 52 din (prvi obrok takoj po prejemu računa in položnic) — na tekoči račun založbe Mladinska knjiga, Ljubljana, 510-130/1. Strinjam se s subskripcijskim pogojem, da prejmem knjigo šele, ko je v celoti odplačana.
(Neustrezno prečrtajte!)

Datum:

Podpis:

Uspešno tekmovanje za »rokometno žogo«

Tekmovanje „ZA ROKOMETNO ŽOGO“ je v preteklem šolskem letu doseglo velik uspeh. Sodelovalo je 51 šol, na katerih je bilo odigranih 3076 tekem (1632 moških, 1434 ženskih in 10 mešanih), v katerih je sodelovalo več kot 30.000 učencev in učenek.

Ob teh nedvomno velikih uspehih pa moramo žal ugotoviti, da se tega tekmovanja ni udeležila nobena šola z območja Ljubljane in Maribora, ter obalnega območja Slovenije. Vzroke za to je prav gotovo treba iskati drugje, ne pa pri osnovnih šolah, ki bi se tekmovanja gotovo radi udeležile.

Med nastopajočimi so bile nagajane najboljše osnovne šole, in sicer: osnovna šola „Heroja Bračiča“ Trzin, osnovna šola Križe, šolsko športno društvo „Sloga“, osnovna šola Murska Sobota, osnovna šola M. Kotarja Sentjerne, šolsko športno društvo „Jožica Venturini“, osnovna šola Vavta vas, osnovna šola Dobrovo, osnovna šola Prebold, osnovna šola „Gustava Šiliha“ Velenje.

Sekretariat RZS je sprejel sklep, da se prof. telesne vzgoje Janezu Wagnerju iz Trzin za ponovno osvojitve prvega mesta z veliko prednostjo in za izredno izdelano poročilo podeli posebna nagrada — brezplačni obisk „XIV. Jugoslovanske šole rukometa“ julija 1972.

Rokometna zveza Slovenije se zahvaljuje vsem sodelujočim šolam ter občinskimi zvezam za telesno kulturo in vsem ostalim, ki so pripomogli k uspehu tega tekmovanja.

PROPOZICIJE TEKMOVANJA „ZA ROKOMETNO ŽOGO“

CL 1

Rokometna zveza Slovenije razpisuje za šolsko leto 1971/72 tekmovanje osnovnih šol „ZA ROKOMETNO ŽOGO“.

CL 2

V tekmovanju lahko sodelujejo vse osnovne šole z območja SR Slovenije.

CL 3

Tekmovanje zajema vse prijateljske, prvenstvene, medrazredne in medšolske rokometne tekme, ki so bile odigrane v šolskem letu 1971/72 v posamezni šoli v celotnem šolskem letu.

CL 4

Poročilo o odigranih tekmah mora prispeti na Rokometno zvezo Slovenije (Ljubljana, Celovška 25) najkasneje do 1. julija 1972. Poročilo mora vsebovati točno število in podatke o odigranih tekmah (ločeno moške in ženske). Priloženi morajo biti vsi zapisniki odigranih tekem (ni nujno, da so zapisniki napisani na originalnih zapisnikih Rokometne zveze Slovenije).

CL 5

Poročilo mora vsebovati točen naziv šole ter število oddelkov in učencev.

CL 6

Pri izračunu vrstnega reda šol bo upoštevano tako absolutno število odigranih tekem, kakor tudi procentualno število odigranih tekem glede na število oddelkov in učencev. Upoštevana bo tudi enakomernost oziroma odnos razvitosti rokometu med učenci in učenkami.

CL 7

Rezultati tekmovanja bodo objavljeni v časopisu „Delo“ v septembru 1972. Vse šole bodo prejele tudi pisno obvestilo o končanem vrstnem redu. Najboljšim šolam bodo za nagrado podeljene rokometne žoge (skupno bo podeljenih približno 50 žog).

CL 8

Poročila prejeta po 1. juliju 1972 ne bodo upoštevana.

CL 9

Glede na odziv šol za to tekmovanje si pridružuje Rokometna zveza Slovenije pravico spremembe in dopolnitve teh propozicij.

TEHNIČNA KOMISIJA
ROKOMETNE ZVEZE SLOVENIJE

PRISPEVKI ZA ŠILIHovo SPOMINSKO PLOŠČO

Za Šilihovo spominsko ploščo so prispevali tudi: osnovna šola KAMNICA pri Mariboru din 385.— in ČERKVENJAK din 130.— (zadnjič pomotoma izpadli v tisku), Henrik REITER, šolski svetovalec Maribor din 50.—; osnovna šola SELNICA OB DRAVI din 180; osnovna šola SLADKI VRH din 170; — tov. SARDOČ in KOLJENČIČ iz Valodolne din 80.—; ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV v Mariboru din 1.000.—; GIMNAZIJA PEDAGOSKE MERI v Mariboru din 1.000.— in TIS v MARIBORU din 1.000.—

Za prispevke za spominsko ploščo s reliefom Gustava Šiliha

vsem iskrena tovariska hvala! Morebitne zamudnike, ki se okoliščini pripravljalnega odbora še niso mogli odzvati ter vse, ki bi s primernim prispevkom še hoteli podeliti spomin na slovenskega pedagoga, prosimo, da pošljejo svoje prispevke na naslov: PEDAGOSKO DRUŠTVO MARIBOR, tek. rač. 518-679-2655, spominska plošča G. Šiliha.

Pripravljalni odbor
za postavitev spominske plošče
Gustavu Šilihu
pri PD v Mariboru

Roditeljski sestanek v Mačkovcih

V nedeljo je bil v osnovni šoli v Mačkovcih prvi roditeljski sestanek v letošnjem šolskem letu. Ravnatelj šole je starše seznanil z učenim uspehom v lanskem šolskem letu, starši pa so izrazili potrebo dozidavi pri-

zidka, ker se šola iz leta v leto bori z večjim pomanjkanjem prostorov. Govorili so tudi o dopolnilnem pouku, o šolski mlečni kuhinji in o varstvu vozačev.

J. K.

VRNIMO UGLED OCENI IZ VEDENJA!

V novem zakonu o osnovni izobrazbi je ocenjevanje učenčevega znanja in vedenja točneje določeno, kot je bilo to v dosedanjem zakonu. Še ena pomembna novost: vedenje bodo ocenjevali po novem. Doslej je bila ocena iz vedenja le sredstvo brez vsakega učinka. Izgubila je svoj vzgojni učinek in postala zgolj formalnost. Videti je bilo, da ni ne za šolo in ne za učence ta ocena posebno pomembna. Včasih so učenci s „slabo“ oceno iz vedenja postali „junaki“ v očeh svojih tovarišev. Ocena je s tem izgubila svojo vrednost in namen. Izgubila je moralni učinek, ker ji nihče ni pripisoval posebnega pomena, saj ni predstavljala ne disciplinskega ukrepa, ne obsodbe učenčevega vedenja. Po novem predpisu bo „slaba“ ocena iz vedenja znižala oceno celotnega uspeha za eno oceno. Učenec z „nezadostno“ oceno iz vedenja ne bo mogel ponavljati razreda. Tako bo ocena iz vedenja dobila na šoli nov ugled in pravo mesto. Ne bo postala samo moralni dejavnik, temveč tudi praktična vrednost in disciplinski ukrep. Še zanimivost iz Ukrajine: učenec, ki dobi ob koncu splošnoizobraževalne šole (to je XI. razred — pri nas bi ustrežal IV. razredu gimnazije) iz vedenja nižjo oceno, kot je „štiri“, izgubi pravico opravljati končni izpit za isto leto — ne glede na ocene iz ostalih predmetov. Tak učenec gre na delo v proizvod-

njo in komaj naslednje leto pridobi pravico, da sme opravljati končni izpit, če ga podjetje priporoči zaradi dobrega vedenja in prizadevnosti pri delu. Čeprav je videti ta ukrep precej oster, se lahko takoj prepričamo o njegovi pravilnosti. Ministrstvo za prosveto v Kijevu meni, da morajo starejši učenci s svojim primerom vzgojno delovati na mlajše. Najzahtevnejši so seveda do najstarejših, ker imajo le-ti že zaradi svojega položaja največji vpliv na mlajše in jih šola tudi najbolj upošteva. Zato morajo biti vzor vsem. Naš predpis je podoben (čeprav ne tako strog), ker predstavlja sankcije. Škoda je le, da so največkrat učenci s slabimi ocenami v učenju tudi nedisciplinirani. Pri njih ne moremo uporabiti sankcije zniževanja skupne ocene celotnega uspeha, ker zaradi „slabe ocene“ iz vedenja, kot pravi zakon, ne morejo ponavljati razreda. Ta predpis bo kljub tej pomanjkljivosti uspešen, če bo pravilno uporabljen. S tem zakonskim predpisom moramo seznaniti učence že prvi dan vsakega novega šolskega leta. Morda bi bilo dobro če bi to storil ravnatelj na svečan način na sestanku, ko so zbrani vsi učenci in učitelji. Dobro, če bi to storil ravnatelj na svečan način na sestanku, ko so zbrani vsi učenci in učitelji. S temo moramo seznaniti tudi starše na prvih roditeljskih sestankih.

„PROSVJETNI LIST“

— povzetek

SVEČANOST ŠPORTNEGA DRUŠTVA

Konferenca šolskega športnega društva »Ivan Cankar« na osnovni šoli Ivana Cankarja v Mariboru

Svečane konference šolskega športnega društva „Ivan Cankar“ na osnovni šoli Ivana Cankarja so se poleg učencev, članov športnega društva, udeležili tudi predstavniki vodstva šole, med njimi namestnica ravnatelja Dragica Rogl, predstavnik sveta šole Teodor Breclj, člani učiteljskega zbora ter predstavnik Kolo dvorske restavracije v Mariboru Franc Likovnik, ki je tudi privezal trak pokrovitelja na društveni športni prapor in tako prevzel patronat nad tem športnim društvom.

Poročilo upravnega odbora je podal predsednik Iztok Kolarič. V razpravi so sodelovali predstavniki različnih sekcij, ki delujejo pri društvu, — gimnastične, košarkarske, rokometne, namiznoteniške, folklorne, planinske, taborniške in šahovske. Člane so seznanili društva s pravilnikom in poslo-

vanjem društva in podelili izkaznice novim članom. Sedaj šteje društvo 234 članov in je eno najmočnejših med šolskimi športnimi društvi.

Seveda pa takšnega poleta in marljivosti mladih športnikov ne bi bilo, če ne bi pripomogla k vsemu temu izredno delavna mentorica šolskega športnega društva na osnovni šoli Ivana Cankarja Ivanka PURGAJEVA, predmetna učiteljica telesne vzgoje na tej šoli. Pod njenim vodstvom je delo društva zaživelo, seveda pa je bilo za to potrebno mnogo odrekovanja in dobre volje, ki je pa pri tej mladi in sposobni učiteljici telesne vzgoje ni manjkalo. Naj ob koncu omenimo še to, da sestavlja članstvo v društvu učenci od prvega do osmega razreda, ter da delujejo v petnajstih krožkih pri društvu.

FRANCI KRŽAN

VARSTVO CIGANOV

Na podružnični šoli v Moščancih bodo uvedli varstvo 11 ciganskih otrok. TIS pri skupščini občine Murska Sobota je že odobrila sredstva in ti otroci bodo na šoli dobili tudi

kosilo. Na šoli upajo, da se bo letos zaradi tega tudi izboljšal obisk in tudi učni uspeh. Doslej so namreč ti otroci zelo neredno obiskovali pouk.

J. K.

SKRB ZA POKLICNO USMERJANJE

Zavod za zaposlovanje v Murski Soboti že več let testira učence od 5. do 8. razreda. Nadaljnji razvoj teh učencev bodo

spremljali sodelavci zavoda skupaj z razredniki, saj bodo tako lažje svetovali učencem pri usmerjanju v poklic.

J. K.

POUČNA ESKURZIJA

Učenci 7. in 8. razreda osnovne šole Mačkovci so imeli s področja pouka kemije in zemljepisa poučno ekskurzijo v Štore. V železnici so spoznali

proizvodni proces in se seznanili z organizacijo dela. Na svojem izletu so se ustavili tudi v Celju in si ogledali njegove zanimivosti.

J. K.

IZVENŠOLSKA DEJAVNOST NA ŠALOVSKI ŠOLI

V tem šolskem letu delujejo na osnovni šoli v Šalovcih strelski, lutkovni, šahovski, pevski in folklorni krožek. Člani folklornega in pevskega krožka

bodo pripravili poseben program, s katerim bodo gostovali v večjih krajih na Goriškem. V lanskem letu so pripravili več uspešnih gostovanj.

J. K.

OSNOVNA ŠOLA PIRAN

razpisuje tale prosta delovna mesta:
učitelja angleškega jezika, PRU ali P.
Zaposlitev je za nedoločen čas; nastop dela po dogovoru.
Na razpolago je stanovanje;
učitelja za podaljšano bivanje učencev, U.
Zaposlitev je za določen čas; nastop dela takoj.
Kandidati pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti razpisni komisiji pri osnovni šoli Piran.

SVET ŠOLE GIMNAZIJE LJUBLJANA-ŠENTVID

razpisuje delovno mesto
učitelja tehničnega pouka za določen čas, z nepolnim delovnim časom.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

DIJAŠKI DOM CERKNO

razpisuje delovno mesto
vzgojitelja — VZG ali U.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.
Nastop službe takoj.

Svet

OSNOVNE ŠOLE NARODNEGA HEROJA TONETA TOMŠIČA

Ljubljana, Šaranovičeva 7

razpisuje prosto delovno mesto
učitelja matematike — fizike s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

Pogoj: profesor, predmetni učitelj.
Nastop službe takoj oziroma po dogovoru.
Na voljo je samsko stanovanje.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Svet

ŠOLE NA II. GIMNAZIJI V LJUBLJANI, Šubičeva 1,

razpisuje delovno mesto
učitelja za latinski jezik, P.
Nastop službe 1. februarja 1972.

Svet OSNOVNE ŠOLE KRIŽE

razpisuje prosto delovno mesto
predmetnega učitelja za zemljepis in zgodovino za nedoločen čas
Nastop službe v novembru.
Rok prijave: 15 dni po objavi razpisa.

Kinematografi prikazuje

OLA IN JULIJA je film švedskega režiserja Jana Halldoffa.

Film prihaja k nam s precejšnjo zamudo. Preprosta ljubezen, brez navleke patetičnosti neoromantike v stilu Ljubezenske zgodbe, je vržena kot izzivalna rokavica svetu, ki tudi v konceptu režiserja deluje skonstruirano in odtujeno elementarnemu življenju. Ni naključje, da tej preprosti ljubezni, iz katere diha preprostost življenja samega, nasprotuje svet pop glasbe, z vsem hrupom in histe-rijo oboževalcev ali pa Beckettova drama Konec igre. Film zelo priporočamo za ogled v srednji šoli. — mb

AVTOSTOPARKA je film Petra Halla, ki je s pomočjo odličnih igralcev (med njimi Rod Steiger), načel najbolj aktualno vprašanje današnjega časa. Ekonomski in s tem tudi socialni razvoj družbe sta spreminjala odnose med ljudmi. Zrahljana morala, ali bolje rečeno nemorala, se je razpršila. Takšna, kakršna je, ne more obstajati. Ni je več. Je le cokla. Nove še ne poznamo. Dragocen film za razgovor. — mb

MAZURKA V POSTELJI je film danskega režiserja Johna

Hilbarda. To naj bi bil komični film o mladih. Zaprle znanih in nemške serije nerja Jacobsa se je dodal nekaj golote in banalne enostavljene ocene študentske demonstracije. Prav nobene de ne bi bilo, če filma ne bi pili. — mb

MOŽ ZAKONA je ameriški film Michaela Winnerja. Po krvi, veliko pretepo, neiz- ljubezen in slaba filmska raz- zacija. — mb

SEVERNO OD ALJASKA je ponovno odkupljeni film riskega režiserja Henrika Havel- waye. Glavni vlogi igrata rana westerna John Wayne Stewart Granger. Dovolj nekaj romantike. Film pa, z- tudi že v svojem žanru nek- zastarel. — mb

STREL ZAMAN je franc- film, ki spada v vrst krimi- z zgodbo na način nezanim- NN romanov. Možnost da- daje moralna osnova voz- kamiona, ki po naključju pade v kriminal, a se iz- izvele, ker je pošten, pravi- dober itd. Edina zanimiv- filmu so pristni, eksotični Afrike, ki dajejo togi fil- filma večjo napetost. — nd

Ameriški film EDINA sp- spada v veliko poplavo pos- slabih melodram. Ta film v- vso zakonitost le-teh. Kon- nost akcije ustavlja prera- sentimentalna zgodba o b- poročeni ženi, ki ima la- miselnega ljubimca in do- moža. — nd